Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

~~D. t. L. 216~~
227 E 3
NKa 1188

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

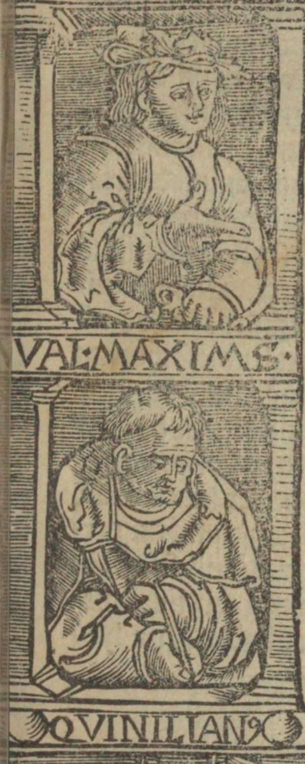
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Jacobi Montani Spirensis Collectaneorum Latinæ Locutionis opus secundum. Daventriæ in ædibus Alberti Pafradii 1521.

prodesse poterit amatoribus Linguæ Belgicæ, quia phrases ejusdem occurrant.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

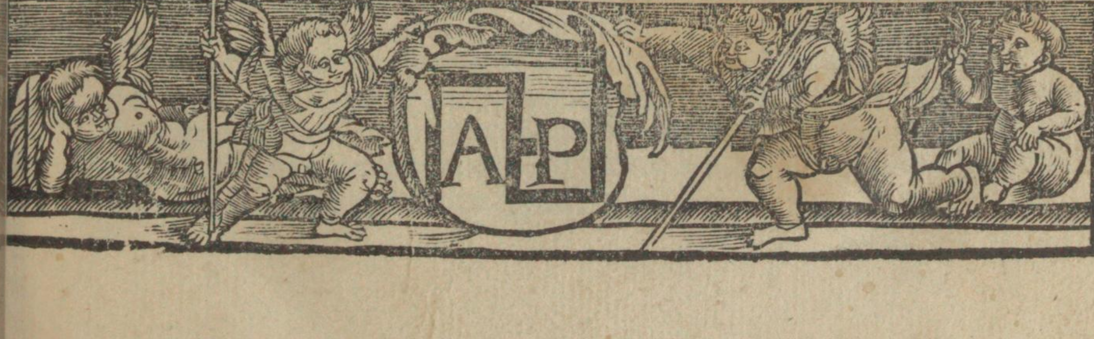

Clariſſi=mi viri Jacobi Mõtani Spi=renſis: collectaneorũ latinę locutionis opus ſecũdum: ſtudioſiſſimo cuiq; ſumme etiam voluptati: neduz vtilitati futurum..

KONINKL.
BIBLIOTHEEK
TE 'SHAGE.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Ad eruditiſſimum famatiſſimū q; Juris vtriuſq; doctorem Martinū Gloden Inclyti ſenatus Lunenburgenſis Syndicum Chriſti ſacerdotis Jacobi Montani Spirenſis in ſecundum opus Collectaneorum Prefatio

ELegantiã latinę linguę (Martine Juriſcõſultorum ce-
leberrime) ſępenumero mecũmetipſo reputare ſoleo, neq;
id quidẽ vbi profundior animũ cogitatio ſubierit ſine in-
genti ſtupore. Tãta em̃ ſunt eius ornamenta: tantęq; di-
uitię, vt ijs ſingilatim explicãdis nulla prorſus par ſit hu
mani facultas ſermonis. Nã admirabili tum rex varietate, tum verboꝝ
amplitudine, multis iã ſeculis, adeo inexhauſtã ſibi ineſſe copiã oſtendit,
vt licet ars ⁊ induſtria mortalium miris in illã incubuerit modis, ad imũ
(vt videbat̃) reconditas opes pſcrutata, nihilo tamẽ illa pauperior facta
acceſſione quotidiana ſic proficit, vt etiam locupletior adhuc fieri poſſe vi
deat̃. Nimirum vena eſt ex immenſo illo ac ſempiterno fonte diuinę ſa-
pientię profluens: vt quemadmodum hic nullo vnq̃ vel vſu vel euentu
ab ſui plenitudine deficit, ita et illa qualicunq; modulo naturam originis
ſuę referens, nullis vnq̃ ſtudijs exhauriri poſſe laudetur. Uena inquam
gratuito diuinitatis mũere conceſſa mortalibus, vt vl' hinc animaduerta-
mus: quantum voluptatis experiemur pleniſſimo ſacri fontis hauſtu, ſi
tantum deliciaꝝ exigui fluenta riuuli propinant. Quẽ ſane limpidiſſimo
latice p̃diuitem cum paſſi͡z adiri, auideq; hauriri conſpicerem, libuit ⁊ mi-
hi ſepoſitis pauliſper alijs curis illo diuertere, pauculaſq; inde guttas nõ
mediocri diligentia collectas, et legitimis p̃ceptoribus et ſtudioſę iuuentu
ti cõmunicare. Quod opus probatiſſimę integritati tuę Doctor emerite
dedico, non vt eo tibi munere opus eſſe credã, qui iam eloquentię tenes ar
cem, ſed vt habeat Franciſcus filius tuus, quo pręclaram indolem dein-
ceps reddat illuſtriorem. Olim id candidiſſime tua meruit humanitas,
qua me etiam incognitum haud ſecus atq; ſingularem amicum frui per-
miſiſti. Tu munus ipſum dignãter ſuſcipias velim, quod q̃uis ſit paruũ
atq; ideo beneficentię erga me tuę officijs impar, eſt tamen ex intimo cha-
ritatis ſinu profectum, vt quam ſui merito gratiam non habet, dãtis ſyn-
ceritate conſequatur. Uale

Collectaneorum latinę locutionis opus ſe-cundum foeliciter incipit Caput primū.

Cum foecundi laboris difficultas atqꝫ moleſtia, conſy-
deratiōe ſecuturi fructus aut mitigari aut abigi ſoleat,
moxqꝫ ſubire delectatio, ſaluberrimū nature cōdimen-
tum, q̄ teſte magno illo philoſopho, laborantem in ope-
moraꝰ, non poſſum ꝓ mea in rem literariaꝫ fide nō ve-
hementer dolere, quom video ſtudioſę iuuentutis ānos, ⁊ p̄poſtero premi
labore, ⁊ minimo gaudere ꝓuentu. Id aūt euenire q̄runda ꝑceptoꝝ culpa
nemo vel mediocriter docꝰ nō videt. Nimirꝫ ſic rei pecuniarię ſtudeꝰ, ſic
deſidię cōſuliꝰ. ſic in labyrintheo piſtrino dictādi ſudatur, vt quid exercita
tioni quoqꝫ debeat impendi, egregia conniuentia trāſeatur. Quid hoc eſt
aliud, q̄ꝫ rationem honeſtiſſimi literaꝝ ſtudij ſolis auribꝰ metiri, vſu frau-
dare: vſu inquā maxime neceſſario: adeo vt ſine hoc laborioſiſſima dictan-
tium aſſiduitas, haud maiori ſit excipientibus vtilitati, q̄ꝫ eſt ſurdo ſym-
phonia iucunditati. Longe aliter eminentiſſimus ingeniorum inſtitutor
et iudex Quintilianus ſentit, qui libro: xij. vſum ſine doctrina, q̄ꝫ hanc ci-
tra vſum plus valere teſtatur. Quis huic tam illuſtri Romanę iuuentu-
tis moderatori non aſſentiatur? quem Lactantius et Hieronymus diſer-
tiſſimum et eximium oratorem appellant, niſi forte Bnato quiſpiam Frā-
ciſci Philelphi exiſtat, qui ex oratore faciat aratorem: et duodecim inſtitu-
tionum oratoriarum libros parum vtilitatis afferre, tam eneruiter exiſti-
met, q̄ꝫ impudenter iactitet? Profecto bene compoſite mētis eſt: ab eo nō
deſciſcere magiſtro, qui e veſtigio, ducem comitatur, naturam, qua ita vi-
demus eſſe comparatum: vt pręter vſum et experientiaꝫ nihil potentius,
nihilqꝫ diffuſius dominetur in artibus, vt etiam Columella libro primo
tradit. De hoc igitur vſu nonnulla memoratu digna tradituris miracu-
lum et quidem maximum ſubit, rem tantopere conducibilem nec dum eo
pręſtantię fidei et auctoritatis apud q̄ꝫplurimos ludi magiſtros veniſſe,
vt ſcholis tandem inferri queat. Ita ne iuuat veſtigium antiqui moris
pertinacibus allitum animis ⁊ calcare ſemper et inculcare, vt obnuncian-
te ratione: remordente conſcientia, reclamante rerum natura, expoſtulan-
te pactę mercedis debito, dies pene totos in docendo vel magis vociferā-
do conſumatis, vſui vero aut paruꝫ aut nihil iuſti temporis detis? An nō
duabus horis tantum doctrinę cōferri vel dictando vel enarrando adole-
ſcentibus prouectioris literaturę poteſt: quātum per magnam diei partē
componendi ſtudio queant effectui mancipare? Cur ergo tanta contenti-
one qua ſit eundū doceꝰ, q̄ vero ꝑueniendū ſit non tradiꝰ? Cur vtiliſſimę
rei ne vnam quidem horam quotidie impenditis? Aut ego veterum ſcri-
pta huic rei patrocinantia non intelligo, aut vos luculentiſſimo errore te-
nemini. Quoꝝ vtrum ſit verius, experiri lubet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

¶ Auctoritates q̇bus ſtili vſus magnopere et veriſſime cōmendat

§.i. PLINIUS naturalis hiſt.li.xxvi.cap.ij. vſuz vocat efficaciſſimum rerum omnium magiſtrum.

Plini⁹ iunior epl'a.xx.li.i. Adijciā q̄d me docuit vſus mgr̄ egregius

Cicero pro Corne. Balbo. Aſſiduus vſus vni rei deditus et ingenium: et artem ſępe vincit.

Plynius in epl'a xxix.lib.vi. Nec me pręterit vſum eſſe et haberi optimū dicendi magiſtrum

Quintilianus lib.x. Primuz facienda multo ſtilo forma eſt, quę nos nec cogitantes ſequatur: tum aſſumendus vſus paulatim.

Formam hic Quintilianus pro habitu accipit

¶ Hunc de quo loquimur vſum ad ſtilum et componendi frequentiſſimā exercitationem referri debere, tam eſt notum q̄z eſt coelos eſſe famatum.

IDEM Quītil.li.x. Ut laboris: ſic vtilitatis etiā plimū affert ſtilus. Nec immerito M. Tul. hūc optimū effectorē ac mgr̄m dicēdi vocat

Idem ibidē. Scribendū ergo q̄z diligentiſſime et q̄z plurimum.

Plynius in Epiſtola xxix.lib.ix. Multuz lege, ſcribe, meditare, vt poſſis cum voles dicere

Quintil.li.ij. In oībus fere minus valent pręcepta q̄z experimenta.

Idem li.x. Cōſuetudo et exercitatio facilitatem maxime parit

Idem ibidē. Stilus q̊q̄z intermiſſiōe paulū admodū de celeritate perdit: Itē Multo ac fidei ſtilo formari oratione, teſtatur in eodē lib. Fabius.

Idem lib.xij. Uires cito facit conſuetudo

Idez quoq̄z auctor lib. primo tradit ingenij nona ſine ꝑtinaci ſtudio ſcribēdi legēdi dicēdi, imo ſine multa et cōtinua exercitatione per ſe nihil prodeſſe. Docilis quoq̄z naturę eſſe, ea quę diſcit puer effingere.

Scribit etiā li.x. Eloquentiam multo ſtilo vires accipere.

Lactantius li.iij.cap.viij. Artes ideo diſcuntur vt exerceantur.

¶ Rationi, naturę, auctoritati, rerum ordini, contrarium eſſe, pueros cogi ad loquendum quod neſciunt, cum deplorata iactura temporis, ingenij, pecunię.

§.ij. PROBANT hęc illuſtriū auctoꝝ teſtimonia loquendi vſum exercitatiōe ſcribendi poſteriorez eſſe debere, vt taceā eadem ab ratione nos ⁊ natura doceri. Quid enī loquaris, q̄ ne ṽba quidē quibus ſermo conſtat noſti? An nō totis humanę rōnis legibus contrariū eſt, vt qui mutus eſt ad loquendū cōpellatur. Et quid rogo alīd p̄ceptores quidā hac tempeſtate agunt, qui minis et verberibus pueros ad latinę loquendū adigūt, q̄z vt inſolentē latinitatis linguā, ac veluti mutum os cogant reddere quod non accepit ac diſſoluere quod non debet? Cicero tradit optimum effectorem ac magiſtruz eſſe dicēdi, ipm ſtilū. Fabius itidem; multo ac fideli ſtilo formari orationem, et rurſus eloquentiam

ſtilo vires accipere ſcribit, et ideo ſcribendum q̄ꝫ diligentiſſime et q̄ꝫ pluri‑
mum. At illi egregij ſcholarum moderatores contra legitimum docendi
ordinem, contra dictamen perſpicuę rationis: contra leges naturę, contra
Tullij et Fabij clariſſimorum in omni ſapientia ſeculari luminarium au‑
ctoritatē: dicendi facultatem vrgent, ſtilum negligunt. Miſera inter hęc
iuuentus dum caſtigari metuit, dum crumenulę cauet, dum parcelli ſcō‑
matibus r̄fugit: loquitur quę ſcit: comminiſcitur quę non ſcit. Quid hic
aliud euenire, q̄ꝫ meram barbariem, prauam conſuetudinem, falſam vm‑
bratilis ſcientię ꝑſuaſionem, quę totius inſcitię mater eſt putamus? Facit
hoc ordo prępoſterus, dum quod priorem ſibi locum ratiōe naturaqꝫ vē‑
dicat ceu fundamentum, id vel minimum vſurpatur vel in totum omit‑
titur, et quod inde naſci ceu ex matre filia deberet, tam immaniter exigitur,
q̄ꝫ fruſtra in ſcirpo nodus quęritur. Rogo te per immortalem deū q̇ſquis
es huic errori deditus, cedo, num te peccatricis conſcientię ſcrupulus mo‑
uet, num tremendam ſummi iudicis ſententiam expaueſcis, quum labo‑
ris tui mercedulam ceu probe meritam exigis colligiſqꝫ, qui rectum et in‑
dubitatum ordinem docendi peruertis, et quod rationi, naturę: auctori‑
tati contrarium eſt, facis? Num inter hęc de reſtituendo qđ taliter partū
eſt cogitas? Et mirꝫ valde ſi non cogitas. Quod eñ ordine ſeruato, men‑
ſis ſpacio poſſes fœliciter efficere, id poſthabito, etiam ſi Tullius fores, ſe‑
meſtri curriculo non reddes effectum. At interea, q̄ꝫ ingens iactura tem‑
poris, ingenij: pecunię, q̄ꝫ late rerum potitur ignorantia, q̄ꝫ penitus cęca
nutritur perſuaſio, et naturę vim occupatura quātum inualeſcit praua cō‑
ſuetudo. Quis hęc damna r̄ſarciet? Quis pro ſui merito lucrum qđ per‑
uerſus intercepit ordo ſatis ęſtimabit? Quod ſi nemini tam clarum ſtatiꝫ
ingenium eſt (vti Plynius iunior ait epiſtola viceſima tertia lib. ſexto) vt
poſſit emergere, niſi illa materia, occaſio, fautor etiaꝫ commendatorqꝫ con‑
tingat, quid putamus ętati puſillę poſſe detrimenti contingere, cui neqꝫ
congruens annis proponitur materia, neqꝫ paſſim occurrēs ingeritur oc‑
caſio, neqꝫ veterum ſequens veſtigia fautor obtingit? Etſi (teſte Fabio lib.
xij.) omnia breuiora reddet ordo et ratio ⁊ modus, reſtat vt contra nihil
non extrahatur in ſtudio literario, nullis non afficiātur damnis ingenia,
quum et ordo cōpendioſo deerrat itinere, et ratio temeritati magis q̄ꝫ au‑
ctoritati acquieſcit, et modus ętatum diſcrimina non habet.

¶ Quomodo intelligatur, optimis aſſueſcendum eſſe, atqꝫ de
vi bonę malęve conſuetudinis, quantumqꝫ referat, bonum
ne quis an malum preceptorem nanciſcatur.

§. III. Scribit Quintilianus li. x. optimis aſſueſcendum eſſe. Idem
quoqꝫ tum ratio dictat, tum vniuerſę leges naturę cōfirmāt, tum ipſe mo‑
dus expetit et ordo. Nihil autem ab ratione: modo, et ordine abhorrens
meretur vnq̄ꝫ bonum dici, nedum eſſe optimum poſſit, cum hoc ipſo no‑
mine, quo quid bonum eſſe dicitur; hęc tria neceſſario ineſſe luce clarius

intelligi detur. Si hęc natura boni eſt, vt haud dubie eſt, quęnam illius
erit, quod optimum dici merebitur? Nihil reuera huic deeſſe, neqꝫ de mo-
do, neqꝫ de ratione, neqꝫ de ordine debebit vnqꝫ̄. Optimum ergo fuerit,
optimis aſſueſcere quum dicitur, idqꝫ initio maxime, vnde forma conſue-
tudinis ducenda eſt, quę puerorum animis bene an ſecus affigatur cohę-
reatqꝫ plurimum refert: Nunquā vi tanta hirudines adhęrent viuę cuti,
quanta conſuetudo quęlibet teneros annos imbuit, tenet, aſtringit. Nō-
ne quotidiano diſcimus experimento, pueros probe inſtitutos ad virtutē
contendere, at cōtra, vitioꝝ ſectatores euadere? Nimiꝝ ꝑ imbibita intus
cōſuetudine, forinſecꝰ repn̄tatur modus vitę. Nō eſt facile diſſimulaē ha-
bitu corpis, ad q̄ longo vſu factꝰ eſt ꝓpenſior animꝰ. Ergo innocentis na-
turę genuina vis q̄ mollis inſtar cęrę tractari, duci, formariqꝫ p̄t, manum
expectat magiſtri. Is ſi bonꝰ obtigerit, quis non videat eadem pene facili-
tate diſcentis ingeniū poſſe in melius ꝓmoueri, qua poſſet in peius quoqꝫ
deprauari, ſi malus obuenerit? Neqꝫ em̄ tam illiberaliter cum homīe na-
tura mater egit, vt neceſſe habeat imperitiā ſectari, qui potuit et literis eru-
diri. Alioqui eſſent indocti omnes, doctus nemo

¶ De legitima puerorum inſtructione: et q̄ꝫ luculento
errore ſeducantur, diſcentes loqui, quę ab imperitis cō-
diſcipulis audiunt

§. IIII. CUM hęc ita ſe habeant, vt conſtet pro modulo conditio-
nis humanę fieri poſſe quod optimum eſt, videamus in docendi officio,
laboreqꝫ diſcendi et quid optime fieri debeat et q̇d peſſime fiat. ¶ Princi-
pio nemini dubium eſt ideo ab pueris literariū frequentari ludum: vt i-
cognitam addiſcant linguā, nempe latinā, cui exprimendę neceſſaria ſunt
vocabula. Quę quidem niſi ad vernaculum patrię ſermonem fuerit qua-
tenus fieri poteſt enarrata, idqꝫ proprie ſignificanter et vere, fruſtra profe-
cto laboratur. Quod ſi tam ipſa vocabula q̄ꝫ eoꝝ legitima declaratio pe-
nitus intermittantur, id quod paſſiꝫ cum ingenti fit errore, dum pręcep-
tis antea pueri diſcendis onerantur, q̄ꝫ intelligant voces, q̄ preceptis om-
nibus tam ordine q̄ꝫ ratione ſunt priores, non video quemadmodū ex ma-
lo principio queat vllus in ſtudio deinceps literarum profectus intendi.
Tu ſi me vernaculum Italię ſermonē docturus eſſes, niſi per ſingula mi-
hi verba adiiceres interpretamenti vice vocabula notę linguę, caſſo laboē
ſudares. Cur idem in diſcendis nobiliſſimę linguę vocabulis non atten-
ditur, quod in vulgari neceſſarium eſſe videmꝰ eloquio? Inter has tamen
nebulas inſcitię et erroris (attende lector optime) coguntur pueri vel pla-
gis vel pecuniolę diſpendio, eius linguę fari ſermone, cuius verba neſciūt,
quę etiam ſi noſſent vniuerſa cum ſuis interpretamentis (quod etiam do-
ctiſſimi quiqꝫ de ſe polliceri non audent) tamen quę reliqua eſt partem vt
longe prę̄ſtantiſſimam ita difficillimam prorſus ignorant. Ea eſt legiti-
ma conſtructio, ⁊ apta collocatio. Illa ſcriptorum illuſtrium auctoritate,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

hęc aurium iudicio conquiritur. Quid igitur loquantur, quibus verba
non adſunt, interp̄tamenta non ſuppetunt, conſtruendi et collocandi pe-
ritia denegatur? At inquiunt nonnulli. Aemulari paulatim diſcant con-
diſcipulos ſuos pueri: et illorum ſermone quid loqui debeant formentur.
Plane hoc modo diſcunt, ſed quid, et a quibus? Procul dubio monſtra ⁊
portenta verborum, quę ipſi ne data quidem opera comminiſci quiuerint
Diſcunt inquam, ab ijs qui ſimili ſunt imbuti labe. Neqꝫ enim pn̄t alia
q̄ꝫ quę didicerunt ipſi proloqui. Inter hęc annus vnus, alter, tertius trā-
ſigitur vel magis perditur, creſcit conſuetudo: tenax rei ſolitę perbibit opi-
nio, ingenia talibus infecta ne ſomniare quidem meliora poſſunt. Fiunt e
pueris adoleſcentes, ex diſcipulis pręceptores. Hęrent animis veſtigia p̄-
oris eui: et quod male induruit peius dum in opus ducitur conualeſcit.
Nonne ſatius ac frugiferum magis eſt, vt (quod ordo rei poſtulat) pue-
rilis ętas poſteaq̄ꝫ cognitis elementorum figuris mediocriter ſaltem lege-
re ſcripta norit, vocabulis in vernaculum ſermonem quatenus fieri poteſt
proprie et legittime v̄bis imbuenda tradatur, quę pro ingenij modulo tā-
ta ſedulitate ſunt inculcāda, quantam ſufficere putabimus ad hoc, vt ani-
mis quoqꝫ paulatim affigantur? Hoc autem ſaxum duobus annis, aut
minime vno, ita ſurſum ac deorſum verſus voluendum eſt: vt ſi quę inte-
rea temporis adijcientur, ea non niſi perpauca ſint ac ſummopere neceſſa-
ria, qualia ſunt: ore pleno et rotundo legere, ſcribendi gratia literas effigia-
re, declinandi coniugandiqꝫ leges carptim addiſcere, genera nominum cū
articulis internoſcere. Prima certe ⁊ maxima ratio in vocabulis reruꝫ cō-
ſiſtit intelligendis recitandiſqꝫ, ſi non volumus vel deſtinatum rēbus or-
dinem peruertere: vel naturę decorum deturpare. Nec eſt, cur quidaꝫ in-
eptiſſime reclament, aſſerentes veterum conſuetudine declinandi coniu-
gandiqꝫ canones omnium primo tradendos eſſe, atqꝫ ita Phocam cęte-
roſqꝫ illuſtres iubere grammaticos. quorum inſiſtere veſtigijs taꝫ eſſe pul-
chrum: q̄ꝫ illos conſtat eleganter ipſius quam profitebantur artis percal-
luiſſe naturam. Equidem talium pręceptorum non ſum ignarus: quę ſu-
is apta neceſſariaqꝫ fuere temporibus. At nunc mutata conditione tem-
porum, mutato vel magis ſubuerſo ritu docendi, mutata docentium au-
ctoritate, quid tātopere veremur ne coelum ruat, ſi, noſtro quoqꝫ tp̄i con-
grua meditemur officia, ſi naturā ip̄am que decentiſſimo reꝝ ordine ſpeci
oſum prefert ſanis oculis vexillū ſequamur? An nō maxima facta eſt mu-
tatio: cum quę olim latinis fuit lingua v̄nacula, nunc ſit germanis inqui-
lina? Ita ne fieri poteſt, vt aliquid cōferatur ad nihil, et auri plena manus
vacuę comparetur? Et audebit quis declinādi cōiugandiqꝫ preſcripta pu
eris inculcare, qui ne voces quidem quę ſunt inflectendę quid ſignificent
ſciunt. Nō eſt hoc optimis aſſueſcere vt Fabius cōſuluit, ſed peſſimis in-
itijs incrementa peiora conquirere

¶ Quā euidenter pueris noceat, et q̄ꝫ ſit difficile loq̄ latine, quā-

tumq; celeberrimi auctores quotidianę tribuerint exercitatiōi.

§. VI. NUNC quiſquis es tota errans via, inſta veteri orbite: ſub-
de calcaria teneris annis, vrge miſellos, iube, ſciant quę neſciunt, recitent
quę didicere nunquam. Jube inquam ſine vocibus loquantur: ſine rebus
intelligant. Quo in opere poſtquam te et alios diu multumq; fatigaue-
ris, et ingeniorum cultu poſthabito precioſiſſimi quoq; temporis iacturā
feceris, hoc reliqui ceu dignam labore tuo mercedem habebis, vt cum rati-
one inſaniſſe, linguaſq; puerorum execuiſſe dici queas. An non immedi-
cabilis inſania eſt, optima non attingere, peſſimis inſiſtere? An nō exectio
linguarum eſt, ad vſum linguę latinę conſequendum aſſumere puerum, et
eundem ne loquatur impedire? Porro vocum ſignificata iuxta ętatis ca-
ptum initio non tradere, quid aliud eſt, q̃z futuram loquendi facultatem
prępedire? Scilicet hoc pueri fando cogentur reddere, omniuz adhuc vo-
cum atq; rerum, ipſius deniq; conſtructionis et collocatiōis rudes, quod
pręceptorum quidam perpetuo exercitio etiam ſi vitę pignore depoſito cō-
tenderent, exequi tamen non poſſent. Unde quęſo hęc tāta cęcitas, vt or-
dinem docendi non videant, qui ſigniferi ac potius duces ſunt ordinis?
Inde nimirum, quod res parui momenti putatur eſſe, latine loqui et con-
ceptus animi proprijs ac ſignificantibus verbis exponere. Atuero nō ita
iudicant omnium famatiſſimi oratorum Cicero, Fabius, Plynius iuni-
or: qui cum admirabili latine diſcendi ſcribendiq; facultate pollerent: ta-
men exercitatiōne quotidiana proficere maioremq; clariſſimę arti gaude-
bant acceſſionem adiungere. Id de Cicerone vt alia quamplurima ſilean-
tur, nunquid non optime probat epiſtola noni libri quę ad Lucium Pa-
pyrium pœtum ſcribitur, vbi ſic ait. Ipſe melior fio. Primum valitudi-
ne, quam intermiſſis exercitationibus amiſeram. Deinde ipſa illa ſi q̃ fuit
in me facultas orationis niſi me ad has exercitationes retuliſſez exaruiſſz.
Fabius etiam non ſine meditatione quotidiani profectus, libro ſecūdo hu-
ius rei tale affert teſtimonium. Multo (inquiens) labore, aſſiduo ſtudio
varia exercitatione: pluribus experimentis, altiſſima prudentia, pręſtātiſ-
ſimo conſilio, conſtat ars dicendi. Deniq; Plynius ille iunior cuius elo-
quentię terſiſſimum cādorem nemo adhuc ſatis miratus eſt, quotidie vel
ſtilum vel vocem exercebat, nō contentus maximo illo preconio, quo tūc tē-
poris vna cum Cornelio Tacito ſtare in faſtigio Romanę diſertitudinis
priuatim publiceq; laudabatur. Huius exercitij teſtes ſunt epiſtolę, ix. xv
et xvij. ſeptimi libri, itemq; xxxi. et xxxv. octaui. Uerebantur ſane hi locu-
pletiſſimi verę latinitatis triumuiri, ne ſi ab exercitatione ceſſarent, dicen-
di quoq; venuſtas ceu fœda obducta rubigine ſordeſceret, et tu adeo facile
putas eſſe latine loqui, vt hoc ipſum pueris quoq; qui vix natiuuz noue-
runt idioma proferre, audeas iniungere. Mirum valde, ſi non tuum ipſe
mandatum retractas, et q̃z ab rōne longe ſubmotuz ſit expendis. Fac igitur
pueri diſcant quod neſciunt, quod ſciunt loquantur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

¶ In re deplorata querimoniam nihil proficere, atq; de r. dicula pueri cuiuſdam reſponſione.

§. vi. Sed q̇d agimꝰ: Cur inani conatu fatigamur: Nõ obtinebit quod ſuademꝰ. Tenacius em̃ ac ꝓfundius multoꝝ animis morbus noxię conſuetudinis inhęret, q̃ꝫ vt euelli q̈uis medicamine rõnis facile poſſit. Durabit nihilo remiſſiꝰ vetuſti moris exucta ieiunitas, nec deſinet ineptire nugaciſſima vanitas, q̃ vt hactenꝰ ridendi materiã p̃buit: ita poſthac irridendi argumentũ dabit huberrimũ. Olim doluimus ſine fructu, nũc ridebimus citra inuidiã. Mirati ſumꝰ Ciceronẽ cęteroſq; exactiſſimę latinitatis cultores, ꝑ innumeras laborioſiſſimę exercitatiõis difficultates ad exceſſiſſimuz euaſiſſe faſtigiũ, ac mõ ne pueris q̇dem ſuã in cõminiſcẽdo fortunã inuidebimꝰ, vt mirari deſinamꝰ ętatẽ paruulã nouo ⁊ inaudito diſcendi gñe, in ſublime cõſcendere nõ ſcalis aut gradibus, ſed ſubito volatu, imo (qđ mirabilius ẽ) nouã linguã nõ diſcere ſed cõminiſci. Nec tñ eidẽ ętati vitio dederim, ſi iubẽtis impio ꝑ viribus paret, ſi cũ vrget neceſſitas fingẽdi auſu vel penã vel dãnum effugit, docentium magis culpa eſt, qui lingue redditꝰ exigũt, vbi veluti q̃daz pecunia p̃uius vocabuloꝝ ⁊ cõſtruſtructionũ vſus nõ ẽ collocatꝰ, qui cõficta puerili aſtu monſtra ṽboꝝ ſiq̃n audiũt, nõ dolore mẽtis (vti par eſt) ſed riſu magis ꝓſequunt̃, exiſtimantes feſtiuũ bonę indolis conatum, q̃ reuera ſubuerſio ẽ atq; indubitata ꝑnicies. Tale q̇d paucis abhinc ãnis in ſchola quadaz magni nois accidit. Puer infimę claſſis adoleſcẽtem locupletioris lr̃aturę apud mgr̃m poſtulabat indecẽtioris alloquiũ: q̃ videlicet puellę cuiuſnã expetierat oſculũ. Jubet mgr̃ puero ꝓferre q̃ audiſſet. Jllo ſemel atq; iteꝝ cauſante latini ſermonis inopiã, atq; vt germanice dicere ꝑmitteret̃ orãte, mgr̃ prius mandatũ repetit, iungit minas, vtq; ceu poſſet latine loq̃retur inſtãtius vrget infantẽ. Quid ageret puer loquendi neſcius, ⁊ ad loquendũ terrore compulſus: Cõfingit elegãs ſane reſpõſum. Jp̃e inquiẽs) dixit ancillaz, muſa mihi. Quę verba quãto fuerint excepta riſu, prudens lector cogitet. Adiungerẽ his plura: ſed pertędet ineptire. Nõ em̃ facetias ſcribimus, ſed bene docendi, probeq; diſcendi leges tradimus.

¶ De rep̃henſione notabili p̃ceptoꝝ, qđ quẽ ipſi vſum ſtili non habeãt, diſcipulis fruſtra in cõponẽdo deſudãtibꝰ ĩponãt, deq; inaniũ excuſationũ quas p̃tendunt eneruatione luculenta

§. vij. Conſtare iaz luce clarius arbitror, q̃ꝫ pregnãti ⁊ incõcuſſa ratione, vocabuloꝝ cognitio plurimoꝝ et ſtilus ipſe loquendi debeat vſum p̃cedere, quâq; ſecus attentatũ, haud dubie ſit et reprehenſioni docentibus ⁊ dãno diſcentibꝰ. Sentiũt hoc etiã (ſcio, ſcio,) nõ pauci ex ijs p̃ceptoribus, q̃ ſe totos dictãdi legibus dedũt, raroq; aliq̃d ipſi ꝓſa verſuve componunt. Sentiunt inquã eius ſe artis venuſtatez alijs ludere non poſſe, cuius ipſi nullo tãguntur affectu. Porro nõ affici voluptate pulcherrimę rei, defectus exercitationis ꝓbat, q̃ cũ ſola pene ſoleat in hũanis rebus cognition

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

afferre: verendum magnopere eſt, ne cognitione q̇dem artis gaudere, quā
docere alios ipſo magiſterij noie ꝓfitentur. Sapida res eſt latinitatis co-
gnitio, q̄ tamen niſi plurimuꝫ exercitatis nō cōfertur, tunc em̄ in intimos
ſenſim penetrat affectus. Exercitatio aūt ſtilo et imitatione cōſtat. Sti-
lus viuę voci ſemitam pręſtruit, imitatio illuſtriū obſeruatione ſcriptoruꝫ
ſtilum informat. Qui ergo neqꝫ ordinem ratiōis et naturę in docendo te-
nent, neqꝫ tradita iuuenibus elegantiaꝝ p̄cepta ad rem ipſi conferunt, eos
palam eſt tam ab cognitione lōge abeſſe, q̄ꝫ illoꝝ ſemp̱ et a vero ſapore ani-
mus, et ab iuſtis exercitationibꝰ abfuit ſtilus. Non miꝝ ergo ſi ruſticita-
tem et ſordes redoleant, quę tales aliquādo coguntur edere. Uideas illos
torqueri, crebro ſtilum vertere, ad ſingula pene verba reſtare, deniqꝫ con-
fertiſſimas occupationes excuſare, et tanquā extemporale componendi di-
cendiqꝫ donum ſumma laus magiſtrorum non eſſet, tumultuario veniaꝫ
operi petere, quam ipſi tam frequenter q̄ꝫ inhumaniter ſuis denegant au-
ditoribus. Uideas item e talium numero quoſdam, qui difficillimis epi-
ſtolar um argumentis miſeros onerant adoleſcentes: quas ne ipſi quidem
data opera poſſent latine compingere. Nimirum exolutos ſe legibus et
libertate donatos exiſtimāt, nec referre, ſi quę onera ipſi portaė nequeunt,
alijs imponant. Quod ſi totiens ad idem componendum ac coram diſer
tiſſimis exhibendum obligarentur, quotiens diſcipulis ipſi ſuis materias
epiſtolę vel carminis iniungunt, tum demum videre poſſent, q̄ꝫ ſit facile
iubere alijs, quod ipſe facere, vel nequeas, vel nolis. Hinc praua illa con-
ſuetudo exiſtit, vt eiuſmodi argumenta, vel ſummatim perſtricta nō in to
tum diffuſa pueris dictentur, vel fuſius excepta, leporem ⁊ prę̨ſtantiaꝫ ṽ-
naculi ſermonis, quem nunc paſſim laici ſcribę ſubtiliter exercent: non ha-
beant, vt hac ſaltem in parte excipientibus proficeretur: vel cum neutruꝫ
ex his defuerit, non pariter pręlectis locupletentur vocabulis, conſtructi-
onibus, elegantijs, quibus ceu inſtrumentis pulcherrime componendi ra
tio promouetur. Proinde videmus eos qui ex auditoribus acutiore ſunt
ingenio in foedam abire loquacitatem, dum optimum putant quod lon-
giſſimum eſt, ac veluti vinearum palmites luxuriante ſucco diffuſius in-
creſcentes, hubertatem polliceri, prouētu vacare, rudiores vero miſeris ex-
erceri modis, dum nō inueniunt quod habere oportet, prauaqꝫ ac freq̄ns
comminiſcendi licentia ſemet exhaurit, ſuiqꝫ ſacietate laboreꝫ omnem red-
dit inuiſum. Accedit his tantis malis calamitoſior multo iactura, quo
tempore chartacea illa reciſamēta verſibus aut epiſtolis oblita, per magi-
ſtrorum manus colliguntur. Nam admiſſa ſparſim vitia vel non emen-
dantur, idqꝫ tędio et diſſimulatione, vel quo peius eſt non aduertuntur.
Quorum vtrum ſit maiori diſcentibus detrimento: non facile dixerim.
Uidimus ipſi non ſine animi dolore: et recognitas epiſtolas et repurgata
publice poemata, vitijs tamen adhuc ſcatere quamplurimis. Nec miruꝫ
ſane in tanta componendi prauitate veteribus erratis adiungi noua, quā-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

do neqꝫ vitanda que vitioſa ſunt commõſtrantur, neqꝫ deinceps imitan-
da que meliora ſunt proponūtur. Satis eſſe factum apparet vtrinqꝫ de-
biti muneris officio, ſi chartulas exhibeāt diſcipuli, recipiāt magiſtri. Si
fruſtra laborari, oleumqꝫ et impenſam perdi clamabimus, p̄ceptores econ
tra cauſabuntur tam iuuenum q̄ꝫ vitioꝝ multitudinem, temporis angu-
ſtias, intollerabilem recognoſcendi laborem. Ne ergo miſera conſuetudi-
ne periturā operam vrgeant. Preſtat om̄i male cōponendi ſuperſedere co
natu, q̄ꝫ vires ingenij ſtulto labore conſumere, animumqꝫ vel vitioſo habi-
tu: vel peſtifera perſuaſione corrumpere. Et quonaꝫ modo (inquient) lo-
qui adoleſcentes cōdiſcent: qui vetantur exercere ſcribendo quod loquan-
tur? Et ego, quomodo (inquam) bene loqui diſcent qui peſſime ſcribūt?
An nō peſſime ſcripta, q̄ iam plus millies exhibita necdum iuſtam ſenſe-
re limam? Parcite queſo laboribus veſtris (optimi p̄ceptores) ſi tempo-
ris quod ita male perit, rationeꝫ habere nō vultis. Perit em̄ omnino tp̄s
qđ ꝓ ſui dignitate merito ꝓuentu nō fuerit exactum. Perit inquam tem-
pus, cū quod menſis ſpacio facillime cōmodiſſimeqꝫ fieri potuit, ſemeſtri
necdum effici hodieqꝫ videamus. Porro quam excuſationē afferunt non
nulli quibus intolleranda recognitio videt̄ eſſe: nēpe qđ eos vt aiunt tem
pus deficiat, eā penitus nullā eſſe ratio manifeſta cōfirmat. Nā cum di-
alectice tricis atqꝫ tendiculis quotidie ſtattam eſſe videamus horaꝫ, emē-
dationi vero minime ſit iuſti (vt par erat) temporis ſpatiū aſſignatum, rei
vtiqꝫ vehementer neceſſarie: poſſetqꝫ tota Petri (vt vocāt) hiſpani logi-
ca menſis ſpatio clariſſime tradi, liquet anguſtias temporum a quibuſdā
friuole p̄tendi, quas ſibimetipſi faciunt: dū male trāſigunt, quod bene col-
locare vl' neſciūt vel nolūt. Quid de his loquamur cateruatim ediſcēdis,
q̄ ſeptimanalia nuncupant? Deus bone quantum tp̄is, quantuꝫ ingenij,
quātuꝫ laboris ꝑdit̄, exhaurit̄, fruſtraqꝫ inſumitur, vt taceam q̄ꝫ ſint que-
dam id genus frigida prorſuſqꝫ vacua bone frugis, et que ne octiduū qui-
dem animis affixa perdurent. Quāto fuerat vtilius nugarum loco repo-
nere latine conſtructionis locutioniſqꝫ precepta, ſubſequente mox vſu, reꝝ
magiſtro, artiumqꝫ omnium expolitore nobiliſſimo. Deſinamus ergo mi
rari, ſi quibus ratio functionis ſue non conſtat: iidem vel maxime de tem-
poris breuitate fiducia non profutura querantur

¶ Quanta laude celebretur: quantumqꝫ afferat mo-
menti crebro, bene, ac diligenter ſcribendi vſus.

§. viij. Sed tandem omittamus errantium opiniones, et quatenus va
leat ſcribendi componendiqꝫ exercitatio diuturna videamus. Fabius li-
bro primo ſic ſcribit. Cum ſit in ſtudijs precipuum, quoqꝫ ſolo verus ille
profectus et altis radicibus nixus paret̄ ſcribere ipſum: tardior ſtilus co-
gitationem moratur, rudis et confuſus intellectu caret, Hec ille. Vide q̄-
ſo lector, quantum facultatis et efficacie tribuat ſtilo tam' diſcendo q̄ꝫ ex-
ercendo vir eloquētiſſimus, quē vocat in ſtudijs precipuum, hoc eſt: pre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

ter cętera bñ loq̃ndi adiumẽta ſublimiter nobilitatũ ⁊ euectũ, atq; iccirco in primis ãplectendũ ac notabiliter colenduz. Ubi ne q̃s alia q̃ȝ lrãꝝ ſtudia ſomniet, locꝰ ipſe ſibimet haud dubie teſtis ẽ, cũ alio detorqueri, et que p̄cedunt, et quę ſubſequunt, nec poſſint nec debeant. Neq; hoc cõtentus p̄conio auctor ꝓbatiſſimꝰ, ſubſequenter aſſeuerat ꝑfectuz in lr̃is verꝫ ⁊ altis radicibꝰ nixũ ſolo ſtilo parari: quẽ et velocẽ et pulchꝝ vult eſſe. Velocẽ, ne cogitationi fœcũdę atq; in quãdam veluti lucẽ ꝓdire geſtienti tarditas obſtet. Pulchꝝ, ne cõfuſanea rudiũ elementoꝝ ſtrues, et legendi faſtidiũ ingerat, ⁊ intelligendi facultatẽ auferat. Quis em̃ facile intelligat, q̃d legere nõ nouit: aut q̇s libenter legat nõ quidem lr̃as: ſed mõſtra literaꝝ: Ergo verus in lr̃is ꝑfectꝰ ſtilo parat, ſtilo plãtaꝝ inſtar pangit, ſtilo veluti in q̃dam terrę viſcera ꝓfundiꝰ agitur, ſtilo firmis altiſq; radicibus nixus in ſublime ſuccreſcit. Reſtat ꝓinde, vt ſine ſtilo ꝑfectus oĩs elãgueſcat intercidatq;, multo minus ſit verus, etiã ſi quibuſdã verus eſſe videatur. Quõ em̃ ꝑfectꝰ dici p̄t, qui verꝰ nõ eſt: Aut quõ verus, q̇ ne vmbrã quidẽ tãti noĩs aduertit habere: Quõ deniq; altꝫ nitat radicibꝰ, q̃d euanidũ eſt, aut ſuccreſcat quod nunq̃ȝ eſt rite depactuz: Hęc oĩa ex ſupradictis Quintiliani v̈bis tã aperte eliciunt, q̃ȝ vere conſcripſit ille, quę ſi primus oĩm excogitaſſem ipſe: tamẽ nihilo cunctatius a prudentiſſimis quibuſq; lectoribus hñda mihi fides erat, vtpote rẽ haud dubie veraz tradẽti: nedum quis putet tãti viri teſtimonio minus eſſe credenduz, qui (licet reclamãte Philelfo) ex omni oratoꝝ turba poſt Ciceronem primam eloquentię palmã tulit. ❡ Satis iam (vt reor) ꝓbationis attulimꝰ cõmendãdi gr̃a ſtili: quẽ in exercitium ducere niſi p̄ceptores oĩm primo conſueſcãt, nõ eſt cur ſperemus vt vel vnus e centũ auditoribus ꝓprio (vt aiũt) marte ſcribendi loquendiq; latine puritatẽ aſſequat. Et hactenus primi capitis vice tractatũ ſit, nunc propicio deo ad ſecundum feramur

❡ Synonymorum veriſſima cõmendatio. Caput Secundũ.

❡ Libet anteq̃ȝ cõquiſita ſynonyma ponamꝰ, adhuc pauca prefari quibus occurramus ijs qui tantã latinę dictiõis coaceruationẽ, nõ ob publicam ſtudioſę iuuentutis vtilitatẽ, ſed in iactationẽ eruditionis eſſe factaz interp̄tabunt. Quoꝝ inuidentiã ac ſuperciliuz et ſi iuſta indignatione p̄terire poſſemus, tamen maluimus rationem habere chriſtianę modeſtię, q̃ȝ quid mereant illi attẽdere. ❡ Sciendum igit eſt, neceſſarium om̃ino eſſe ſynonymoꝝ velut quendã theſauꝝ, ijs quibus cordi eſt latine ſcribere fariq;, ſecus autem affectis non magis cõmodum: q̃ȝ cęcis oculis preclaꝝ diem. Id vti manifeſtũ fiat: videamus quid auctoritatem famatiſſimaz ꝓmeritis placuerit viris. Lactãtius lib. vi. cap. xv. Sermõis ornãdi augendęq; copię gratia multa noĩa ijſdez rebus impoſita. Vide lector candide duplicẽ in primis ſynonymoꝝ gratiã: quia et ſermoni ornatum ⁊ augmentũ copię parant. Quę duo ſi locutioni ſtiloq; aberũt, quid aliud p̄ter ruſticitatem et ieiunitatẽ reſtare putabimus: Quintilianꝰ. li. iiij. De

bet eſſe q̄ꝫ puriſſim⁹ ſermo et q̇ a varietate tędiuꝫ effugiat ⁊ mutationibus
animum leuet. Puritatē ſermonis ꝓprietas facit. Semper eteniꝫ puri
orem p̄ ſe ferunt naturā q̄ ꝓpria ſunt. Proprietati debet adiūgi varietas,
q̄ procul dubio ſynonymis cōparat̃. Hinc tędiū maxīa ſtudiorum peſtis
fugat̃, et animus iucunda mutatiōe recreatur. Cicero pro Sexto Roſcio
Amerino. In vrbe luxuries creatur, ex luxuria exiſtat auaricia neceſſe ē, ex
auaricia erumpat audacia: inde oīa ſcelera ac maleficia gignuntur. Expē
de quęſo prudens lector hanc varietatem, que in his verbis, creari, exiſtere,
erumpere et gigni aduertitur, atq̄ꝫ id quidem ea cū ꝓprietate q̄ parentem
eloquentię decebat. An nō et illud varie dictum: cum luxuries et luxuria
diuerſis declinationibus extulit aurium iudicio indulgens aperte. Hoc
idem Plynius in naturali hiſtoria, in materia et materies cęteriſq̄ꝫ ſimili
bus adeo freq̄uēter facit, vt nonnunq̄ꝫ affectatius quod agit videri poſſit.
Minuta ſunt hęc et quorundam iudicio riſu digna, ſed tamen a pręſtā
tiſſimis viris nequaq̄ꝫ omiſſā. De auriū iudicio diſſertum eſt non paucis
in theſauro quē de latina cōſtructiōe cōſcripſim⁹ Ubi inter cętera monu
imus cauendum eſſe finem hexametri pentametriq̄ꝫ verſus ex auctoritate
Fabij, vitioſam eiuſcemodi clauſulā indicātis. Id auteꝫ vitij pręſtantiſſi
mos quoſq̄ꝫ auctores ſummopere vitaſſe conſpicuum eſt adeo: vt probari
ſuperfluuꝫ ſit. Gratia tn̄ exēpli vl' paucis oſtēdam⁹. Plyni⁹ iunior in pa
neg. Trag. Ut appareat auctorē: nō diſplicuiſſe factum. Uide q̄ꝫ mani
feſte cauerit finem hexametri ꝟſus, cū alioqui ſonantius fuerat futurum ſi
dixiſſet, nō factū diſplicuiſſe. Fabi⁹ lib. iiij. Min⁹ longa quę delectant vi
dentur. Si hoc mō poſuiſſet. Quę delectant, min⁹ lōga vident̃, et modu
latius et dilucidum magis erat, ſed finem heroici carminis non vitaſſet.
Plyni⁹ quoq̄ꝫ li. xx. ca. xviij. inquit. multū opio ignauior. Et paulo poſt
cap. xx. Nō multū ſatiua efficatior. Utrobiq̄ꝫ non multo ſed multū ſcri
bens, maluit aurium voluptati morigerari, q̄ꝫ elegantiaꝝ obſequi legibus
Uerum de his hactenus, nunc quę collegimus reddenda ſunt

MOGANUS in rhenum fluit, Ex Ply. lib. iiij. cap. xij.
Rheno moganus influit. Ex Hiero. li. xiiij. ca. xlvij. in Ezech.
Influit in rhenū mogan⁹. Ex Ply. li. iij. cap. v. xxv. et xxvij. itē ex Soli.
In rhenum moganus defluit. Ex Ply. li. vi. ca. vij. et ix.
In rhenum effluit moganus. Ex Ply. li. iij. ca. xviij.
Cum rheno confluit moganus. Ex Ply. li. iiij. ca. xij.
In rhenum ſe fundit moganus. Ex Ply. li. iij. ca. i. et li. vi. ca. xxvij.
Moganus in rhenum funditur. Ex Ply. li. iiij. ca. x.
In rhenum ſe moganus effundit. Ex Ply. lib. ij. cap. iij.
Moganus in rhenum effunditur. Ex Ply. li. iij. ca. i. et xviij
In rhenum moganus diffunditur. Ex Ply. li. iij. in pręfatione
Rheno moganus infunditur. Ex Ply. li. ij. ca. cvi. itē li. iiij. ca. ij. itē lib.
v. ca. xxvi. itē li. vi. ca. xx. Hic rheno datiui caſus eſt haud dubie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Moganus rheno cōfundit, ex Quīto Cur.li.viij. Hic rheno ablrūs eſt
Rhenum moganus ingreditur: ex Hiero.in Amos li.iij.ca. vi.
Rhenus moganum capit: ex Ply.li.iij.ca.xvi
Moganum rhenus accipit, ex Ply.li.iij.ca.xix.item li.iiij.ca.xij
Rhenus in ſe moganum recipit, Ex Solino in Collect.
Rhenus moganum recipit, ex Ply.li.iiij.ca.viij. et xij
Rheno ſe moganus inuehit, ex Quinto Cur.li.viij: Hic rheno dtūs eſt.
In rhenum moganus inuehitur, ex Solino in Collect.
Rheno moganus inuehit, ex Ply.li.ij.ca. c.vi. Hic rheno dtūs eſt
Maganus in rhenum mergitur, ex Solino in Collecta.
Moganus in rhenum immergitur, ex Ply.li.iiij.ca. xi.
In rhenum ſe moganus euoluit, ex Quinto Curcio li. iij.
Moganus in rhenum euoluitur, ex Ply.li.iiij.ca. xij,
Moganus in rhenum ſe defert: ex Ply.li.iij,ca.xij. et xvi
In rhenum moganus defertur, ex Ply.iuñ,epl'a xxx.li.iiij,
Rheno moganus infert, ex Ply.li.vi.ca:xxvij. Hic rheno dtūs eſt
Rheno ſeſe condit moganus, ex Ply,li.iij.ca, xvi. Hic rheno abltūs eſt
In rhenū moganus condit, ex Solino in Collec. ¶ Cōditur pe.coꝝ.
Rheno ſe miſcet moganus, ex Ply.li.iij.ca.xvi,
Moganus rheno miſcetur, ex Ply,li:iij.ca.xxv.
Moganus in rhenum ſeſe exonerat, Ex Ply.li.iij,ca,xvi.
Moganus in rhenum exoneratur: Ex Pio papa in Europa.
Moganus rheno cōmittitur, Ex Quinto Curcio li. viij.
In rhenum moganus irrumpit, ex Ply.li.iij.ca.i
Moganus præcipitatur in rhenum, Ex Solino in Collect.
Moganus rhenum auget, ex Ply.li.iij.cap. xvi
Moganus in rhenum euadit, ex Quinto Curtio li.iij.
In rhenum decurrit moganus, ex Ply. li.vi.cap. xiij.
In rhenum moganus incurrit, ex Quinto, Cur.li. iij.
In rhenum deſcendit moganus, Ex Ply.li,iij.cap. xviij,
In rhenum ſe moganus euomit, Ex Ply.li.v.ca.ix.
Ebibitur a rheno moganus, Ex Ply.li. v.ca, xv.
Rheno moganus illabit, Ex Ply.li.v;ca,xxix. Hic rheno datiuus eſt
In rhenum moganus emittitur, Ex Ouidio in epl'a Hypermeſtrę

Hę om̄es orōnes idem ſnt, Id eſt, als eyn water ynt ander loi-
pet. ¶ Nota quod Moganus ad Magunciam dilabit: ſcat
Na mentz loipen. Ex Ply.li.xxxvij.ca.ij. ¶ Moganus, am-
nis ē orientalis Frācię maximus, qui e Bohemię montibus de-
uolutus, e regione Maguncię in rhenum effunditur. Unde et
Maguinciam eſſe dictam nonnullis placet:

¶ Rhenus per vrbem Baſileam fertur, Ex Ply li.vi: ca.xxvi.
Rhenus Baſileam interluit, Ex Solino in Collect.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Rhenus per Baſileam labitur, ex Ply.li,vi,ca. vij.
Rhenus Baſileā interfluit:ex Quinto Cur,li.iij.itē ex Solino in colle.
Rheno Baſilea interfluo finditur, Ex Ply,li.vi.ca.xxvi,
Rhenus Baſileam perfluit:ex Quintiliano li.ij.inſtit, orat:
Rhenus per Baſileam fluit, ex Cice, vi.verrinarum
Rhenus in Baſileam influit, ex Quintiliano li,xij,inſti.orato,
Rhenus Baſileam nouam a vetere diſpeſcit, Ex Ply,li,v.ca,ix
Rhenus Baſileam permeat, ex Plx.li,ij,ca.iiij.itē li,v.ca,xxvi,
Rhenus Baſileam intermeat, Ex Ply,li.v,ca,xxx,
Rheno Baſilea intercidit, vel interciſa eſt, Ex Lactan.li,vi,ca:iij.
Rhenus Baſileam dirimit, ex Ply.li.vi:ca,xxiij,
Rhenus Baſileę infuſus p eā euoluit, ex Sabel.Enn̄.iiij.li, iiij,
Rheno Baſilea diuidit. Ex Ply.li,v.ca,xxi,itē li:vi,ca. xxij,
Rhenus Baſileam ſecat, ex Plynio iun̄.epl'a vi,li,v.
Baſileam rhenus interſecat, ex Solino in Collect.

Die rijn loipet doir Baſel.

¶ Maguncia rheno flumini adiacet, Ex Ply,li.v:ca,xxx,et xxxi.
Maguncia prę iacet rheno flumini, ex Ply,li,iiij:ca, x,et xij
Maguncia rheno flumini prętenditur, Ex Ply,li,vi.ca.iij.
Maguncia iuxta rhenum poſita eſt, Ex Ply.li.iij,cap,xx.
Maguncia rheno flumini appoſita ē, Ex Ply,li:iij,ca,v,itā li,iiij,ca.xxij
Maguncia rheno flumini ipoſita eſt, Ex Ply,li.ij,ca:iij.itez li.v.cap.i.
Maguncia ad rhenum ſita eſt, ex Ply,li:vi,ca.x.
Imminet rheno flumini Magūcia, ex Hiero,in Eſaiā li,v,cap.xv.

Mentz lycht vp dē rijn, vel An dem rijn. ¶ Nota q hoc verbum imminet, etiaz de arce vel monte qui ſupra ciuitatem ſitus eſt intelligitur, teſte item Hiero.in Eſaiā li,v,cap,xvi.

¶ Magunciam rhenus pręfluit, Ex Ply, li,v,ca,xxx.item lib,vi,ca,iij
Magunciam rhenus pręterfluit, ex Solino in collect.
Pręter Magunciam rhenus defluit, Ex Ply.li.v.ca, i.
Magunciam pręfluens rhenus allatrat, ex Ply,li.iiij, ca,v.
Magunciam rhenus alluit, ex Ply, li, iiij: ca, v.
Maguncia rheno flumine alluitur, Ex Ply, li, vi, ca, iiij.
Magunciam rhenus prętermeat, Ex Hilario in Pſalmū cxxxvi.
Pręter Magunciam rhenus labitur, ex Ply, li, vi, ca. iij.
Maguncię rhenus affunditur, Ex Ply,li,v, ca,i.et xxix.
Maguncia rheno flumine affunditur, ex Ply.li.iij.ca, iij.

Die rijn loipet voer mentz, l' Beneuē mētz hen: ¶ Doceant diſcipuli exēpla ſiīlia de alijs vrbib⁹ et fluuijs ꝑtermeātib⁹ confingē, mirāqz varietatē plynianę diſertitudinis vl' minimū effingē, ¶ Idez ēz ſt Magunciā rhen⁹ ꝑlambit, ex Solino in Col. CAP.iij

¶ Pręnauigare Magunciam, ex Ply.li,vi:ca.xxiij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Nauali curru Maguncíā pręteruehi. Ex Cice. vij.verr. itē ex Sabel-
lico Enn̄.ix.li.ix.et,Enn.x. li. viij.
Pręter Maguncíā nauigio pręteruehi. Ex Sabel. Enn̄.i.li.v.
Ante Maguncíā nauigio pręteruehi. Ex Sabel. Enn̄.vij.lib.iiij.
¶ Voir mentz dē rijn dael varē of ſcheppē. ¶ Pręteruehi etiā dr
de vectura p̱ terras fieri ſolita, ꝛ tūc iungit̃ abltūs, curru,biga, vehi-
culo,carrucha:equo,aſino,caballo,eſſedo,petorrito: camelo ꝛc. vt
Heri Maguncíā curru pręteruect⁹ ſum. Ex Sabel.in Rapſodia
¶ Tranſuehi rhenum nauigio: Ex. Ply.li.iij.ca.xviij.
Tranſuehi rate per rhenū. Ex Saluſt.in iug.itē ex Ply.li.viij.ca. vi
Traijcere nauigio rhenum. Ex Tito Liuio de ſecundo bel.pu.
Traduci nauigio per rhenum:ex Cęſare li.i.commen.
Rhenum naui tranſmittere.ex Verg.et Perotto
Rhenum ſuperare.ex Quinto Curtio:li.viij.
Rhenum exuperare: Ex Ply.li.vi.ca.xvij.
Rhenum permetiri, Ex Verg.et Seruio
Rhenum emetiri nauigio, Ex. Ply.li.vij. ca. xx.
Rhenum enauigare,pro nauigio traijcere, Ex. Ply. li.vi.ca. xvij,
Nauigio vehi ad alteram rheni ripam, Ex: Ply.li.vij,ca:xliij
Peruehi rate in rheni vlteriorem ripam, Ex; Ply.li.ix.ca. viij.
Deferri naue ad vlterius rheni littus, Ex Ply.lib.viij.ca.xvi.
Rhenum nauigio tranſire, Ex Ply.lib.viij.ca. xxviij.
Tranſitum rheni facere. Id eſt,nauigio rhenum traijcere,ex Aſinio Pol-
lione, Aulo Gellio et Laur. Valla in Quintil.lib.viij.
¶ Ouer rijn ſcheppen. Sych latē ouerſetten, vel, ouervoiren
¶ Rhenus e iugo alpium labitur, Ex Ply,li.iij.ca.xij.
Rhenus initium capit ex alpibus, Ex Quintiliano li .x.
Rhenus in iugis alpium oritur, Ex Ply.li.iiij.ca. xij.
Rhenus alpium iugo defluit, Ex Campano li,i.hiſto.brachianę
Rhenus ex alpibus rheticis profluit, Ex Ply.li.v.ca.ix.
Rhenus originem ducit ab iugo rheticaꝝ alpiū, Ex Ply.li.vi.ca.xx.
Rhenus ex alpibus p̄cipitatur, Ex Ply.li.vi.ca.xxix
Hę oēs orones ſub vno eodēqꝫ ſignificatu pn̄t accipi.
¶ Rhenum tranare, ex Quintil,li.ij. item ex Tito Liuio li. ij.
Rhenum tranſnatare, Ex Ply.li.xliij.ca.vi
Ouer rijn ſwymmē. ¶ Nota ꝙ Rhenū tranare,etiā transfer-
tur ad aues trans flumen aut mare volātes:ex Solino
¶ Rhenum ponte iungere ex Quinto Curtio li.iij. de vita Alex.
Rhenum ponte conſternere ex Ply.li.iiij.ca. xij.
Imponere pontem rheno flumini, ex Quinto Curtio li,v.
Eyne brugge maken, offt leggen ouer den rijn. ¶ Nota ſi lapi-
deo ponte fluuius quiſpiam cōſternet̃, Dicemus Arcuatim pi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

las interijci. Als men ſteyne pylers lecht: vnd dat ouerwelft.
Ex Sabel. Enn̄. vij. lib. iiij.

¶ Vehi properantibus aquis: Ex Ply. li. v, ca. ix.
Prono curſu ferri in præceps. Ex Hiero. in Micheam li. i. ca, i.
Celerem curſum agere, ex Ply. li, ca, x. xiiij.

Snellikē lopē als een water. ¶ Nota q Pigre fluere ſt lāgkſam lopē, Ex Solino ¶ Emicare ſiue Reddi, dicuntur aquę ſalientes Heruth ſprengē, vel lopē als een water. Itē ex Solino ī Collect.

¶ Rhenus inūdat aq̄s littora, vel cāpos, Ex Hiero ī Eſaiā li. iij. ca. viij
Rhenus eſt ſuperfluus cāpis. Ex Ply. iuni: in Paneg. Trag.
Rhenus tranſgreditur littora, Ex Hieronymo in Eſaiā li, v, ca. xv
Rhenus ſtipatus cōuenis aquis conualeſcit, Ex Solino in Collect.
Rhenus egreditur ripas aluei. Ex Hierony. in Eſa. li. iij. ca. viij,

¶ waſſen vnde ouerlopen, als een water. ¶ Plura ſynonyma habes in prioribus collectaneis, Cap. i,

¶ Diducere in riuos rhenum difficile eſt, Ex. P. y. li. iij, ca, xvi.
Corriuare danubium non eſt facile, Ex. Ply. li. vi, cap. xiiij.
Corriuabilem facere moganum non datur: Ex Sabel. Enn̄. vij, li. iiij

¶ Eyn vlietende water yn vele rijuere deilen oft leiden

¶ Interfundi: et Intercurrere. ¶ His duob⁹ ꝟbis vtemur vel abſolute vel cū accō ꝛ ꝑpōne Inter, ꝑ hoc vernaculo, Thuyſſchen hen̄ vlieten oft lopen. Ex Ply. li. iij. ca, viij. et xi. ¶ Quod ſi de fluminis dūtaxat interceſſione, non de curſu eius loqui volumus, ſicut et de arcibus, oppidis, ſyluis, pratis, aruis, villis: vicis, predijs, fundis et ſilibus, vtemur Intercedere, abſolute. Ex Cicero. de ora, li. ij. item Intereſſe, abſolute. Ex Plynio lib. viij. ca. xiiij. vt non potes itinere perpetuo Agrippinam abſq̧ nauigio peruenire, quia rhenus intereſt,

¶ Aeſtus us ui, Inter cętera ſignificat etiā De ebbene vloet, ¶ Hic ęſt⁹ quando fit, dicitur Accedere, Creſcere: Affluere, Feruere, Augeſcere, Augeri, Ex Ply. li. ij, ca. xcic. et c. vi. item Statuta vice exęſtuare. Ex Quinto Cur, li. viij. de oceano. itē Statis auctibus creſcere. itē Dimenſis momentis aſſurgere, Ex Ply. iuni. ep̄la xxx, lib: iiij. ¶ Cum vero deſinit: dr̄ Recedere Decedere Reciprocare Remeare Reſidere a reſido penul. pd. Decreſcere Minui, ex Ply, li. ij. natu. hiſt. vbi ſup̄, itē Statis diminutionibus decreſcere, item Dimēſis momentis ſubtrahi, ex Ply. iunio. ep̄la xxx. li. iiij, itē Digredi, ex Ply. li. xviij. ca. xviij, ¶ Cuz āt neq̧ creſcit neq̧ decreſcit, dr̄ Cōſiſtere, vel Interquieſcere. Ex eodē Ply. li. ij. vbi ſupra

¶ Mergere in aqua, Cum accō, ex Ply, li, x. cap. xiiij
Mergere aqua, Cū accō, ex Sueto, in Domi: itē ex Ply, lib: ix, ca, xxix
Mergere in aquam, Cum accō, ex Ply, li, viij. ca. xij,
Demergere aqua, Cum accō, ex Suetonio in Nerone
Immergere aquę, Cum accō, ex Ply. li, ix, ca, xxxvi,

Ingurgitare, Cum accõ, pro immergẽ aquę, ex Solino in Collect
Int water ſteckẽ. Itẽ Nat makẽ. ¶ Nota ꝙ hę oẽs orõnes pręter vltimã etiã de alijs rebus liquidis aecipi poſſunt, vt Mergere cadauer latrina, cloaca, luto, Ex Sueto. in Nerone.

¶ Macerare, Elegans ṽbum, ꝑ hoc vernaculo, weiken, als men ichteſwat lecht int water, yn wijn, in ſur, yn louge, offt ãderſwor yn vmme to weiken, vt Macerare linum in aqua ſole tepefacta, Ex Ply. li. xix, cap. i. Item Macerare ſiccos piſces aqua pluuia: Ex Ply. li. xxxiiij. ca. x. Item Macerare ſaluiam ex aceto, Macerare buccellã panis ex iure, Macerare cynamomũ ex ardenti vino, Ex Plynio quopiam loco, Itez Fac ſinapis immadeſcat muſto, Ex Ply. libro xx, cap. xxij. ¶ Nota ꝙ Emacerare ſemet abſtinentia, ieiunio, inedia. Ex Campano in vita Pij: Item Tenuare ſibimet adipes fraudato genio, Ex Fabio libro ſcdo. Item Minuere ſibimet corpus ſubtractione ciboꝝ, ex Plinio li: xi. ca. xxxv. elicitum, ſignificat, Sick vermageren van veelen vaſten

¶ Diem inedia finire, ex Plynio lib. viij, cap. xlij.
Exigere diem inedia, ex Solino in Collect.
Inedia diem tranſmittere, ex Plynio lib. viij, ca. xxv.
Diurna fame durare, ex Plynio lib. viij, cap. xxxix.
Durare in fame vnum diem, ex Ply. li. xxv. ca. viij
Eynẽ dach ſonder ettẽ tobrengẽ. ¶ Nota: ꝙ Inedia cõſumi ṽcat fame mori, ex Ply. li. viij. ca. xl. Item Inedia vitã finire, Ex Plyn. li. viij. ca. xlij. Van hunger ſteruen. Dodt ſmachtẽ

¶ Mater mea geſtat in vtero, Abſolute, ex Pli. li. viij. ca. x.
Mater mea vterum geſtat: ex Sabellico Enñ. i. li. ix,
Mater mea pregnans eſt, ex Ply, li. ix. ca. l.
Grauata eſt mater mea, Id ẽ, pregnãs eſt, ex Lactã. li, iiij. ca, xij.
Mater mea fert partũ, Ex Ply. li. viij. ca, xxxij. ⁊ xlij, itẽ li. vij. ca. v.
Mater mea vtero graueſcit, ex Solino in Collect.
Mater mea grauida eſt: ex Ply. li. ix. ca. vi. item ex Cice. iij. verr.
Mater mea fert vterum ex Sabellico Enñ, i. li. v.
Vicina eſt ad pariendum mr̃ mea: Groet ſwangher, ex Cice. iij. verr.
Mater mea vtero grauis eſt, ex Ply. li. ix. ca. vi.
Swanger ſyn, ¶ Nota ꝙ foetã eſſe: et Grauidã eſſe, drñt. Nã foeta eſt, ṽcat liberos peperit q̃ adhuc ſuperſtites ſunt. Grauida eſt, ſignificat in vtero geſtat, ex auctoritate Ply. li, ix. ca. vi.

¶ In pedes procedere, et Pedibus gigni, ſignificant foetũ ita naſci, vt pedes ex vtero priores emergant. ¶ Item in capite gigni, quando caput þus egreditur: ex Ply. li. vij. ca. viij. item li. x. ca. lxiiij.

CAPUT QUARTUM

¶ Infantem baptizare, ex Cypri. epl'a. lxx. itẽ ex Hiero: li. i. in Matthe.
Sacris lymphis admouere infantem, ex Sabel. Enñ. vij, li. viij,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Tingere ſpirituali lauacro infantem: ex Lactan. li. vi.
Baptiſma adhibere infanti: ex Sabel. li. v. enn̄: vij.
Effundere aq̄s baptiſmi ſalutaris ſup̄ ĩfantē, Ex Hiero. ĩ Ezech. li. xi.
Salutari lauacro aſpergere infantem: ex Cypria. epl'a lxx.
Adijcere infantem chriſtianoꝝ numero: ex Sabel. li. v. enn̄. vij.
Perfundere baptiſmo infantem, ex Lactan. li. vi,
Infantem regenerare in Chriſto, ex Hilario in pſal. cxviij,
Eccleſię lauacro abluere et purgare infantem, ex Cypri. epl'a lxx.
Inſignire infantem baptiſmi ſacramento, ex Sabel. li. v. enn̄. vij.
Purificare cœleſti lauacro infantem, ex Lactan, li. vij. cap. v.
Noue generationis ſacramento abluere infantem, ex Hila. in pſal. cxxix.
Baptiſmo eccleſiaſtico ſanctificare infantē, ex Cypri. epl'a. vi.
Baptiſmi fonte infantem remergere, ex Sabel. li. viij. enn̄, vij.
Uitali gurgite abluere infantem, ex Eraſ. Rote. in annot. in Joannem
Baptiſmo infantem adhibere ex Sabel, li. iiij, enn̄. vij.
Fidei lauacro eluere infantem: ex Lactan. li. v.
Baptiſmi lauacro infantem admouere: ex Sabel. li. ij. enn̄. vij.

Doipen, vt Symmiſtes hodie ſororculā meā ſacris lymphis admouebit. ¶ Docent̄ hic pueri paſſiue q̄ȝ ſupradictas orōnes trāſferre: vt Fraterculus meus ſpirituali lauacro tinget̄: vel tinctus eſt.

¶ A fide declinare, ex Lactan. li. v. ca. xiiij.
Decedere de pietate, ex Hila. in matth. canone xxx.
Ab eccleſię veritate et fide transferri, Ex Hiero. in Oſeę li. i. ca. iiij,
Deprauari a fide, ex Lactantio lī. iiij. cap, xi.
Excidere a pietate, Ex Hilario in pſal. cxviij,
Cœleſte ſacramentum deſerere, ex Lactan. li. v. ca. ix.
Abnegare ſe dei cultorem, Ex Lactan. li. v. ca. ix.
Fidem prodere, item A fide declinare, Ex Lactan. li, v. ca. xiiij,
Nō retinere ſacramenta verę religionis, Ex Lactan, li. iiij, ca. viij

Afftreden van den kriſten glouen, vt Julianus ĩpator fidem chriſti prodidit. ¶ Deſciſcere a pietate, Deflectere a fide, Deſerere fidem, ſimiliter accipi poſſunt

Aberrare ad hereſim, ex Lactan. li. iiij. ca. xi.
Noxio deprauari dogmate, Ex Hiero. in Matth, li. ij
Pręuaricari in hereſim, ex Sabel. enn̄. vij. li. ix

Een ketter werden

¶ Martyrio admoueri, Martyrio adigi. Martyriuȝ ferre, Martyriū pati, Martyrio inclareſcere. Martyrij palmā morte adipiſci, Martyrij coronam adipiſci, Hęc oīa ex Sabel. Enn̄. vij. li. iiij et v.

Eyn merteler werdē. ¶ Actiue, dicunt̄ pſecutores aliquem martyrio admouere, vel adigere, Eynen merteler maken.

¶ Nunciare Joanni rem nouam, Ex Ply, li, viij, ca, xl.

Nunciare Joanni de re noua, ex Sueto: in Aug. et in Galba,
Afferre Joanni nuncium rei noue, ex Cice. vij, verr,
Nunciare Joanni ſuper re noua, ex Hiero: in Heſter, cap. xij.
¶ wat nyghes ſeggen, Bodeſcoppen
¶ Scādalizaē Joānez, ex Hila. in matth, cañ, xviij. et Hiero, li. iij, i mat.
Prauis exemplis inclinare mores Joānis, ex Ply. li, xxxvij. ca, i.
Perdere mores Joānis, ex Quintiliano. lib. i. inſtit, orat.
Scandalum afferre Joanni, Ex Hila. in pſal. c. xviij:
Per ſcandalum Joannem perdere. Ex Hiero. in Matth, li. iij.
Malum ſpectaculum Joanni dare: ex Ply. li, viij, ca. xlv.
Joanni ſcandalum comparare, Ex Hila. in matth, canone xviij
Opinionem de te ſiniſtram prebere Joanni: ex Quintil'. lib. ij
Inuitare Joannem ad occaſionem peccati, ex Ply. lib. x, ca. viij.
Offendiculum tentationis inferre Joāni, Ex Hila. in matth.
Scandalnm facere Joanni. Ex Hiero, in matth, li. iij.
Inficere mores Joānis, ex Ply, iuni, epl'a, xxij: li. iiij
Pernicioſa inſtrumenta Joāni dare, ex Quintil'. li. ij.
Infame ſpectaculum prebere Joani, Ex Ply, li. ix. ca: vi.
In ſcandalum exponere Joanni vitā tuā: Ex Hiero, in Mich, li. i. ca. iij
In malo exemplo moribus Joānis nō cauere, ex Ply. li. xxxvi. ca. ij.
Exemplo eſſe Joanni, vt ſub nominis tui auctoritate delinquat, Ex Hie-
ronymo in epl'a ad Gaudencium
Impellere mores Joannis: item Affligere mores Joannis, Elegantiſſi-
ma proprietate, ponit Plynius lib. xxxiij. cap, xi.
Exempla eſſe Joāni maloꝝ opeꝝ, Ex Hiero, in Hierem. li, i. ca. ij.
Corrumpere Joannem deprauatis moribus et vicioꝝ contagio, ex Eraſ.
Roteroda, iiij. Chilia. adagio: xxxix.
Pati, Joānem tuo vicio patere ſcandalis, Ex Hiero, li, iij, in matth.
Stimulare Joannis facilitatem, ruinam: cupiditatem, peccatricem vo-
luntatem, ex Ply, li, ix: ca, viij,

¶ Scandalizeeren, Ergeren, Quaet exempel van ſich gheuen,
¶ Nota qd' Exempla nequicie prebere Joāni, p̄prie ad libidi-
noſam vitam intelligitur: Ex Cice, vij, verr̄, ¶ Nota etiā de eo
qui bene docens male viuit, dici

¶ Joannes diſputationes ſuas vita deſtruit, Ex Lactan, li. v:
Joannes diſputationibus mores ſuos arguit, Ibidem
Joannes vitia facundiſſime accuſat, intercutibus ipſe vitijs madens, Ex
Aulo Gellio, li, xiij, ca, viij.
Joannes infami vita pōdus p̄ceptis ſuis detrahit, Ex Lactā: li, iij, ca, xvi,
wail leren vnde ouel leuen, Ghude leer van ſych gheuen, vn-
de daer ſulfs nicht na doen

¶ Oculos deijcere, ex Cicerone, vij, verr̄,

Deijcere oculos in terram, Ex Quintil'.li.i.inſtitu. orato.
Demittere caput in terram: ex Quinto Cur.li, viij.
Opprimere oculos: pro deprimere, Ex Lactan.li.v.ca.i.
Defigere humi lumina, Ex Ply,li.viij,ca. viij,
Defigere oculos in terram, Ex Quintiliano li,xi.inſtit, orato,
Defigere oculorum aciem in terram, Ex Ply.li,viij,cap,xvi.
Demittere ora in terram, Ex Quinto Cur.li,viij.
Morari oculos tellure, Ex Ouidio viij, Metamor.
Oculos ſolo defigere: ex Lactan,li.ij. ca.i.
Uultum ſubmittere, ex Suetonio in Auguſto
Die oughen dael ſlaen.

¶ Amare diuinas literas, ſcripturę ſacrę literas, cœleſtium literaꝝ doctrinam, cœleſtes literas, Ex Lactantio li. iiij.
Amare ſcripturā ſanctā, puriſſima doctrinaruꝫ fluenta, ſcripturas ſacras Ex Hiero, in Mich. in Matth. et ad Paulinum.
Amare diuinas ſcripturas, cœleſtis doctrinę inſtituta, verba diuinę doctrinę, cœleſtem doctrinam, cœleſtia dicta, diuina eloquia, diuina dicta, ſacras literas, diuinaꝝ ſcripturaꝝ eloquia: cœleſtis eloquij ſcripturas, Ex Hilario in pſal. cxviij
Synonyma ſunt ſacrę ſcripturę congrua

¶ Recolere conſcientiam ſuam, Ex Hiero, ad Oceanum
Exhibere ſe iudicem delictorum, Ibidem.
Syne conſcientie vnderſoiken, Syne ſunde betrachten.

¶ Confiteri ſacerdoti peccata ſua, Ex Hiero. ad Marcellam,
Profiteri apud ſacerdotem peccata ſua, Ex Sueto, in Nerone
Confiteri de ſe peccata, Ex Quintil': li. ij. inſtit. orato.
Chriſtiano ritu ſacerdoti de contractis confiteri noxis, Ex Angelo Poli. in epl'a de morte Laur. medicis
Perniciem animi reſciſſis vulnerib⁹ effundere, Ex Lact.li.vi.ca. xxiiij
Aperire animum in confeſſione: Ibidem
Syne ſunde bichtē: Habere ſacerdotē a ꝯfeſſioīb⁹ religioſis, ex Guilhelmo Budęo de aſſe ⁊ ptibus ei⁹ li, v. Eynē bicht vader hebben

¶ Concedere Joanni delictum, ex Hiero. in epl'am Pauli ad Gala, ca, i.
Condonare Joanni peccatum, ex Lactan.li.vi.
Dimittere peccatum Joannis inultum, Ex Cice.vij.verr̄.
Dare Joanni impunitatem ſceleris, ex Sueto. in Nerone
Indulgere Joanni peccati veniā, ex Quintil'.li.ij.inſti. orat.
Myſdaet vergheuen.

¶ Comparare culpam peccati, Ex Hilario in pſal.cxviij.
Labi ad peccatum, ex Lactant. li.vi, ca, xiij.
Obſtringere ſe ſcelere, ex Cice.vi.verr̄.
Contrahere labem peccati, ex Hilario in pſal. cxviij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Conficere facinus, ex Cice: pro Sexto roſcio amerino.
Labi in peccatum: ex Lactan. li. vi. ca. xiiij.
Admittẽ peccati conſcientiam, ex Hilario in pſal. cxviij.
Cõmittere in deum aliquid nefarie, vel ſcelus, Ex Cic. iij, verr̃.
Sundighen, Sunde doen, Myſdaet beghaen
¶ Infantem ſe facere adulterij, ex Cice. vi. verr.
Infamia aſpergi, ex Sueto. in Nerone
Infamia domeſtica deſtruxit petrum: Ex Plynio iuñ. in Paneg.
Dedecoris cœno volutari, ex Hila. in Pſal. cxxv.
Nefarijs ſceleribus cooperiri, ex Cice. iij. verr.
Infamia dedecorari, ex Sueto. in Nerone:
Laborare infamia, ex Ply. li. vij. ca. xxvij.
Flagrare infamia, ex Cice. v. verr. item ex Sueto in Tibe.
Beroichtiget ſyn. Eyn quaet gheruycht hebben

¶ CAPUT QUINTUM

¶ Pulchritudo mulieꝝ afficit oculos ſuauitate, ex Solino
Venuſtas foemineę faciei accẽdit oculos animũqꝫ, Ex Cic. v. verr.
Forma muliebris detinet aſpicientem, vel oculos aſpicientis, ex Quintl-
liano li. ix, et Solino in Collect.
Artifex naturę cultus et amplę dotis in foeminis oculos tenent, ex Ply.
li. xxxv. ca. ix, item ex Ply. iuñ, epl'a, vi. li. iij.
Decor foeminarum illicit viſum, ex Solino in Collect.
Ornatus formoſę mulieris capit videntem, Ex Hiero, in Judith
Nitor foemineę pulchritudis excipit blãde ocl'os, ex Plyn. li. xvi. ca. xxx.
Specioſitas foeminei ſexus inducit ſuauitate contemplãtem, ex Plynio
li. x. ca. li. elicitum. ¶ Inducit. i. allicit, trahit, permouet.
Trecken, holdẽ, thien, als een ſchon dinck thuyt ¶ Nota ꝙ Affi-
cere oculos ſuauitate, ac cętere o͛oes de quacũqꝫ re pulchra pñt acci-
pi, vt ſunt, Pictura, imago: ſtatua, ſcriptura: domꝰ, auꝝ, gẽma. ⁊c̃.
¶ De his quoqꝫ quę mẽtalibus videtur oculis eleganter dici pñt,
vt ſunt virtus: ſcientia, beatitudo ⁊c̃. ¶ Doceantur hic pueri etiam
paſſiuo ſenſu orationes predictas tranſferre, vt Muliebri venuſtate
detinentur hominum mentes, ex Ply. li. xiiij, in pręfat.
¶ Publicare pudorem, ex Lactan. li. vi.
Proſternere alicui pudicitiam, ex Sueto. in Cęſare
Prophanare pudorem, ex Lactan. li, v, ca. viij:
Vulgare pudorem, ex Tito Liuio, li. i. primę decadis
In moreꝫ ſcorti omniũ patere libidini, Ex Hiero. in Eſaiã li, xiij. ca. xlvij
Victum obſcœniſſimum ſibi quęrere, ex Lactan. li. v. ca. viij.
Lenocinio ſe proſtituere, ex Ange. Poli. in epl'a ad Guarinum
Proſtituere ſe oim libidinibus, ex Lactan. li. i. ca. xvij.
Leuen als een ſnoyde hour

¶ Effrenatas complecti libidines, Ex Lactan.li.i.ca.xx.
Uerſari inſtar porcoꝝ in cœno libidinū: ex Hiero. in Oſee, li.ij.ca.vij
Addicere ſe libidinibus, ex Lactan li. ij.ca, i.
Teneri conſuetudine fœminarum, ex Sabel.li.v.Enn.vij.
Uolutari in cœno libidinum, ex Hiero.li,i.ca,ij. in Eſaiam.
Hauriendis voluptatibus ſitienter incumbere: ex Lactan.li.ij.;ca.i.
Uolutari cum ſcortis, ex Cice.de reſponſis har.
Capi illecebris reꝝ carnalium, ex Hiero,li.xvij.ca:lx. in Eſa.
Subſternere ſemet mortiferis libidinū ſuauitatib⁹, ex Lact. li,ij.ca.i.
Abduci libidine et amore vinci, ex Hiero.in Mala.ca,ij.
Mulierum congreſſibus ſemet inquinare, ex Lactan.li.ij.
Corporis voluntati et libidini ſeruire, ex Hiero.in Eſa.li.xiiij,ca:lij.
Conſuetudo eſt ioanni cum fœminis: ex Lactāt.li.iij.ca.xv:
Tradere ſe luxurię et libidini, ex Hiero.in Malach.ca.ij.
Immergere ſeſe fœdis libidinibus, ex Lact.li.iiij.ca.xvij
Iacere in turpitudine et putredine voluptatū, ex Hiero.li.iij.ca.xiiij.in
Zachariam
Dedere vitam ſuā mortiferis voluptatibus: ex Lactā,li,iiij.ca,xxvi.
Mortiferę libidinis calore diſſolui, ex Hiero.in Amos:li.iij,ca.vij.
Corpus ſuum libidinibus proſtituere, ex Lactā.li.v.ca, ix.
Luxurię et libidini vacare, ex Hiero.li.ij.ca.ix in Zachar.
Pręcipitem trahit ioannem voluptas, ex Lactā.li.vi,ca, iiij.
Uitam pecudum ſub humana ſpecie viuere, ex Lactā.de ira dei,
Uitam pecudum ſub figura hominis imitari, ex Lactā.li.ij.ca.iij
Subiugare mentem voluptati tanꝙ pecudem: ex Lactan.li.vij.ca. vij.
Deſyderijs ſe carnis addicere: ex Lactan.de opif.
Ruere in voluptates, Uentri et Ueneri ſeruire, ex Lactan, li.iij.ca.viij.
Sordidari malis cupiditatibus, ex Lactan.li.v.ca.xx.
Mancipare corpori cœleſtem ſenſum, ex Lactan.li.vi.ca. i.
In vnplicht liggē, Eyn vnkuyſch leuen voiren. Leuen als eyn
beiſt ¶ Nota, ꝙ cū eoꝝ vitā q̄ totis animis in terrena demergū-
tur ſignificare volum⁹, his locutionibus q̄ ſequunt̄ vti licebit
¶ In terram premi, Humi volutari, Proijcere cœleſtem vultuz ad ter-
ram: Per terram volutari, Mancipare animam ſpiritibus impuris
Ex Lactantio li.ij: Itē Defigi in terram, Ex Lactan.li.iij.ca.xxvij
Heil vnd.all na der werldt leuen, vnde godes vergettē. ¶ Iti-
dem ſignificant Humi defigi, Ex lactan.li:vij,ca.i.et in Humū
ſe proſternere, Ex eodem li.vij.ca.xxvij.
¶ Ui expugnare pudicitiam, Cum gtō, Ex Lactan.li,i.ca.x.
Uim afferre, Cum datiuo, ex Cice.iij.verr.
Per vim ſtuprum inferre. Cum dtō, ex Sueto.in Cęſa.
Per vim imminuere pudiciciam, Cum gtō, ex Lactan.li.i.ca.x.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Cogere indigne pati fœminam, ex Cice. vij. verr.
Vim inferre mulieri, ex Sueto. in Nerone
Vi opprimere virginē. Ex Hiero. li. ij. Reg. ca. xiij, ⁊ in Geneſi ca, xxxiiij
Gheweldeliken verkrechtigen.
¶ Hodie ocij viciū negocio nō diſcuſſi, ex Quinto Curcio, li. v.
Dies mihi hodiernus ocio perijt, ex Plynio li. xi. ca. vi
Diem hodiernum perdidi, ex Sueto. in Tito
Dies mihi hodiernus ꝑ incuriā inanis effluxit, ex Sabel. li, vij. enn̄. v.
Ocium ego per hunc diem ocioſiſſimis occupationibus perdidi, ex Ply-
nio iun̄, eplā iij. li. viij.
Hodie vacuum diem ſine fruge habui, ex Cice. ij. verr̄,
Hodiernā diem vtiliter occupatā non egi, ex Plynio lib. xxxv, ca. x.
Nihil hodie lucratiuę operę rapui vel aliquo momento tp̄is, Cum ad et
gerūdio acci caſus, ex Fabio li. x.
Hodiern⁹ mihi dies cū iactura tp̄is cōditus ē, ex Ply. iun̄. in Paneg.
Vnnuyttliken deſſen dagh togebracht. (¶ Conditus pe. cor.
¶ Queſtionē habere furti de Joanne, ex Cice. ꝓ Sexto roſcio amer.
Exprimere cruciatu ioanni cōfeſſionem, ex Sueto. in Galba
Queſtionē habere de Joāne vt furtū prodat in lucē, ex Curcio li. v.
Extorquere, vel Exprimere Joāni veritatē fidiculis, ex Quintil'li. v.
Eruere pœnaꝝ dolore ab ioanne veritatem: Ex Vlpiano iuriſcō.
Queſtionem exercere de ioanne, ex Sueto, in Cęſare
Expreſſa eſt ioanni tormentis confeſſio perpetrati, vel cogitati facinoris,
ex Sueto. in Tiberio
Queſtione Joannem vexare: ex Hilario in pſal. cxliiij.
Queſtioni ioannem adhibere, ex Sabel. li. v. Enn̄, vij.
Tormentis exprimere ioanni veritatem: ex Quinto Curcio li. v.
Verhoiren yn den pijnen, Trecken ad cordas
¶ Lachrymis ſe non tenere, ex Hiero, contra Ruſi.
Haud temperare oculis, ex Quinto Curcio li. viij.
Deplorare de miſeria Petri, ex Cice: iiij. verr̄.
Illachrymare ad infortunium Petri, ex Hila. in pſal. cxviij
Lachrymas fundere, ex Ply. li: viij. ca. xlij,
Flere, vel lachrymas profundere, ex Cice. iij. verr̄.
Lachrymas dare in funere, ex Sabel. li. v. Enn̄. vij.
Donare lachrymas funeri, ex Hiero. in Naū. ca. iij.
Plorare, abſolute, ex Quintil'. li. vi.
Schreyen, Grijnen weynē: ¶ Nota ſi clamoſus fletus fuerit
et heiulatui ſimilis: licebit hoc modo dicere.
¶ Tota perſonat vlulatu ciuitas; ex Hiero. in Eſa. li. v. ca. xv.
Vniuerſus populus mutuis reſonat fletibus; Ibidem
Totum ſe planctibus tradunt fœminę, Ibidem: ca. xxij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Huylen, Lude ſchreyen.

❡ Riſum mouere Joanni. Riſum facere Joanni, Riſuz captare. Riſuz conciliare. Riſum petere. Riſum dare Joanni, ex Quint. li. vi. et xi.

Lachen maken. ❡ Nota quod Ora cachinno ſoluere: hoc eſt effuſe ridere. Lude lachen. Ex Hiero. contra Ruff.

❡ De officio decedere in negocio venditionis, Ex Cice. ij. verr.
Declinare ab religione officij in cauſa Petri, Ex Cice. v. verr.
Omnia repagula officij perfringere in lite decidenda, Ex Cic. vi. verr.
Nycht doen als een from man.

❡ Tradere Joannem in cuſtodiam, Ex Cice. inuect. iij. in Catil.
Joannem in vincula tradere, Ex Q. Cur. li. ix.
Abripere ioannem de conuiuio in vincula, Ex Cice. v. Uerr.
In vincula Joannem conijcere, Ex Sueto. in Ceſa. et Ner.
In carcerem conijcere Joannem, Ex Cice. vij. verr.
In cuſtodiam Joannem dare, Ex Cice. phil. iij. et verr. vij.
Committere ioannem cuſtodię, Ex Cice. vij. verr.
In den thorn werpen, Gheuenckliken ſetten

❡ Uinculis Joannem exoluere, Ex Sueto. in Nerone
Uincula Joanni demere, Ex Ouidio li. iij. metam.
Uinculis Joannem eximere, Ex Colu. li. i. rez ruſt.
Uth der venckniſſe verloiſen

❡ Argumento. Ablatiuus eleganter ponitur pro hoc vernaculo. Tho waerteiken. ſequente coniunctione, quod, vel quia, vt Joānes mentitur ſe hac nocte domi cubuiſſe, argumento, quia lectus ipſius permanſit inſtructus. Plynius lib. x. ca. xxxvi. Mares negantur anno diutius viuere, argumento, quia nulla veris initio appareat nigritudo in roſtro: quę ab ęſtate incipit

CAPUT. VI.

Fidem ſermonū tuoꝝ apud me nō habes, Ex Hiero. in Eſa. li. xi. ca. xxxvij
Fidem verba tua perdunt, Ex Quintil. li. v.
Fides tibi tuiſqꝫ verbis abrogatur, Ex Sueto. in Tybe.
Uerba tua fidem non habent, Ex Quintil. li. iiij.
Uerba tua fidem ſibi obſtringi non merentur, Ex Ply. li. vij. ca. i.
Fidem verboꝝ tuoꝝ perdis, Ex Hiero. in Danie. li. i. ca. ij.
Fides verbis tuis non fit, Ex Quintil. li. v.
Fidem verbis tuis non affers: Ex Ply. li. ix. ca. lviij.
Fides dictis tuis aufertur, Ex Quintil. li. vi.
Fides abeſt a verbis tuis, Ex Lactan. li. iiij. ca. xxiij.
Fidem verba tua non impetrant, Ex Ply. li. x. ca. xlix
Fidem verba tua non conſequuntur, Ex Quintili. li. v.
Fide carent verba tua: Ex Ply. li. xxxi. ca. ij.
Fidem verba tua amittunt, Ex Quintil. li. viij. et ix.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Verba tua ad portentorum accedunt miracula, Ex Ply. li. xxviij, ca. vij.
Fidem verba tua non acquirunt, ex Quintiliano. li. iiij,
Verboꝝ tuoꝝ fides damnatur, Item actiue, Nemo non damnat fidem ſermonum tuoꝝ. Ex Plynio lib. xxv. ca. iij.
Fides verbis tuis detrahitur, Ex Quintil. li. v.
Veritas fidem verbis tuis non arrogat, Ex Guilhel. Budęo li. iij. de aſſe et partibus eius.
Fides deeſt verbis tuis, Ex Quint. li. xij.
Nicht gloſlyken luden. ¶ Fiāt et in contrarium exempla, vt fides non abeſt a dictis tuis.
¶ Conferre ſe in fidem Petri, Ex Cice. pro Sexto roſcio.
In fidem petri venire, Ex Ply. li. iij. ca. xiij.
Sich gēsliken vlatē an iemādes truwe. ¶ Nota ꝙ ille in cuiꝰ fidem venit, dicit, In fidem recipe Joannem, Ex Ply. li. vij. ca. xxvi
¶ Fidem periclitari, pro experiri, Beſoiken. Proyuen. Solinus, Ipſis hauſtibus periclitari fidem voluit
¶ Periclitari animū petri. Myt vraghen vnemmen vnde vertaſten wes ſynnes dat peter ſy. Sabel. li. i. Enn̄. iiij. Ubi euocato in curiam ſenatu oīm animos ſatis eſt periclitatus.
¶ In fide retinere nutantes ac dubias ciuitates: arces, regiōes. Ex Sueto: in Ceſā. Als eyn heer des landes, bewaert yn ſynē beſytt stede, ſloite, boirghe, lande: de em wilt afvallen.
¶ Fidem huius ſententię relegare ad Platonem, Ex Ply. li. vij. ca. i.
Fidem huiꝰ opīonis derelinqre Ariſtoteli, Ex Hiero. in Dan̄. li. iij. ca. ix.
Fidem huius hiſtorię ad Herodotū a quo eſt dicta referre, Ex Hiero, in Zach. li. ij. ca. x.
Fidem reꝝ geſtarum de proprijs Titi Liuij voluminibus petere, ex Hiero. in Eſa. li. xi. ca. xxxvij.
Ego fidem dictoꝝ auctoribus relinquo, Ex Hiero. in Oſee li. ij. ca. vij.
Eleganter hęc omnia dicuntur, cum quid dictum vel ſcriptum creditu difficile: illi probandum a quo dictum ſcriptum ve eſt remittit.
Dat bewijes den leerers beuelen. Synen warſage noymen ienighe ſaghe to bewijſen
¶ Fidem vſuum tuoꝝ, vel epiſtolę tuę liberare, dicoꝛ, cum quod tu verſibus vel epiſtola de me alijs pollicitus es, ipſe ad opus confero, Ex Plyiunio. in eplā xi. li. v.
¶ Fidem ſuā liberare, ſignificat tenere ꝓmiſſum: nō deeſſe promiſſo: Ex Cice. ꝑ Flacco: et Guilhel. Budęo in annot. in pandectas.
Ghelouē holdē in geltſaken. ¶ Hinc ē qꝺ idē Budęꝰ li. ij. de aſſe et eius ꝑtibꝰ ſcribit. Obligata ęrario fidem liberare. Ghelofflyken betalen dat men ſchuldich ys dem ſchat der gemeyntheit
¶ Fides labefactata, eſt eoꝛum qui cum iam verſuram facere nō pn̄t: aut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

foro cedere, aut ſolum vertere coguntur. Nyn gloue. Ex Tranquillo ⁊ Budęo in annota. in Pandect.

¶ Tueri fidē ſuā, eſt ſeruare illeſaꝫ famā locupletis debitoris, Ex Cicero. ad Atti. li. xi. Itē ex Budęo in Anno: vt Agri fidē mihi meā tuebunt

Jck hebbe noch wail ſo veele: dat ick betalen wil

¶ Fidem petri ſequi, eſt eligere petrum vel locupletem et probuꝫ debitorem: cum quo rem habere aut negotium eſſe nobis velimus.

Jck hebbe gern myt peter to doen, want he betailt wail, Ex Vlpiano iuriſcon, et Budęo in Annota.

¶ Fide mea eſſe iubeo. Id eſt, ſponſorem me et appromiſſorem cōſtituo ⁊ periculum in me recipio, ex Paulo iuriſcō. et Budęo in annota.

Jck loue daer voir. Jck ſy daer ghudt voer,

¶ Fide mea pecuniam petrus ſumpſit ab Joanne. Id eſt mea cautione non ſua petrus ab Joanne conſecutus eſt pecuniam. Ex Cice. ꝑ Flacco et Budęo in annota.

Fideiuſſor aſſiduus, eſt locuples, ab eſſe dando appellatus, Ex Gellio li. xv. et Budę. in annota. Eyn rijck wairboirge. ¶ Inde etiā dicuntur Aſſidui auctores et Claſſici auctores, id eſt probatiſſimi, et meritiſſime auctoritatis, quales ſunt Cicero, Fabius, Liuius, Cęſar, Plynius, Vergilius, Horatius ⁊c. Ex Budęo vbi ſupra.

¶ In fide principis eſſe, eſt feudum ab principe tenere. Leen gudt van ſemant hebben. ¶ In fide nullius eſſe, dr is qui nullum ſoli dn̄m agnoſcit nec patronum. Nyn leen gudt hebben, mer ſyn eighē vn̄ vrijg. Ex Budęo in annota. in Pandectis

¶ Fallere imperium. i. non obedire, ex Ply. l. vij. ca. xvij ¶ Idem quoqꝫ ſignificat. Detrectare imperium, Ex Q. Cur. li. ix. item Detrectare obedientiam: Ex Fabio li. ij. item Rumpere obſequium, Ex Sueti Gal.

Fallere promiſſum, eſt non implere, ex Q. Cur. li. vi.

Fallit ſpes, quę non ſuccedit ad vota. Ex Sueto. in Nerone, abſolute.

Fallimus vitā, q̄ꝫdiu viuimus, Ex Quintil. in decla. de api. pau.

Fallit viſum nr̄m, quęcūqꝫ res vl' actio ſubtilis, alta, remota, celeritate nimia pręteriens, Ex Ply. li. ix. ca. l. Idem ſignificat. Effugere viſum, Ex Plynio li. xxxv. ca. x.

Fallunt amaritudinē, edentes abſinthiū in fico, Ex Ply: li. xxvij. ca. vij

Fallit nos cliuus, qui ita leniter ac ſenſim aſſurgit, vt cum aſcendere nos non putemus, ſentiamus aſcendiſſe, Ex Ply. iuni. eplā vi. li. v.

Fallimus tędium lectione, quum torporem animi ſtudio literarum diſcutimus, Ex Eraſ. Roter. in Luciano.

¶ Conſtituere ſeſe in oculis hoīm, ex Cice. i. verr.

Hominum ſeſe oculis ſubijcere, Ex Quint. li. vi. et viij.

In hominum prodire conſpectus, ex Sueto. in Nerone.

Dare ſe oculis hominum, Ex Ply. iun. in epl'is libri ix.

Publicis ac promiſcuis oculis ſubijci, Ex Hila. in pſal. cxviij.
Sub aſpectum hominum venire, Ex Lactan. li. vij. ca. ix.
In oculos hominum ſeſe inferre: Ex Gellio li. v.
In hominum ſemet dare conſpectum, Ex Q. Curtio li. iij.
Committere ſe publico, Ex Sueto. in Nerone.
Coniectos in ſe oculos ferre ac perpeti poſſe, Ex Ply. iun. in Paneg.
Prębere ſe humanis oculis videndum, Ex Lactā. li. vij. ca. xiij.
Exponere ſe in oculis conſpectuqȝ omnium, ex Cice. i. ver.
Sub oculos hominum venire, Ex Quintil. li. vij.
Prębere ſe oculis vniuerſoꝝ, Ex Sueto. in Nerone
Sub hominum venire viſum, Ex Lactan. li. vij.
In hominum prodire conuentum, Ex Cice. iij. verr.
In homini obuios aſpectus incurrere: Ex Guilhel. Budęo li. v. de Aſſe

Uur de lude kommen vnde ſich ſeen laten, vt fur mallet occultim iugulari, q̄ȝ in hominum prodire conſpectus

¶ Obſeruare Ioānem oculis, Ex Cice. v. verr.
Haud deflectere aciem ab Joanne, Ex Ply. li. iiij. ca. xiij.
Obſeruare Joannem. Sine alio caſu, Ex Ply. li. viij. ca. xvi.
Oculos ab Joanne nuſquam eijcere: Ex Cice. vi. verr.
Nō cohibere aciem orbium, ſed in Joānem ſine nictatione cōtendere, vel, Oculos in Joannem contendere, Ex Solino in Collect.
In ſpeculis eſſe, Pro obſeruare, Abſolute, Ex Cice. ij. verr.
Non dimouere oculos a cuſtodia Joānis, Ex Ply. iu. in Paneg.
Conijcere vigiles et incōniuentes oculos in Joānem, Ex Cice. vij. verr.
Oculum Joanni adijcere: Ex Cice. iiij. verr.

Stedes in oughen waren. Beluren: vt Apparitores furem oculis obſeruant, vt e templo egreſſum inuadant

¶ Patris ſimilitudinem habet filius, Ex Ply. li. x. ca. xlvij.
Sorori ſuę proximam imaginem reddit Petrus, Ex Quintil. li. ij
Fratris ſui imaginem reddit petrus, Ex Ply. li. vij. ca. xij.
Politum ferrum ſpeciem prębet argenti: Ex Ply. li. iiij. ca. xiij.
Effigiem habet hic homo fratris mei, Ex Ply. li. x. ca. v.
Repreſentatione veriſimili, hęc virgo exprimit imaginem ſororis meę, ex Ply. li. ix, ca. vi.
Reddit ac refert matrem filia, Ex Plynio iuniore ep̄la xix. li. vij.
Stannum crebrius politum ad argenti reſpondet imaginem ex Lactan. de Opificio hominis.
Similitudinem palacij hęc domus exprimit, vel Aedes iſtę vt palaciuȝ ſimilitudinem exprimunt, Ex Ply. iun. ep̄la xvi. lib. vi.
Paradiſi ſpeciem preſentat pomarium tuum, Ex Ply. li. xx. ca. xix,
Igniculorum ſimilitudinem referunt aſtra, Ex Ply. li. xxij. ca. viij.
Serpentis effigiem imitatur anguilla, Ex Ply. xxv, ca. xv.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Seſquipedalis globi figurā ſol habet, ex Plynio, li. xxvij. ca. viij
Larua repreſentat ſpeciem cacodęmonis, vel Terriculamentum repreſen
tat effigiem diaboli: ex Ply. li, xxxvij. ca. xij.
Ex arbore ꝓpēdēs apū examen ſpeciem hꝫ racemi, ſingulęqꝫ apiculę ſpe-
ciem acini in ſe continent, ex Ply. li. xxxvij. ca. xiiij.
Defectu aīę laborās effigiē defuncti reddit, ex Ply. li. xxxvij. ca. xiij.
Patrē ſuū ioānes excribit mira ſil'itudine, Ex Ply. iun̄. ep'la xvi. li. v.
Paternos mores refert Petrus: item Paternę faciei pretendit liniamē-
ta petrus, ex Lactan. de Opif. homi.
Paternum corpus liniamentis omnibus refert ioannes, Ex Guilhel-
mo Budęo de aſſe et eius partibus lib. iij.
Os vultūqꝫ matris refert maior natu filia, ex Ply. iun̄. ep'la xvi. li. v.
Sil'itudine. Effigie, Figura, Ablatiui ſil'r ſignificant, vt Joannes corpu
lentiā prefert ſimilitudine patris, ſtaturam effigie matris, faciem figura
vtriuſqꝫ, Ex Ply. li. vi. ca. xiij. itē li. ix. ca. xviij, itē lib. x. ca. lxvij.

He leth vpp vnd. vth als myn broeder. He leth em ſo lijck: offt
em van den angeſichte gheſnedden were. ¶ Terriculamentum
een budde, ¶ Cacodęmon, de duyfel. Defectu animę laborans.
De beſwoyget ys. Ex Hermolao Barbaro

¶ Reddere imagines rez cōtra poſitaꝝ, dicunt̃ ſpecula: ex Ply. li. xxxvij. (ca. v.
Exprimere ſimilitudinem ex membris alicuius, dicit̃ pictor, ex
Ply. lib. xxxiiij. cap, iiij.
Facere tabulam ita veritate repreſentata, vt ꝛc. Cum verbo optādi modo,
dicitur pictor, Ex Ply. li: xxxv. ca. ix. et x.
Effingere ſimilitudinem ex vero, ex Pli. iu. ep'la: xxviij. li. iiij.
Similitudinem alicuius mire exprimere, ex Ply. li. xxxv. ca. xi.

Contrafeyten: Lijfachtich, vnd. leuendich na malen

¶ CAPUT SEPTIMUM.

¶ Ad aurem ioannis familiariter inſuſurrare, Ex Cice. vij, verr.
Submiſſa voce ioanni ſuppeditare, Cū accō, ex Laur. val. i Fab. li. vi.
In aurem dicere ioanni, ex Ply. li. vij. ca. liij, et Marciale lib. i.
Accedere ioanni ad aurem et dicere, Cū infinit. ex Cice. v. verr.
Submiſſe ioanni loqui, ex Quintil': li. vi. de Altercatione
Aure ſuſurrare ioanni: ex Ouidio li: ij. metamor.
Inſuſurrare in aurem Joannis, ex Cice. iij. verr.
Inſinuare ad aurem, Cū accō, ex Budęo li. v. de aſſe et eius part.
Cōmunicare ad aurem cum ioanne, ex Eraſ. Roter. in Gallo luciani

Stillyken toe ſpreken. Stillyken ynt or runen

¶ Fama peruenit ad aures meas de morte petri, ex Cice. v. verr̄.
Accepi auribus lętum nuncium, ex Quintil'. li. vi.
Excepi auditu rem atrocem, ex Hilario li. i. de trinitate
Excepi auribus mirum euentum, ex Ply. iun̄, ep'la xix, li, iiij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Haurire infauſtum nuncium: Pro audire, ex Solino, de Delph.
Hoiren, Vernemmen. als men ſecht Jck hebbe wat nyges ver-
nommen, vel vereſſchet. ¶ Haurire, elegans verbum eſt, varieqꝫ
apud idoneos auctores poni comperitur

¶ Haurire communem aurā, pro viuere, ex Quintil. li, vi.
Haurire ſolidum malum, pro deglutire, ex Ply. li. viij, ca. xiiij,
Haurire manu aquā ex lacuna, Jd eſt, ſumere aquā cōcauę manus ſinu,
veluti ſitula ex lacuna, bibendi gratia, Ex Sueto. in Nerone,
Haurire potionem vini, pro bibere, ex Plyn. li. vij. ca. liij
Haurire latus ferro, pro vulnerare vel tranſfodere, ex Q. Cur. li. vi.
Exhaurire annos in ſtudio literaꝝ, pro deducere, Ex Fabio. li. xij.
Haurire vbera, pro ſugere, ex Ply. li. xx. ca. xi.
Haurire auribus, pro audire, ex Hiero in Eſa. li. ix, ca. xxviij.
Exhaurire vires labore, pro imminuere, ex Quintl. li. x
Haurire narib⁹ fetorē, ꝑ ītra nares ſpū trahere, ex Ply. li. xx. cap. xij
Exhaurire vinum, Pro ebibere, ex Quintil, li. vij
Haurire fumū ꝑ harundinem, pro attrahere: Ex Ply. li. xxvi. ca. vij.
Haurire ouum crudum: Pro ſorbere, ex Ply. li. xxix. ca. iij.
Hauriri vrbes terrę hiatibus, publicus mortalium dolor eſt. Plyni⁹ li.
xxxvi. cap. xv. Ad verbum.
Exhaurire pecuniam, patrimonium, fortunas, Pro decoquere et prodige
re. Ex Ply. li. vi. ca. xxiij. ¶ Idē quoqꝫ ſignificat Mergere ceſuz dn̄i,
Apud eundē Plyniū, vbi de coquis loquitur li. ix. ca. xvij.
Hauriēdis voluptatib⁹ ſitiēter incūbere. i. ꝑfruendis. Ex Lact. li. ij. ca. i.
Exhaurire domū, Pro ſpoliare ac nudam reddere, ex Cice. in Piſo.
Haurire oculis aurum, Pro deſyderanter contemplari, ex Lactā, li. ij. ca.
vij. Accipitur etiam Haurire oculis rem aliquā, pro ſimpliciter videre
ex Guilhelmo Budęo li. i, de aſſe et eius partibus
Exhaurire predam ex agris vrbibuſqꝫ, Pro diripere et per rapinaz aufer-
re, ex Cicerone in Piſonem.
Haurire diuinum ſpiritum. Jd eſt, ſuſcipere illapſum, Ex Lactan. li. iiij.
ca. xij. item ex Hilario contra Conſtant.
Jgni hauriri, Pro incēdio corrūpi et exuri, Ex Budęo li. iij. de Aſſe.
Exhaurire preces, Jd eſt, Perſoluendis precibus inſtare, Ex Eraſmo
Roterodamo in Annota. in Joānem cap. xiij.

Vide lector: quātam in vno ꝟbo ꝓbatiſſimi auctores copiam pari-
ter et elegantiam ſecuti ſint. Ne ergo pigeat ſequi

¶ Vſqꝫ impreſentiarum, Ex Hiero. in Ezech. li. vi. ca. xx. Contra Hu-
bertinum Creſcentinatem in ep̄las Ciceronis.
Adhuc, Jd eſt, ad hoc tempus, Ex Ply. li. viij: ca. xvij.
Ad hoc ęui, Ex Ply. li. vij. ca. xiij. et li. viij, et ca. xlvij
Vſqꝫ hodie, Ex Hieronymo in Dani. ca. i. et in Matth. li. iij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Hodieqꝫ, ex Ply. li. viij. ca. xlv. item li. ij. ca. lx.
Ad hoc tempus, Ex Cice. v. verrinaꝝ: item ex Ply. li. xxxv. ca. vij.
Uſqꝫ adhuc, Id eſt, in hanc diem, Ex Lactan. li. iij. ca. viij.
Hodierno die, Pro hodieqꝫ, Ex Ply. lib, xxxiiij, ca. xiiij.
In hodiernum quoqꝫ, ex Hermolao barb. li. v, caſtiga. Plyñ.
Ad hanc diem, ex Cice. iij. verr. item ex Ply. li: vij. ca. xxxix.
Uſqꝫ in pñtem diem, ex Hiero. in Heſter ca, xiiij. et in Judith ca. vlt.
Etiãnum, ꝓ hodieqꝫ, ex Ply. li. xxxv. ca. iij. et xij. Manifeſtiſſime
wen't vpp deſſen iegenwordighen dach, wente to deſſer tijt,
vt Simultas inter ſenatum et ciues etiamnum durat

¶ In noſtro euo, ex Ply. li. ij. ca, lxxxviiij: et li. x. ca. vi,
Noſtris temporibus, ex Quint. li, vij.
Hodie, Pro hoc tempore, ex Ply. li. ij. ca, lxviij
Tempore noſtro, ex Quinti. li. viij.
Noſtro euo, Ex Ply. li. ij: ca. xiij.
By vnſen tyden, By mynen tijden

¶ In omni euo, Ex Ply. li. vij, ca, xli.
Poſt mundum conditum, ex Lactan. li. iiij, ca, xxiij.
A condito euo: ex Ply. li, vij, cap: xxxiiij,
Ab inicio mundi: Ab orbe cõdito, Ab origine mundi. Ab initio conditi orbis, A creaturaꝝ conditione, Ex varijs auctoribus
Uan anbeghijn der werlt.

¶ Multis ante ſeculis, Plynius li. xiiij. ca, xvi. Uoer mannich hõdert iaren. ¶ Nota lector differentiam huius orõnis ab ſequente
¶ Multis iã ſeculis, Plyñ. li. xxxv, ca, vij. Mẽnich hũdert iaer herdẽn.
¶ Jam inde a principio: ex Sueto. in Galba. Uan der tijdt an als eyn dingk beghunnen wardt,
¶ Antiquitus vſqꝫ durauit hic mos vſqꝫ ad noſtra tempora, Quintilianus li. i. Ad verbum, Uan oldens herdeñ.
¶ Eodem temporis ſpacio, ex Suet. in Ceſ. Up de ſulfften tijdt
¶ Ad preſens, ex Ply, li. xxxij, ca. xi
In preſentia, ex Quintiliano, li, x.
His orationibus vtemur pro illo barbaro Actu ſiue Actualiter Juyttuñ, vel Jtzunt, Et hoc modo prefati auctores vtuntur

¶ Caro equina cibis: vel menſe adimitur, ex Ply. li. viij. ca. lvi.
Eſculenta non eſt vrſina caro, ex Ply. li, viij: ca: lv.
Non eſt homini cibus ex luporum carne, ex Ply, li, ij, ca, xcix
Non eſt homĩ pro cibatu caro felium, ex Ply, li, viij: ca. lv.
Ranunculos in cibatu homo non habet, ex Ply, li. viij, ca. lv.
Humanam carnem non excipimus in cibis: ex Ply, li. xxi. ca. xvi
Canina caro in cibos non admittitur, ex Plynio li. ix. ca. xxv.
Faſtidio damnatur pregrancida caro, ex Plyñ. li. xi, ca, ij. elicitum. Dam=

natur, id eſt, faſtiditur, contemnitur, abijcitur.
Non cōmendatur edulio coruina caro, ex Ply. li. ix, ca. xv.
In totum abdicare ſolemus in cibis oti carnem, ex Ply. li. xx. ca. iij.
Caro murium damnatur in cibis, ex Pli. li. x. ca. xxij.
Carnem morticinam menſis damnamus, ex Ply. li. x. ca. xxiij.
In menſas non recipimus vulpinam carnem, ex Ply. li. x. ca. xxvi.
Iudęi ſuillā carnem in cibos nō admittunt, ex Ply. li. ix. ca. xxix.
Lupinę carnis eduliū mēſis non approbamus, ex Ply. li. x. ca. l.
Carnem vpupę menſis improbamus, ex Ply, li. ix, ca. xxxix, elicitum
Als men ienich dingk nicht plech toe etten. Als men vā naturē nicht geſijnt ys tot ieniger koſſt off gedrenckt. Varient orōnes prefatę de ſenſu affirmatiuo in negatiuū, et de actiuo in paſſiuū atqꝫ ecōtrario. itēqꝫ de cibo ad potū, vt Lutulentā ac turbidam aquam damnamus in potu. ¶ Nota, qđ Eſculentus, adiectiue non ſemel accipiť a Plynio. Subſtantiue quoqꝫ libro x. ca. x. Nihil eſculenti rapere vnqꝫ ex funerum ferculis
¶ Laudata eſt in cibis olorina caro, item In laudibus ciboruꝫ habemus leporinam carnem: wat ons āneme yſt, vnde dar wy vele aftholdē yn der koſt, oft gedrenckt, Ex Ply. li. xxij, ca. xxij.
¶ Culinarꝫ cenſuram peragere ioānes nouit, ex Ply. li. ix. ca. liiij.
Vnus e gulę proceribus ioannes eſt: vel Inter gulę proceres numerari non iniuria poteſt, vel Nemini inter gulę proceres primas tribuit, Ex Plynio lib. ix. ca. xvij
Ioannes palati peritiſſimus cenſuram vini facere nouit, vel Nemo illo eſt palati peritior, ex Ply. li. xiiij, ca. vi.
Eſculenta quęuis nouit in ganeā vertere ioannes, ex Ply: li. x. ca, viij.
Sick vpp leckerije verſtaen. Eyn lecker tunghe hebben.
¶ Cibum peragere: ex Ply, li, ix. ca. lx.
Cibum percoquere, diciť ſtomachus, intelligiturqꝫ de perfecta et omnimoda concoctione, Ex Lactantio de Opif.
Concoq̄re cibū, Ex Ply, li, x, ca, i. itēqꝫ li. xi. ca. lij, itē ex Lact. de Op̄.
Perficere cibum, ꝑ concoquere, ex Ply, li. xxiij, ca. i. et li. xi. ca. lij.
Digerere cibum, pro concoquere, ex Plynio li. xxviij, ca, viij.
Verduwen. ¶ Dicunť aūt tā de hoīe q̄ꝫ de ſtomacho, vt Stomachus meus īfumatā carnē ꝑagere nō p̄t. Difficulter cōcoq̄ in fumoſiccatā carnē. ¶ Infumata caro et in fumo ſiccata caro, Geroyckert vleyſch, Ex Ply. li. xxviij. ca. ix, et xvij. ¶ Nota ꝙ Cōcoctionem facere ſignificant Helpē v̄duwē, ex Ply. li. xxvi, ca. xi.
¶ Impartire ioanni potum, Ex Ply. li. viij: ca. xlij.
Dare ioanni bibere, ex Hieronymo in Dani. ca, v.
Prebere, vel pręſtare ioanni potum, ex Hilario in pſal. cxlvi.
Propinare vinū ioanni, item Propinare medicinā morbis, Ex Plynio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

li.xxviij.ca.i. Ne quis barbarum putet. Propinare in hoc ſignificatu.
Potare Joannem vino, ceruiſia, aqua, Ex Hila. in pſal.cxxx.item ex Hie
ro.in Matth.li.iij. ¶ Hoc verbum Potare, pro bibere accipitur apđ
Plynium li.viij.ca.xliij.item apud Fabium li.vij.vbi ait. Pater acce-
ptę potionis epota parte, dixit venenum ſibi datum.

Dare Joanni ceruiſiam cum vino potui, Ex Ply.li.xiij.ca.xxij. ¶ No-
tatu eſt digna conſtructio. ¶ Damus etiam potum arenti ſolo: cum id
perfundimus aqua, Ex Ply.li.xvij.ca.xxvi.

Dryncken gheuen, Dryncke bieden, Dryncken lāgen. ¶ Nota
qđ Uſq; ad fundū bibere, itē Uſq; ad foeces epotare, ſignificant
Dieger vnde all vth drincken. Ex Hiero in Eſa.li.xiiij,ca.li..

¶ Protrahere epulas, Ex Sueto.in Nerone.
Trahere conuiuium colloquio, bibacitate recitatiōe nouarū rerū. Ex Plyn.
iun.epl'a i.li.iij: ¶ Lange ſytten ouer den etten.
Continuare perpotationem biduo: Ex Ply.li.xiiij.ca,xxij.

CAPUT. VIII.

INEBRIARE ioannem: ex Ply.li: viij.cap,xij.et li.ix,ca.xli.itē
ex Hilario in Pſal.cxviij.
Temulentum facere Joannem: Ex Ply.li.ij.ca.cvi.

Druncken maken. Uull maken, Jemande vul dryncken

¶ Joannes a vino vacillat, ex Quintil.li.xi.
Uino madidus eſt ioannes, ex Hiero.in Zach.li.ij.ca.x.
Joannes excidit mente ppter ſicerā, Ex Hiero.in Eſa.li.ix.ca.xxviij

Drūcken weſen: Uul ſyn. ¶ Qđ de vino dicit, itidē & de cer-
uiſia intellige. ¶ Nota, qđ Joannes labat ſermone, ex Ply.li.
xiiij.ca.xxij.item Joannes a mero male affect⁹ ridicule balbutit,
ex Eraſ. Roteroda.in Timone Luciani, ſignificant Spreken
als eyn druncken menſchen dem de tunghe ſwar ys

¶ E manu paſci. E manu veſci, E manu cibū accipe. Eſcam e manu ca-
pere, Ex Ply.li.ix.ca.viij.et xxx. Uth der hādt etten, als de thāme
voigele: vnde andere dere plegen to donde. ¶ Nota quod Indere,
vel addere in os cibum, ſignificant: Dat etten yn den mundt ſteckē
Ex Gellio li.xvi.item ex Ply.li.xxxvij. ca. x. vt Mater ęgrotanti
filiolo cibum in os indit. ¶ Afferre manu ad os cibū: potum, ſorbi
tiunculā. Uoir den mundt brenghē &c. ex Ply.li.x.ca.xlvi.

¶ Sale aſſeruare carnes, ex Ply.li.ix.ca,xv.
Obruere ſale carnes, ex Ply.li.ix ca,xxxv.
Aſpergere ſalem carnibus, ex Ply.li.viij,ca,xxxvi.
Sale aſpergere carnes: ex Ply.li.xv.ca,vi.
Sale durare carnes, ex Ply.li.vi,ca,xxx.
Aſſeruare in ſale carnes, ex Ply.li.ix,ca,xxv.

Uleiſch ynt ſolt leggen, vel In den pekel waren

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

¶ Offerre ſumptibus Petri ſi qđ opus erit, ex Ply. iuñ, epl'a xix: li. v.
Subminiſtrare ioanni alimenta, ex Lactã. li, v. ca: xix.
Paſcere ioannem, Id eſt victũ ei ſuppeditare, ex Ply. li. xi. ca. xxi.
Collocare ioãni ad victum frumenta: ex Quint. li. xij.
Præbere alimenta ioãni, Pro paſcere, ex Hiero. in Eſa: li. v. ca. xv.
Donare ioannem alimentis, q̃tidianis, ꝑpetuis, menſtruis, per alternos menſes, per alternos dies, per alternos annos, per alternas dierũ hebdomades, per alternas ſeptimanas, Ex Ply. li. vij. ca. xxxvi

¶ De koſt gheuen, Voiden

¶ Impendio parcere, ex Ply, li. xiij, ca. i.
Sumptibus parcere, Ex Ply. iuñ epl'a vi. li. ij.

Koſten ſparen. ¶ Nota, ꝙ medici dicuntur impendio miſerorum experiri commentaria A Plynio li, xxxiiij. ca, xi.

¶ Magnos ſumptus impendere ſtudendo: ex Lactan. li, i, ca. xx.
Sumptus effundere cũ probro ⁊ dedecore, ex Cice. Pro Sex. Roſcio
Sumptu publico et legationis noĩe mitti Romã, ex Cice. iij, verr.
Profuſos ſumptus facere, ex Cice. ꝑ Sex. Roſcio
Magnum ſumptum facere in prãdium, in cœnã, in nuptias, in epulum in publicum ſpectaculum ⁊c̃. ex Cicerõe v, verr.
Magnos ſumptus tolerare, ex Budęo li, iij. de aſſe et eius partibus
Magna cõferre impẽdia in filij educationẽ, eruditionẽ, peregrinationẽ, In filię nuptias, In adeptionẽ collegij artificum, ex Fabio li: i.
Profuſiores impenſas tolerare, ex Ply. li, xij. ca. xiiij. elicitum
Ingens et ꝓfuſa fuit Ioãni nuptiaꝶ impẽſa, ex Ply. li: xxi. ca. iij.
Magnis impẽdijs et largis erogationibꝰ ſuffecit princeps, cum ſolemni põpa primum aduentaret, ex Ply. in Paneg. Traiani

Groten koſten vor an leggen, Koſſten ſtaen

¶ Inferre caritatem annonę: dicuntur tempeſtates, venti, procellę, grandines, ex Plynio quopiam loco
Flagellare annonam, dicunt̃ ꝑmercatores, qui gręce Timiopolę appellãtur, ex Plynio li, xxxiij. ca: xiij, itẽ ex Herm̃, bar. li, xxxij.
Famem vulgo facit auaricia, Ex Lact. li. v, ca, v.
Facere, vt annona cariſſima ſit: ex Hiero. in Malach. ca, iij.
Efficere, vt annona ingraueſcat, ex Herm̃. bar. li: xxxij, caſti. Plyñ.
Annonę p̃cia accendere timiopolę ſolent: ex Ply: li. xviij. ca. xxv.
Cõmentis augere p̃cia frumenti, butyri: mellis, cęrę, piperis, gingiberis boum, equoꝶ: et quarũlibet rerum venalium, Id eſt, dolis et mendacijs carius iuſto diſtrahere, ex Ply. li. xij, ca. xix.
Caꝶ facere frumentum, butyꝶ, mel, oleũ, ex Ply. li, xxxiij. in pręfat.
Grauiſſima facere p̃cia ſiligini, Ex Ply. li. ix. ca. xxxv.
Grauiora iuſto imponere pręcia melli, ex Quintil'. li, xij.
Ardens pręmercatoꝶ auaricia facit, vt hodię fiant intoleranda piperi ⁊

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

gingiberi precia, ex Ply.li.ix.ca.xxxiiij
Intollerabile ſtatuere precium butyri, ex Budęo li.iij, de aſſe rc̄.
Duyr tijde makē. Uppſtecken. Upp eynē ſwarē pēnyenk ſetten. ¶ Ex p̄dictis diſcāt ſtudioſi iuuenes elicere, vt dicāt Annona cariſſima eſt. Butyꝝ cariſſimū eſt: Annona ingraueſcit. Butyꝝ ingraueſcit rc̄. Duyr ſyn. Duyr werden.
¶ Preciū acceſſit melli, butyro, ſiligini, ex Ply.iuñ, epl'a xix, li.vi
Precium butyri euariauit a nouem aureis ad vndecim, atqȝ iñ paulo poſt ad tredecim, ex Budęo li.v: de aſſe rc̄
Duyrer geworden, Uppgeſtegen. ¶ Elice ex ſupradictis plures in hanc formā orōnes, vt Carius factum eſt butyꝝ rc̄.
¶ Precia ſunt detracta butyro, melli, ſiligini, ex Ply.li.xxxvi.ca, xxvi.
Precium butyri retro abijt, ex Ply.iuñ.epl'a.xix, li.iij.
Affgeſlagen, Betters koups geworden
¶ Reddere ciboꝝ onera, ex Plynio libro viij.ca.xxvij.
Edere purgamentum corpore, ex Columel.li. ij.ca. xiiij.
Excrementa reddere, ex Ply.li.ix, ca.xlv, et li.xxviij, ca.viij.
Fimum reddere, Pro cacare, ex Ply.li.viij.ca.xv.et li.xxx.ca.ix.
Edere fimū, Pro cacare, ex Ply.li.xxviij.ca, xiij
Emittere ſaturitatem, ex Ply.li.x.ca.xxxiij.
Eyn behoufdon. ¶ Reliqua ſynonyma vide i p̄oribꝰ collect.ca.iiij
¶ Excremēta egerere ex auiario, e bubili, e caprili, Id eſt, non fimum reddere, ſed redditum eijcere, Ex Ply.li.x.ca.xxxiij, et li, xi, ca.x.
Egerere ſtabulum, vel auiarium: ex Lactan.li, i.ca.xix.
Egerere fimum de ſtabulo, ex Lactan. ibidem
Meſſ vth eynen ſtall dregen eder werpen, Suyueren eynē vogelſ koreff. ¶ Nota Stabulum etiā ꝓ manſione ſiue habitaculo brutoꝝ dici, non tm̄ de diuerſorio hominum
¶ Excrementum potus reddere, ex Ply.libro nono, ca.trigeſiō nono,
Urinam reddere, ex Ply.li.viij.ca.xvi, et lib.xxiij.ca.i.
Reddere ex ſe vrinā, ex Ply.li.viij.ca.triceſiō ſeptimo
Reddere humorem, Pro mingere, ex Ply.li.viij, ca, triceſiō octauo,
Exinanire vrinam: Pro mingere, ex Ply.li, viij, ca.triceſimoſeptimo.
Urinam fundere, pro meiere: ex Ply.li, xxiij, ca.xix.
Edere vrinam, pro mingere, ex Ply.li.viceſiō quarto ca, iiij.
Egerere vrinam: pro mingere, ex Ply.li, viceſiō octauo, ca. xv.
Syn water maken. Syn water lopen laten
¶ Hodie venam incidi a tonſore permittam, ex Sueto.in Nerone
Uulnerari venam hodie in brachio ſinam, ex Ply, li.viij. ca. viceſiō vi.
Sāguinē mihi tōſor detrahet hodie, Ex Fa.li, ij.et Ply, li.xxviij.ca.xiiij
Sanguinis ꝓfluuio exonerabo corpus, ex Ply.li.viij, ca, viceſiō ſexto
Ego me ſanguine exonerabo, ex Ply, li, viij.ca, l.

Ego corpuſculum ſanguine leuabo, ex Ply. li: viij, ca, xxxvi.
Cur ſanguinem venis non emittis: ex Ply. li, xxv, ca, v.
Ego cras ſanguinem mittã, ex Budęo li. iiij, de aſſe ꝛc. Ubi ſanguinem dicitur mittere is cui vena inciditur, non qui incidit
Hodie phlebotomum venis permittam, ex neoter.
Laten: als men an eyner aderen lett ¶ Nota, quod ſanguinis ꝓfluuiũ inhibere, et Sãguinẽ ſiſtere, ꝓcant, bloud ſtillen, Ex Quinto Curt, li, viij, et Ply. ĩ nat. hiſt. ¶ Sãguis e narib⁹ ꝓfluit, ex Fa. li. v, De neeſe bloidt, ¶ Sãguis cõſiſtit, Dat bloudt ſteit, ex Curt. (lib. viij
¶ Corrogare nummos ex mercatura, ex Cice. v. verr.
Conferre pecunias, Pro colligere, ex Sueto. in Cęſare
Contrahere aurum, vel pecuniam, ex Ply. li, vi, cap, xxvij.
Facere pecuniam, pro colligere, ex Cice. iij. verr.
Cogere pecuniam, ex Cice, iiij. verr.
Conficere pecuniam, pro cumulare: ex Cice. iiij, verr,
Ghelt tohoup ſamelen, Ghelt vppleggen,
¶ Expedire pecunias, Pro hinc inde exigendo colligere, ex Sueto. in Cęſare: Ghelt vthmanen vnde los maken
¶ Imperare pecuniam ciuitati, Schatten ex Cice. iiij. verr.
¶ Conferre cenſuz, Schattẽ: Schattinge geuen, ex Sueto, in Nerõe.
¶ Collationes efflagitat imperator, ꝑnceps, ãtiſtes, ex Sueto. in Ner. Locutio ẽ optime cõueniens exactiõi ꝑncipum vel epiſcopoꝝ, ſiue ꝓpter imminẽs bellũ, ſiue ꝑ iucundo aduentu: ſiue ꝑ viatico vię lõgioris: Schatten. als een heer ſyn landt. ¶ Ad collationem dare pecuniã, ex Budęo li, v, de aſſe ꝛc. Sodane ſchattinge gheuen,

CAPUT IX.

PIGNORE certare cum ioanne, ex Virgil: in Bucol.
Deponere pignus cum ioanne, ex Laur. val, in Fab. li, v.
Pignore vnius aurei depoſito contendere cũ ioãne, ex eodem ibidem
In quoduis pignus vocare ioannem, ex Gellio li, v, ca, iiij,
wedden myt yemande, vt Certabo tecum quouis pignore, an pridie kalendas apriles tuus redeat frater,
¶ Certabo cũ ioãne ſcandere arborẽ, ex Ply, iun. in Paneg, trag.
Joannes et Petrus hodie certabunt inter ſe in peragẽdo curſu, Itẽ impſonaliter, Hodie certabitur inter Joannem et Petꝝ in experienda celeritate currendi, ex Ply, x, ca: xxviiij, et lib. xxxvi, ca. v.
Certabo cum ioanne in currendo, ex Ply. li. xxxv. ca. ix.
Deſcendam cum Joanne in certamen currendi: diſputandi, componendi equitandi, canendi, Ex Ply, li. xxxv. ca. x.
Nolo certare cum ioanne patiẽtia, labore: vigilijs, curſu, ex Lactant. li. v. ix. item ex Ply: iun. in paneg. tra.
Ego pedem cum petro conferam diſputandi grã, vel propter incundam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

de literis concertationem, ex Hiero. in Eſa. li. iij. ca. vij.

Myt iemande wat in de wedde anghaen, eder doen.

¶ Agricolatio impenſam laboremq; magno foetu remuneratur, ex Colu mella li. ij. rei ruſt.

Lrarium ocium plene grãm refert: ex Quint. li. ij.

Diligens labor ſine pretio laboris nequaq; impenditur, ex Hiero, in Ag‑(geũ, ca, i.

Impenſa lrĩs opera in caſſum non vertitur, ex Hierony. in Zacha. li, iij. in prẽfat.

Induſtria piẽ mentis nequaq; caſſo labore deſudat, ex Hierony. in Eſa‑iam lib, xvi, ca, lix

Non eſt irritus labor, qui coeptis fruſtretur conatibus, ex Hiero. in Za‑cha. lib: ij, ca. viij.

Et lont all den arbeide. ¶ Suppoſita huic loco apta facile con‑quiri poſſunt, qualia ſunt, Id, Hoc, Cauſa, Negotium, Ea res, Diligentia, Cura, Perſeuerantia, Promptitudo &c.

¶ In ſumma difficultate nummaria ſum, ex Cice. iiij. verr.

Pecunia mihi vehementer opus eſt, Ex Fran. Philel. in epl'is

Difficultas rei nummariẽ tenet me, ex Cice. vi. verr.

Gheldes gebreck hebben: In noiden gheldes behoinen

¶ Annuam mihi penſionẽ vnius aurei repñtat ioãnes, vel ager vel hor‑tus vel pratum, vel vinea &c, ex Nero. Suetonij

Reditum mihi multarũ rez per oẽs annos prẽbet fundus, villa, prẽdiũ, domus ruſtica: ex Columella li, ij. ca, xvij.

Anniuerſarium mihi reditum viginti modioz frumenti prẽſtant arua noſtra: ex Ply, iu. epl'a xviiij. li, iij.

Penſionem mihi annuam, quinq; aureos repreſentat petrus, Appoſiti‑ue. Similiter fiat in proximis exemplis, Ex Hermol'. bar, li. xiiij, ca. iiij caſt. Plynius editione ſecunda

Jarlix renthe gheuen, brengen, betalen, item Don, als men ſecht Myn gharde doit my iarlix twe gulden. ¶ Nota qd' Homo reditum p̃ſtat ex ẽdibus, hortis. agris: ex Hermo. bar. vbi ſupra

¶ Decem artabas frumenti annuas accipio ex noualibus meis, ex Hie‑ro. in Danielem li. iiij, ca. xi.

Tenuem percipio reditũ foeni ex pratis, vel Statũ reditũ vnius aurei percipio ex ẽrario ciuitatis, ex Ply. iuñ. ad Traianum

Quini mihi aurei redeũt in annũ ex fundo paterno: ex fiſco principis, ex ſacerdotio meo, Ex Herm̃. bar' li. xiiij, ca. iiij, editione ſecunda

Huberes vini reditus habeo ex vinea. Ex Ply. li. xviij. ca. iij.

Jarlix renthe hebben, boyrẽ, vntfangẽ, Itẽ Alderhande vpp‑koympſte krijghen van hoyner: van ghoiſe: van ſwynen, van ſchapen &c. vt Reditus octo porcoruz pinguium habeo ex vil‑la conſulis. ¶ Artaba, menſura eſt, tres modios et tertiam par‑

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

tem modij habens, teſte diuo Hiero. in Danielem lib, iiij, ca. xi.
¶ Stati reditꝰ, Staende renthe, ex Plyn̄. iuni. ep̄la xviij. li. iij. ¶ Nota etiā, ꝙ terra, fundus, pratū, horti, ⁊ alia fructifera, aut fructiferis ſimilia, dicuntur homini per omnes annos reditum prębere, ex Columella li. ij. Item ex Plynio iun̄. ep̄la xviij, li. iij. vbi ſyluas ex materia pręſtare modicū quidē ſed ſtatum redituz ſcribit. ¶ Reditus, us: ui, in hoc ſignificatu cū vnico d ſcribi debet, cum non a reddo, ſad a redeo deducaẗ, atteſtante etiaz Ouidio de ponto, vbi primam corripit ſyllabam

¶ Muneri et Dono, Datiui elegāter ponunẗ pro eo, quod eſt, loco muneris, loco doni, pro munere, pro dono, vt
Mittere ioanni caſeos muneri, Ex Cice. vij. verr.
Dare Joanni librum muneri, Ex Quintil'. li. i.
Dare ioanni pugionem dono: ex Ply. li. viij. ca. xl.
Offerre ioanni par cultelloꝝ muneri, ex Sueto. in Nerone
Mittere ioanni pinguem porcum dono, Ex Solino in Coll●ct.
Offerre ioanni par caligaꝝ dono, ex Sueto. in Cęſare
Munere accepi ab p̄ncipe viſendū aſturconē, ex Sueto. in Nerone
Uide: vt vnus hic tantum datiuus ponitur, in ſuperioribus orōnibus duo. Ene ſchencke don, Uoer eyne ghaue ſenden gheuen, ſchencken

¶ In rationem inducere, Cum accō, ex Cice. iij. verr, vt Quomodo furto ſublatam pecuniam in rōnem induces?
In rationes referre, Cum accō, ex Budęo li, v. de aſſe ⁊c̄. vt Quomodo ea quę rōni contraria ſunt in rationes referes?
Expedire ſe de perpetrato adulterio, ex Cice. vi. verr. vt Quonā modo expediemus nos de commiſſo flagitio?
Paria facere cum rationibus, Cum quouis gtō, qui eū cui ratio reddenda eſt ꝑcet, vt Qui poſt tanta flagitia cum rōnibus Chriſti paria facturus es? ex Budęo li, v. de aſſe ⁊c̄.
In de reckenſcoop brenghen: In den confiteor brenghen

¶ Diuerticula et anfractus ſuffugia quęrere, ex Quint. li. ix.
Inuenire diuerticulum, ex Ply. li. x. ca. l.
Submouere occaſionē imminētis doli, p̄ntis vaframēti, captioſę interrogationis: fraudulentę diſputationis. Ex Hila. in pſal. cxviij.
Explicare ſeſe ex fraude p̄ſentiſſima, ex Lact. de Opif. elicitum
Effugere ex intenta mirę fraudis cōcinnatione, ex Cice. iiij. verr.
Explicare ſe periculo, Extricare ſe e periculo, ex Lactan. li. ij. ca: ix.
Emergere: item, Euolare ex inſtanti periculo: ex Cice. iij. verr.
Inuenire aliquid in amolitionē infamię: ex Hiero. in Malach. ca. ij.
He dreighede ſick dar vth. He vandt een ghatt.

¶ Obtendere excuſationem errori, ex Lactā. li, iiij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Patrocinia maloꝝ opeꝝ quęrere:ex Hiero.in Eſa.li:vi,ca. xiiij
Errori patrocinia quęrere: ex Ply.li.xiij,cap.iij.
Excuſationem pręten̄dere de vitijs, Ex Lactā,li.iiij.ca:xi.
Pręteudere excuſationem errori,ex Hiero,li.i.ca.ij.in Amos:
Pręten̄dere ſceleri ſuo alienum:ex Ply.iun̄.epl'a,xvi,li.iiij.
Superati voluptatibus,obtendimus carnis infirmitatem, Ad verbum Hieron̄.in Oſee li,ij,ca,x.

Sick entſchuldighen yn ſundē vnde myſſedaet. ¶ Nota, ꝙ Purgare ſe de furto:eſt ſemet immunem furti et innocentem on̄dere,ex Cice.pro ſex.roſcio. Sich vnſchuldich bewijſen ieniger mijſſdaet, vnde verdedyngen

¶ Taciturnitate coelare commiſſum flagitium,ex Cice.ij.verr.
Silentium agere de obitu pontificis maximi, ex Quintil', li.x.
Obliterare ſilentio mortem imperatoris,ex Sueto. in Nerone
Habere clauſum principis obitum, ex Cice.v. verr.
Silentio tranſire horrendum ſcelus,ex Quintil'.li: v.
Sermoni parcere de iniucundis rebus,ex Ply,lib.xxviij.ca,vi.
Diſſimulare ſilentio acceptam iniuriam,ex Quintil'.li, v.
Fida ſilentia cōſtituere alicui rei, Id ē,tacere eā,ex Lactā,li.v.ca.xx.
Silentio p̄terire furtum,iacturam,diſſidium,ex Hierony.li,xiij.ca. xlij. in Ezech.item ex Ply.iun̄,epl'a, xx.li. v.
Tranſire vitia epl'ę. Id eſt,ſilentio tegere,ex Quintil'.li.x.
Silentio coelare trāſmiſſam pecuniā,ex Hiero.in Eſa.li.xiij.ca.xlviij.
Intra ſilentium me tenebo de audito negocio,ex Ply.iu.epl'a xvij: li.iiij.
Rem aurium tenus notam pręterire, Pro tacere, ex Fabio li. v.
Silentio p̄termittere viſam fraudē,ex Hiero,in Johel.ca. ij:
Silentio trāſmittere triſtem nuncium, Ex Budęo li.i:de aſſe ꝛc.

Verſwijghen: Nicht ſeggen, Nicht beſchrijuen. ¶ Diſcat has puer orationes in contrarium quoqꝫ ſenſum vertere, vt Nolo tranſire ſilentio iniuriam,quā me ioānes affecit, ¶ Reliqua ſynonyma vide in prioribus Collecta.ca. vi.

CAPUT. X.

ELABORARE pertinaciter in addiſcendis lr̄is,ex Cice,iij.verr.
Plurimum adhibere virium in ſtudio literaꝝ,ex Quinti.li, iij.
Inſumere oēm curam ad diſcendas literas,ex Ply.li, ix.ca. xlvi.
Acriter intendere animū ad lr̄as,ex Tito Liuio in pręfat.li,i.
Intendere ſollicite animum lr̄is, ex Sueto:in Nero.
Plurimā collocare operā in excolendo ſtudio lr̄aꝝ: ex Solino.
Intentis acriter animis vigilare ad excolēda ſtudia literaꝝ, ex Lactantio libro vi.ca.iiij.
Ardentem intendere in lr̄is animū,ex Gel.li.ij.ca.xxiij
Literaꝝ ſtudia in cōplexu,oculis,auribus,habere:ex Ply.iuni.in paneg

Adhibere propenſum literis ſtudiū, ex Hila. in pſa, cxviij
Propenſum habere ſtudium lr̃aꝝ, ex Hiero, in Sopho. ca, i. ex Suet. in Nero. ¶ Hanc orõnem Quintilianus lib. ij. accipit, pro ſciam alicuius rei poſſidere: vbi ait: Cuius ſtudium habet
Studendi cura impendio defigi, ex Sabel. li: iiij. Enn̄. v.
Satagere magna vigilantia circa literaꝝ ſtudia, ex Bud. li: iij, de aſſe, ꝛc.
Intendere diligenter animū in ſtudia lr̃aꝝ, ex Quint. li. iij.
Conſumere plurimū operę in adipiſcenda literaꝝ ſcientia, ex Cicerone pro Sexto Roſcio.
Studia lr̃aꝝ in curia ſunt ioanni, ex Ply. libro viij. ca. xvi
Adhibere vires ſuas in ſtudendo, vl' in excolēdis lr̃is, Ex Fabio li. v.
Plurimā conferre diligentiā ad lr̃as, Ex Ply. iun. epl'a xxviij, li. vij
Multum ſtudij adhibere in perdiſcendis lr̃is, ex Quint, li. vi.
Intendere perpetuam curā excolendis lr̃is, Ex Ply. li. viij. ca, xvij.
Plurimū peculiaris operę impendere lr̃aꝝ ſtudio. ex Quintilia. li. vi
Totum ſe tradere ſtudio literarum, ex Hiero. in Eſaiā li. xiiij. in pręfa.
Plurimum ſtudij dare in literis, ex Quintili. li. xij.
Tempus omne conferre in ſtudia literaꝝ, ex Ply. iu. in paneg.
Accōmodare opam ſtudio lr̃aꝝ, itē Accōmodare curā lr̃is, itē. Dare impenſam operam bonis lr̃is, Hęc om̄ia ex Quintili. li. i.
Animum totum accōmodare lr̃is, ex Sueto. in Aug.
Impendere liberaliter tempus lr̃is, item. Impendere tempora ſtudio literaꝝ, ex Quinti. li. i.
Quies doctrinaꝝ ioanni in primis cordi eſt, ex Ply. li. xviij. ca. xxviij
Impendere pertinacem ſtudijs laborem, ex Quint. li. ij.
Tota ioannis cogitatio in excolendis verſat' lr̃is, ex Lactā. li. iij. ca. xxvij
Studioſe verſari in lr̃is, ex Fabio li, ij. et Gel. li. xiiij. ca, vi.
Joānes dat opaꝫ totis virib⁹, vt ī viꝝ doctū euadat, ex Lact. li: v, ca, xxiiij
Subditę ſunt acres Joāni ad ſtudia lr̃aꝝ faces: ex Quint. li: i.
Intentam diligentiā adhibere ad ſtudia lr̃aꝝ, Ex Hila. in pſal. cxxvi.
Conferre omne ſtudium ſuū ad cōplectēdas lr̃as, ex Lactā. li. vij. ca. i.
Intendere vim omnē ingenio ſtudio lr̃aꝝ, ex Quint. libro x.
Oēs induſtrię neruos cōtendere in ſtudio lr̃aꝝ excolendo, ex Cic. ij. verr.
Intendere oēs cogitatiōes ad ſtudia literaꝝ, ex Tito liuio li. x, dec.
Curare et exercere ingenij in lr̃is, ex Ply. iun̄. li. i. epl'aꝝ
Acriter attendere literis, ex Sue. in Ner. et Galba.
Cura cogitatioq; literaꝝ notabiliter tāgit Petꝝ, ex Cic. v. verr̄.
Dedere ſe penit⁹ lr̃is, vel ſtudio literaꝝ, ex Lactā. li: i, in principio
Diligentiam multam tribuere literis, ex Cice. v. verr.

wail leren, Vlyteliken ſtuderen:

¶ Si mihi deus diuturnā dederit lucis vſuram: ex Cice. vij. verr.
Si me fata non interceperint, ex Quintil'. li, vi.

Si viuere mihi diutius fata dederint, ex Ouidio vij. metam̄.
Si lōga mihi fato meliore poſthac tp̄a vitę dabunt, ex Iuuen̄. ſaty, xiiij.
Si lōgiora foelicis ęui ſpacia permēſus fuero, ex Sene, in Herc. fur.
Si mihi lōgior ętas, vel vita, continget: ex Quintil'. li. x.
Si lōgitudo vitę meę fuerit ꝓtelata, ex Hiero. ī Ezech. li. xij. ca. xl.
Si mihi ſpm̄ deus prorogauerit, ex Ply. iun̄. ep̄la, xx. li: ij.
Si in aliquot ānos vita mihi ꝓpagabit, ex Lactan. li. ij. ca. xiij.
Si dn̄s vitę ſpacium dederit: ex Hiero. in Abba. li. ij. ca. iij.
Si vltra annos aliquot vſqꝫ durabo, ex Quintil', li, iij.
Si mihi vitę ſpacia ꝓtelabuntur, ex Hiero. in Eſa. li. xi. ca. xxxvij.
Si complures adhuc annos victitauero, ex Lactā, li. ij. ca, xiij.
Supet mō vita, ex Sabel. in p̄fatione, vij: Enneados, Ad verbum
Si modo me vita non deſtituat, ex Eraſ. Rotero. in Chiliade iij, adagio cccccc lxxiij.

Leeue ick lenger, wo ick leuēdich blijue. Leet my godt leuē,

¶ Reliqua ſynonyma vide in prioribus Collect. ca, xxx.

¶ Naturam facere docte componendi, ex Quintil', li. ij.
Vires multo ſtilo accipit ingenium petri, ex Quintil', li. x.
Robur facere in ſtilo, ex Quintiliano li, x.
Cōponendi cōſuetudo cito vires faciet in Petro, ex Quintil'. li. xij.
Facilitatē cōponēdi cōſuetudie et exercitatiōe pepit petrꝰ, ex Quint. li, x.
Satis inſeneſcere cultiori ſtilo, ex Quintil', li, x.
Veſtigium rhetoricę cōpoſitionis firmiter allinit ioanni, Ex Hermolao barb. libro xxiiij, ca. i. caſt. Plyn̄:

Vaſt leeren, Vaſt konnen: Vaſt ſitten blijuen dat men leert
Ene vaſte woynte krijgen yn ienigen werck. ¶ Varient prę-dictę orationes per numeros, perſonas, et genera verborum, itē de affirmatiuo in negatiuum ſenſum

¶ Tecto recipere ioannem, ex Cicerone iiij. verr.
Hoſpitio recipere ioannem, ex Hilario in pſal. cxviij.

Huſen vnde herberghen.

¶ Tecto ac domo iuitare ioānez. Ladē yn de herberghe, ex Cice. vi. verr.
¶ Tecto recipi, Hoſpitio recipi: Gheherberget werdē. Eene herberghe krijgen, vt abs quo es receptus hoſpitio: et ingreſſus vrbem nō potui vſquam tecto recipi, Eliciuntur ex prędictis
¶ Excipi honore ab ioāne, Eerlyken vntfangen werden. Ex Plyn̄. li. xxxv. ca. xl. ¶ Ergo licz actiue ꝙꝫ poni. Excipere ioānez honore
¶ Collocare ioānē apd̄ hoſpitē. Beſtellē yn eyn herberghe, ex Ci. iij. ver.
¶ Sermo dei perfluit aures obſtinati peccatoris, ex Quintil', libro ij.
Verba chr̄i trāſuolant ꝑ aures petri, Ex Hiero, in Eſaiā li, xvi. ca. lix.
Quicq̊d doctrinę petrꝰ audit, p̄terfluit, Abſol'. ex Quinti. li. xi. Itez plr
Pręterfluūt q̄cunqꝫ petrꝰ audit, Abſol', Ex eodem ibidem

Salutaris admonitio aures Pętri pręteruolat, ex Lactant. de opifi.
item ex Hiero. in Eſaiã libro xv, ca: lvi
Tho den eynen oren ynn: vnde tho den anderen werderuth
Nicht beholden dat men hoirt, Nicht vraghen na der leer
¶ Memoria perſequi vitam Chriſti, ex Quintil': li. x.
Habere memoriam bñficij, ex Hiero, in Eſa. li. xvi. ca. lv.
Memoriter habere exhibitã dilectionẽ, ex Auguſtino libro x. cõfeſſi.
Memorię noſtrę fideliter inhęrebit bñficentia tua, ex Quinti. li. x
Continere memoriã ꝑpetem bñuolentię: ex Hilario in pſal. cxviij.
Continere memoria acceptã iniuriã, ex Lactan, libro iij. ca, xxv
Memoriã retentare verberꝛ: ex Hiero. in epl'am Pauli ad Gal'.
Apud memoriã deponere auditum conuicium, ex Quintil'. li. xi.
Vi memorię tenere doctrinã chriſti, ex Auguſtio libro x. de confeſſi.
Pectori affigere verba cõcionãtis: Ex Lactantio li: vi. ca, ix.
In memorię reponere theſauro mortem chriſti, ex Hiero. in Ezechi. libro
xij. ca. xl.
Affigere familiarius animo intentatã fraudem, ex Quintil'. li. ij.
Memoriter tenere perlectã epl'am, ex Ply. iun. epl'a xxxiij, libro vi, itẽ ex
Hierony, in Amos li, iij, ca, viij, et in Ezech. li: xij. ca, xl.
Recondere in memoria obiectum ſcomma, ex Auguſt. li, x, confeſſi.
Mente cõplecti diuinã vltionẽ, ex Hiero. in Aggęũ ca, ij.
Memoria tenere magiſtri monita, ex Auguſt, li, x, confeſ.
Principis largitatem infigã anĩo, vel menti, ex Quintil', li. ix.
Retinere in corde exhibitũ fauorẽ, ex Hiero. in Eſaiã li, xiij ca, xlix
Cõmendare memorię cœleſtem beatitudinẽ, ex Auguſt. li, x, confeſ.
Mẽte retinere pregnãtia chr̃i eloquia, ex Hiero: in Ezech· li. viij, ca, xxvij.
Traijcere in memoriã cõmiſſuz negociũ: ex Augu. li. x. confeſ.
Ghedechtich ſijn: Ghedẽcken: Beholden vñ to ſynne nemmen.
¶ Reliqua ſynonyma vide in prioribus Collect. ca. viij
¶ Induci memorię internitione apud Petꝛ, ex Ply. li. xiiij. in p̃fat.
Memoria parentũ deletur apud te, ex Hiero. in Zach: li: ij. ca. vij.
Oblitterare timorem dei, ex Hilario in pſal, cxviij.
Elabi animo, ex Auguſt. li. x. confeſ.
Elabi ex animo, vel ex memoria, ex Lactan. li. ij, ca. ꝑmo
De memoria deleri obliuione ſempiterna, ex Hiero. in Oſee, li, i. ca. primo
Non adherere memorię, ex Gellio li. x. ca, xix
Oblitterari, ex Ply. li. xiij. ca i, ¶ Adde ſi libet, apud ꝛc.
Obliuio diuini iudicij obrepſit ioanni, ex Hila, in pſal. cxviij.
In obliuionẽ venit pietas apud te. ex Hiero. in Amos, li. iij. ca, vi.
Bñficia exoleuerunt in anno petri, ex Ply. in Paneg. Traia.
Ingratus non reperit ex memoria bñficium, ex Quintil'. li. x.
Excidere a memoria ſtygię paludis, ex Hila. in pſal. cxxxvi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Memorię ioānis exēpta ē ꝓbitas parentū, ex Budęo li.i. de aſſe ꝛc.
Interijt apud te memoria virtutis, ex Ply.li.xiiij. in pręfat.
Vergetten, Nicht beholden. ¶ Vide caput viij. prioꝝ Collect.

CAPUT. XI.

Memoria ioanni adimitur: ex Ply.li.xxxvij.ca.xij.
Frequenter a ſe excidit ioannes, ex Hila.in pſal.cxviij,
Memoria refragatur Joanni, ex Quintil.li.x.
Memoria labitur ioannes, ex Suetonio in Cęſare
Memoria fallit ioannem, ex Ply.li.x.ca.xlij.
Joānis memoria intercipit obliuione, ex Hila.in pſal.cxliiij.
Joannes memoria periclitatur, ex Sabel.li.i.Enn.vij.
Als de memorie eynen vnthgeit
¶ In lucem proferre libꝝ: ex Quinti.li,x.
Emittere libꝝ, ex Ply,iuñ,li.viij.epl'a.i.
Proferre in noticiā libꝝ, ex Quint.li,xij
Extra limen ꝓferre libꝝ, ex Ply.iuñ.epl'a iij.li. iij.
Promere in publicum opuſculum aliquod, ex Quinti.li.i.
Publicare libꝝ, Ex Ply.iuñ.epl'a xxvij.li. iiij,
Dare in publicum ſcripta: ex Ply.iuñ.epl'a iij.libro ix.
Voer de lude brenghen, Int lecht brenghen, vt Satius eſt nihil cōponere, q̄ꝫ compoſita in lucem non proferre
¶ Ponere materiā diſcipulis cōponendę epl'ę, item Dare materiam auditoribus ad componendam epl'am, Ex Quintil.li.ij. vt Epiſtolę materiā componendę diſcipulis dant fruſtra p̄ceptores, cum latinaꝝ locutionum ſubſidia non adiungunt
¶ Ducere argumentum epl'ę ex Cicerone, item. Capere argumentū carminis ex miraculis Chriſti, ex Quintil'.libro ij. Ene materie nemmen eder krijghen ichteſwat to dichten
¶ Relinq̄re poſteritati māſuriſq; lr̄is rhetoricā, ex Quintil', li.xij.
Monumentis cōprehendere p̄cepta bn̄ viuēdi, ex Lactā.li.vij.ca. xiiij
Memorię tradere, pro deſcribere, Cū accō: ex Hiero.in Naū ca.iij: itē ex Lactan.li.i.ca.xxij.itē ex Fabio li:ix, teſte etiā ibidem Laurē.val.
Scriptis ad ęternā mēoriam cōſignare vitā chr̄i, ex Lactā.de Ira dei,
Tradere ſcriptis in poſteros cęſaꝝ vitas: ex Quintil,li.primo
Literis memorięq; mandare triumphos martyꝝ, ex Lactan.li.vi, cap.x, item ex Ply.iuñ.in Paneg. Tra.
Cōferre in libros, in ſcripta, i hiſtoriā: res a chr̄o geſtas, ex Fabio li. i,
Illuſtrare lr̄is religionem chriſtianā, ex Lactan,li.iij. ca. xiiij
Inſigni monumentoꝝ genere ęternitati mandare Ciceronis eloquentiaꝫ ex Ply.iuñ. in Paneg. Tra.
Pręrogatiuā virginis matris lr̄is tradere, ex Lactan. de opif.
Beſchrijuē ¶ Reliq̄ ſynonyma vide in ꝑoribus Collect.ca.xvi.

E ij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

¶ Submittere ſe ad menſurā audientiū vl'diſcentiū, ex Quinti. libro ij.
Submittere ſeſe cognitioni audientiū, ex Hila. in pſal. cxliij.
Cōmodare ſe audientium nature, ex Quinti. li. ij.
Accōmodare ſe ad intelligentię alienę ibecillitatē, ex Hila. cōtra Cōſt.
Cōformare vocē ſecundū habitus animoꝝ, ex Quintil'. li. xi.
Moderatiorē ſe auditoꝝ fragilitati facere, ex Ply. li. x. ca. xlij
Obſequi imbecillis audientiū ingenijs, ex Quintil', li. ij.

Cōdeſcenderen vn̄ yn de moytē ghaen myt ſpreken eder leeren na der ghelegenheit vnde verſtant der ghener ī e eet hoyren

¶ Summā celeriter cōprehendere ex Quintili. li. x.
Leuiter ſummatimqꝫ decerpere, Cum accō, ex Lactā. de opif.
Studio breuitatis pauca pſtringere: ex Hiero. in Ezech. li. xi, ca. xxxv.
Leuiter in tranſitu attingere: Cum accō: ex Quintil'. li. vij.
Strictim cōtingere materiā copioſam et huberē, ex Lactā. li. ij. ca. xi.
Tranſcurrere breuiter, Cum accō, ex Hiero. in Oſee. li. i. ca. ij.
Breuiter contrahere ſummā, ex Fabio li. v.
Breuiter ſtringere vt in trāſcurſu: Cum accō, ex Lactā. li. vij. ca. iiij.
Latā materiā breui ſermōe ꝯprehēdere, ex Hiero. ī Ezech. li. xiij. ca. xliiij
Breui circūſcriptione ſignare, Cum accō, ex Lactā. libro vij. ca. vi.
Strictim breuiterqꝫ dicere. Cum accō, Etiā de ſcribente, Ex Hierony: in Zacha. libro primo cap. iij
Deſignare breuiſſime, Cum accō, ex Lactā: li. v. ca. vij.
Breuiter pſtringere. Cum accō, ex Cice. vi. ver.

Koirtliken beſchrijuē, vertellē, vthleggē. ¶ Nota prędictas orationes tā de ſcribente q̄ꝫ de loquente intelligi poſſe

¶ Contrahere librum vel auctorem in paucos libros, vel in pauca capita ex Quintilil'. libro x. et xij.
Colligere volumen, vel auctorē in arctū, ex Ply. li. viij. ca. xvi.
Circumſcribere auctorem epitome, Pro abbreuiare, ex Columel.
Reciſa ac repurgata Suetonij ſcripta in vnū librꝫ coarctaē, ex Ply, iun̄. ep'la xx, li. i.
Breuiariū auctoris pagere, ex Ply. li. xviij. quopiā loco

Hęc om̄ia ſignificant breuiare auctorem ſeu librum quemlibet, vti fecere Iuſtinus et Lucius Florus

¶ Verſari in laudis et glorię cupiditate, Ex Cice. in Piſo.
Gloriam captare, item. Captare p̄cium glorię, ex bono opere, ex eruditione, ex Facundia, ex Lactā. libro vi. ca. xviij.
Popularis aurę cauſa facere, Cū accō, ex Hiero. ī Eſa. li. xvi, ca. lviij.
Pendere ex laude atqꝫ hanc laboris ſummā ducere, ex Fabio li. iiij.
Seruire proprię laudi, ex Ply. iun̄. ep'la viij. li. i.
Famam eruditionis affectare ex ſtilo, ex Quinti. li. viij.
Studere priuatę iactantię, ex Ply. iun̄: ep'la viij, libro p̄mo
Popularem laudem petere, ex Quintil', libro viij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Gloria famaq; duci, ex Ply. iun̄. ep̄la xij, lib. iiij
Ad memoriā poſteritatis et ingenij famā ſcribere, pingere, effingere &c. item. Duci fructu lau dis opinioniſq;, ex Quintil. li. x.

Dis vtemur, cum quid propter inanem gloriam, emerendeq; popularis aurę gratia geritur,

¶ Infirmare diſputationem Petri, ex Cice. i, verr̄,
Retundere acerrime petrum, Pro refellere: ex Lactā: lib, p̄mo
Conuincere rationis veritate petrum, ex Hiero. in Johel, ca. iij,
Refellere petrum. Ex Lactan. de Opif.
Pro falſo refellere rationem petri, ex Sabel. li, exem, vij, ca. iij,
Pro falſo repudiare dogma Epicurȩum, ex Lactan. li. i. ca. xi.
Reuincere Petrum ſuis verbis, ee Lactan. li, ij.
Refutare Joannem, Ex Lactant. lib. ij, ca, x.
Diſcutere couincereq; errorem Petri, ex Lactan. lib. iij, cap. i.

wederleggen, wederſpreken ſcriftlick eder muntlick
Myt reeden eder ſchriften ouerwynnen.

¶ Patrociniū ſuſcipe veritatis, rōnis: iuſticię &c. ex Cicer̄: vi. verr.
Pro vero omni, ex Lactā. de Opif.
Propugnare veritatem, item, alicuius abſentiam, fortunas, honorem, dignitatem &c. ex Sueto. in Cȩſare.
Confidenter p̄nunciare qd̄ veꝝ eſt: Lactā. li. iij. ca. xvi. Ad verbum
Auctorē ſe p̄pugnatoremq; pertinaciſſime p̄ſtare veritati, vel homini, vel dignitati parentum &c, ex Sueto. in Cȩſa.
Accōmodare ſe aſſertorē veritati: vel homini, Ex Sueton̄. in Galba.
Accōmodare vocem veritati, vel Joanni. Agere pro veritate, vel pro Joanne, ex Quintil. li. xi.

Die warheit of ienigē menſchen verdedyngen

¶ Cogitatione intumeſcere, ex Hiero, in Abdiam
In faſtigium ſeſe erigere, Pro ſuperbire, ex Hila. in pſal. cxviij.
Animo inſolenter elato tumere, ex Lactā, lib. v. ca, viceſimotertio
Efferre ſe in ſuperbiam, ex Hila. in pſal. cxviij
Facere ſe altiorem cȩteris: Cum ablto, ex Lactan. li. v. ca, vi.
Efferri ſecundis rebus, ex Hila. in pſal. cxx.

Sich verheuen vnde verhouerdygen. Enen ſtolten homoydighen ſynne hebben. ¶ Nota, quod Inani perſuaſione tumeſcere, item: Arrogātem de ſe p̄ſuaſionem habere, ſignificant. Sich wat duyncken laten, ex Fabio lib. i. et ij.

¶ Verbis male accipere ioānem, ex Cicer. iiij. ver.
Verbis auſterioribus increpitare ioānem, ex Tito liuio, li, i, dec. i:
Diſtringere ioānem amaritudine verboꝝ, ex Ply. li. xxxvi. ca. v.
Inceſſere ioannem maledictis, ex Lactā. li, iij, ca, xiiij.
Vehementioribus verbis perſequi ioannem, ex Cice, iiij. ver.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Jnceſſere ioannem vehementer, ex Quintil'.li, viij.
Proſcindere ioãnem verbis acrioribus, vel cõuicijs, ex Lactan.li.iij. cap, viceſimooctauo: item ex Hermol'.bar.li.triceſimoquarto caſtig. Plyñ.
Jncurrere in ioãnem petulãter, ex Fab.'li.xi. Etiam in verbis,
Contumelijs rex verborũqꝫ inſectari ioãnem, ex Sueto. in Nero.
Acriter inſectari cõuicijs ioãnem, ex Lactã.lib.iij.ca. xxv

Oyuel myt worden handelen. Verueerlyken doirnemmen. Een ſcharp capittel leeſen. ¶ Nota: q Male audire, ſignificat diſtrin- gi: amaritudine verborũ: literarum, carminum. Verueerliken doir- ghenommen werden. Auctoritate oĩm ferme ſcriptorum qui vn- quam latine ſunt locuti.

¶ Quomodo incidimus in mentionem huius rei. Ex Cice.i.verr.
Quomodo in hync ſermonem incurrimus, ex Lactan. de ira dei, item ex Plyñ.iuñ, epiſtola triceſimaſecunda lib. viij.
Quomodo huc incidimus, ex Quiutil', li.ix:

wo komme wij vppe deſſe materie.

¶ CAPUT, XII.

DETORQUERE in ioãnem cõuiciũ, ex Lactã.lib.v, ca.ix.
Contumeliã lacere ioãni, ex Hierony.in Eſa.lib.vi.ca.xiij.
Jnhumane conuiciari ioãni, ex Quintil'.li, iij.
Conuicio ioãnem excipe, Pro reſpondere per conuicium: Ex Hilario in pſal.cxxxi.item, Nuncupare ioãnem conuicio furem, proditorem, ne- quam rc̃. Jd eſt, per conuicium vocare furem rc̃. Jbidem
Conuicium facere ioãni, ex Lactã, li.v.ca, ix.item ex Fabio lib. vi.
Jnceſſere ioãnem cõuicijs friuolis, vel leuibus. ex Fabio libro vij.

Hoynliken eder ſmeeliken anſpreken. Smeelicke worde ghe- uen. ¶ Nota, quod Acrius ſeueriuſqꝫ corripere ioannem, poteſt etiam intelligi ad iuſtum fraternę correptionis zelum: ex Plyñ. iunio.epiſtola viij, lib.viij.

¶ Euocare ioannem. Jn interrogãdo pedetentim expiri animũ ioãnis
Elicere reſpõſum ioãnis, vel ab Joãne, Per gradus ducere reſponden- tem, ex Quint.lib.v. Vthvraghn, De tunge vth dẽ munde treckẽ.
¶ Reſpõſionis laqueum captioſo ſermone p̃tendere: ft. Bedriechliken vth halen myt worden, ex Hila.in pſal.cxxxix
¶ Culpam in ioãnem vertere: vel auertere, vel deflectere, vel relegare, vel traijcere, ex Quintil': lib. vij, et ix. Schult vpp iemant gheuen.

¶ Reliqua ſynonyma vide in prioribus Collect, ca. iij.

¶ Finem facere ſceleratę vitę, ex Cice.vi, verr.
Finem imponere improbę vitę, ex Quint.li, ix.
Cõfirmare animum ſuum ad rectius viuendũ: ex Lactã, li.vi, ca, xxiiij.
Renunciare prauitati prioris vitę, ex Hila.in pſal.cxxxix.
Recipe ac reformare ſe ac referre pedem, ex Lactã, lib.vi, ca, xxiiij

Præcidere ſibimet licentiã libertatemq́ꝫ viuendi, ex Cice. v. verr.
Joãnes laborat a vicijs deſinere, ex Hila. in pſal. cxxxvi.
Eripere ſe malę ſeruituti, ex Lactã. li. vi. ca, xxiiij.
Deſtinare innoxiam vitam, ex Ply. iuñ, ep̃la xxvi, lib. vij.
Reciderea ſe omnem occaſionem peruerſę ac praue voluntatis, Ex Hila
rio in pſal. cxviij.
Corrigere errorem meliore vita, ex Lactan, lia. vi, ca, xxiiij.
Spem ioãnes pręfert in futurꝫ innocenter viuendi, ex Fab. li. vij.
Dirigere ſe q̃ꝫprimum ad rectã viã, ex Lactã: li. vij. ca, xxvij.
Een better leeuendt annemmen. Syn boiſe leeuendt betteren
¶ Hoc tibi diabolꝰ flagiciũ ĩſpirauit: ex Fab. li. xij, et Lactã, lib, vi, ca. iiij
Ad hoc te ſcelus cacodęmon inſpirauit: ex Hila. in pſal. cxxxix
Hãc tibi perfidiã immiſit inq̃natus ſpũs, ex Lactã. li. iiij. ca. xxvij.
Jn hoc crimẽ ab refuga ſpũ aſpiratus es, ex Hila. in pſal. cxxx.
Hãc tibi impietatẽ malignus ſpũs ſuggeſſit: ex Ply, li. xxx. ca: i,
Hęc tibi iniq̃tas a diabolo ſuggeſta eſt: ex Hila. in pſal. cxl.
Dęmon qui ſe menti tuę inſinuauit, inſtigauit te in hoc ſcelus, ex Lactan:
lib. v. ca, xxij.
Diabolus hoc tibi nephas in cor inſeruit, ex Hila, in pſal. cxliij.
Dit hefft dij de duyuel ingegheuen, vel, geheiten ¶ Fiant etiam in
contrarium exempla de deo: ãgelis bonis atqꝫ virtutibus, vt Pro-
poſitum emendatioris vitę mihi deus optimus maximus ſuę gra-
tię largitate inſpirauit
¶ Colore ſydus pręferre. Tingi ſole, Jnfici ſole, Jd eſt, nigreſcere a ſolis
feruore, ex Plyñ, li: vi, cap, xix.
Amburi ſolis feruoribus: ex Ply, li. vi, ca. xxiij.
Colorari ſole, ex Ply, lib, xv, ca, xv.
Solem ab ſeſe ioannes non defendit, ex Ply, li. xix, ca, i.
Decolorari ſole, ex Hierony. Canticorꝫ ca, i.
Jnfuſcari radijs ſolaribus, ex Ply, li. ij: ca, liij. Elicitum
Verbrant werden vnde ſwaert van hette der ſonnen, vt
Jter ęſtate facientibus tinguntur ſole facies ac manus
¶ Color ioãnni immutatus ex Cice. iij, verr,
Joanni vultus excidit. Jbidem
Joannes concidit coloremq́ꝫ mutauit, ex Quintil: li: xij,
Facies, vel vultus ioãnis concidit, ex Hierony. in Gene, ca, iiij, item ex
campano in vita Pij
Als eynẽ ſyne varwe vntgheit, ¶ Excidit pe. cor, item Cõcidit
¶ Candida facere lintea, ex Ply, li, ij, ca, cxvi.
Candefacere lintea, ex Laur. Val. in Aeſopi fabellis
Candidare lintea, vel luna, ex Pomp. et Perotto
Candificare lintea, ex Nonio et Perotto.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Jn ſolatio candorē linteis noſtris facit, ex Ply. li, xxi, ca. xiiij.
Sole ad candorem lintea ducere, ex Ply, lib. xxviij, ca, ix.
Bleicken. wijt maken.
¶ Candorem trahere, vt Lina noſtra necdum ſupremum traxere cando-
rem, ex Ply· lib. vij. ca. xvi.
Candidum fieri, vt Jnſolatione cādida fiunt lintea: ex Ply. li. xxi, ca. xvij
Candefieri lintea ſole cōſueuerunt, ex Ply. triceſiōtertio, ca, iij
Candicant eximie lina noſtra, ex Ply. lib. triceſiōqrto, ca. xij.
wijt werden, Gebleicket ſyn.
Ex aduerſo domus meę, tēpluz ē, ex Ply. li, ij, ca. xlix. et Fab. lib: vi.
E regione tēpli ędes meę ſunt ſitę, ex Ply. lib. iij, ca. v. et li. iiij, ca, xxij.
Obiacet domui meę ſenatoꝝ curia, ex Ply, lib, iiij: ca, xxi.
Obuerſa eſt curię ſenatoꝝ domus mea, ex Ply. li. iij. ca. i.
E diuerſo, Sine aliquo caſu, vt Si domum meā neſcis, curiam ſenato-
rum adito, et quas illic ędes e diuerſo ſitas videbis, meas eſſe ſcito, Ex
Plyn: lib. vi, cap. iiij.
Dar recht teghen ouer. Sicuti cū dicimus. Myn huſz licht recht
teghen dat raet huſz ouer ¶ E regione, duas eſſe dictiones probat
adiunctus genitiuus, licet paſſiz pro vna dictiōe ſcribatur ¶ Jn
ſignificatu vtitur Plynius iuñ. epl'a. triceſimaoctaua lib. octauo
Magnus e regione tota coit populus,
¶ Ex diuerſo, Sine gtō: ſignificat Thegē, als een teghen den anderen
antwortd, thuyget, daghet, ſpeelt, ex Quintil'. lib. vi.
Ecōtrario. Jn eodē ſignificatu, ex Lactā: lib, v, ca. xxij, vt Quis tibi ex di-
uerſo reſpondit? Quis tecum econtrario luſit?
¶ Fores domus extra aperiuntur, ex Ply: lib, triceſiōſexto, ca. xv
Janua domus in publicum reijcitur, Jbidem
De doir ofte porte gheit buten vpp. ¶ Ergo ecōtrario dicere lice-
bit. Fores domus intra aperiuntur. Janua domus in publicum
non reijcitur. De doir gheit bynnen vpp.
¶ Nomine citare ioannem, ex Lactā, li, ij, ca. xvij. ex Sueto. in Nero.
Vocare ex nomine ioannem, ex Hiero, in Dani, ca: iij.
Nominatim compellare Joānem ex Cice. ad Heren, li. e.
Nominatim citare ioānem, ex Q. Cur. lib. ix.
Nominatim inclamare ioānem, ex Ply. lib. ix, ca. viij
Jnclamare nomine ſuo ioannem: ex Lactā. lib, iiij, ca, xxvi.
Clamitate nomen Joānis, ex Ply. iuñ. epl'a iij. li. viij.
Jemande bij ſynen namen ropen
¶ Subornare petrum: Submittere petrū. Subijcere Petꝝ: ex Sue-
to. in Nero. et Cęſa.
Adhibere petrum ad proditionem, ex Cice, vi. verr̄
Stilliken to maken, et ſij ynt gude eder in quade. Vth maken

vmme to ſteelen, vmme toe verraden, vmme to bernen ꝛc.
¶ Impartire dolorem ioanni, ex Cice. iiij. verr.
Tranſfundere dolorem in ioannem, ex Quintil. li. xi.
Effundere dolorē apd' ioānem corā: vl' per epl'am, Ex Ply. iuñ. epl'a xvij li. vi.
Prodere ioanni dolorem: Ibidem.
Conqueri de dolore apud ioānem, ex Sue. in Aug.
Syne node klagen, vt Cui dolorem meum impartiam, habeo profecto neminem, ¶ His contrarium eſt
¶ Silentio deuorare dolorem ſuum, ex Hiero. in Eſa. li. viij. ca. xxvi
Imperare ſilentium dolori ſuo, ex Hiero. in Eſa. li. x. ca. xxxij.
Syne nodt eer herteleit bij ſick dregen, vnd. nemande klagen
¶ Exiſtere, Conſequi, Venire. ¶ Hęc tria verba elegāter conſtruuntur cum abltō ꝛ ex, vel cum aduerbijs, Unde, Inde, Hinc ꝛc.
Pro hoc vernaculo, Uthkomen, Van kōmen, als men ſecht Hyr wil vele quades ofte ghudes van kommen, vt
Ex contemptu principum multa pericula exiſtunt, ex Ply. iu. li. iiij, epiſtola ꝛ: item ex Quintili. li. v. item ex Lactan. li. iiij. ca. xxx.
Hinc bella venient, ex Quintili. li. ij.
Ignominia ioannem ex adulterio conſequetur, Ibidem
¶ Obducere lectum conopęo, ex Quint. li. vij.
Inumbrare lectum velo vel linteo, ex Ply. li. xix. ca. i,
Obtendere velum ante lectum, ex Sueto. in Nero.
Obtendere velum iuxta lectu ꝫ: ex Hiero. in Amos li. i. ca. ij.
Pretendere lecto velum, ex Sueto, in Claudio
Pretendere velum iuxta lectum, ex Hiero. in Amos li. i. ca. ij.
Oppandere velum ante lectum, ex Hiero. in Zach. li, ij, ca, ix.
¶ Eyn ghardijn oft laken ergenſwaer voer hāgen, ofte thien:

CAPT. XIII.

LUDERE elegans verbum eſt cum accō iunctum, qui ſignificet, magiſtratum, dignitatem, ſiue hiſtoriam: aut rē geſtā. Suet. in nero. ferebatur ducatus et imperia ludere, Ergo latine dicemus, Ludere paſſionem Chriſti, Georgij, Chatharinę: Ludere monomachiam Dauidis ꝛ Golię: Ludere eunuchum Terentij
¶ Ludere latrunculis: ex Ply, libro viij. ca, liiij,
Laxare animū luſu calculoꝝ, ex Plyn. iu. epl'a xxiiij: li, vij. ꝛ Joanne Catanęo ibidem
Ludere bella inſidioſoꝝ latronum, ex Marciale et Joanne Catanęo ſup. epl'am Plynij iuñ, xxiiij, li. vij,
Schaeck ſpeelen
¶ Somno dari, ex Ply. li. viij. ca. xxv.
Quiete cōpoſitum eſſe, ex Quint. libro xi. pro dormire.
Somno ſopiri, ex Ply. li. ij: ca, ciiij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Cubare, pro dormire, etiam de ſano, ex Cice. v. verr.
Somnum capere, ex Ply. li. x. ca. xxxiij,
Slapen. ¶ Plura ſynonyma vide in prioribus Collect, ca. xxij
¶ Somnum petere, ex Quint. li. ix.
Quieti ſe dare, ex Sabel. Enn. vi. li: viij.
In ſomnum ire, pro cubitum ire: ex Ply. li. xxvi. ca. viij.
Ire cubitum, ex Catone li. i. de Re. ruſt.
To bedde ghaen.
¶ Conciliare ſomnum, ex Ply. li. xiiij. item ex Hila. in pſal. cxviij.
Somnos allicere, ex Ply. li. ix. ca. xiij,
Somnum facere, ex Ply. li. xx, ca. v.
Concitare ſomnum, ex Ply. li, xx, ca. xvij
Afferre ſomnum, ex Ply. li, xxxij, ca. ij.
Illicere ad dormiendum, ex Hiero, in Naum ca, iij.
Den ſlaep verwecken, Slaepende maken, vt Papauer conciliat ſomnum. ¶ Querere ioanni ſomnum medicamine, ſignificat: eidem ſollicite procurare ope medicinali, vti ſomnum capere poſſit, Ex Plinio libro xij. ca. xvij. ¶ Ad oculos meos hac nocte ſolemnus non acceſſit, Ick en dede nuy oughe tho van all deſſer nacht, ex Lactant. li. vij. ca. xvi
¶ Fugare ſomnum ioannis: ex Ply, li. xiiij. ca, xviij,
Infeſtare ſomnum ioãnis, ex Ply: li. ix, ca. xlvij,
Somnos ioannis perturbare, ex Quintil. libro xij,
Rumpere ſomnum ioannis, ex Ply, li: x, ca. xxi,
Interpellare quietem ioãnis, ex Sabel. li. vi. Enn, i.
Inquietare dormientem: ex Hiero. i. Regum, ca, xxvi
Nicht ſlapen laten, Hynderen an dem ſlape
¶ Decumbere ſuper lectum, fere de ſano intelligit, ex Sueto. in Nerone. Decũbere lecto, fere de infirmo accipitur Ex Hieronyñ. Huic ſile eſt, Lecto teneri, ex Cice. vij. verr. To bedde liggen.
¶ Fortuito incendio conſumi, ex Lactan. libro vi, ca. xi. et li. ij. ca. iiij.
Igne familiari conflagrarare, vel exuri, ex Ply. libro xij, ca. xix.
Igne domeſtico concremari, ex Ply. li. xij. ca. xviij,
Van ſyns ſulues vuyr verbernen.
¶ Quem incolam domus tuę impoſuiſti, vel dediſti, we wont yn dynen huſe: Ex Plynio libro viij, ca. lvij. et li. ix. ca. xvij.
¶ Spirare: Anhelare, Reſpirare, Halitum reddere: Anhelitum reddere ac per vices recipere, ex Ply. libro nono, cap. vij.
Trahere ſpm̃, Recipere ſpm, ex Quintil. li. xi.
Ducere ſpm̃, ex Lactantio de Opifi.
Ademen, vel Ademen halen, vt In tantum eram curſu fatigat9, vt vix trahere ſpm̃ poſſem. ¶ Spm̃ continere, ſeat den adem̃ holden

Ex Ply.lib.nono,cap.viij,et lib.xxxi.ca. iij.

¶ Renunciare ioanni ſeruitium, Enen denſt vppſeggen: Pro quo inepte vtimur Reſignare, Cice,iiij,verr. Hoſpitium ei renunciat, domo eius emigrat atq adeo exit

¶ Renũciare ioãni amicitiã, De fruntſcopp vppſeggẽ, Suet.i Cali. Ac ne tũc q̇dem vltra ꝓgreſſus,q̃ vt amicitiã more maioꝝ renũciaret

¶ Renũciare libidini.ciuilib⁹ officijs,ſtudio lr̃aꝝ, Ouergheuẽ, vt Joannes renunciauit ſtudio lr̃aꝝ, He heft de ſchole all ouergheuẽ,ex Fabio libro x.ex Hilario in pſal.cxxxix:ex Ply.li,i.epl'a ij.

¶ Renunciare vitę,ꝓ deſpicere et fugere vitã,ex Lactã.li,iiij,ca.xxviij.

¶ Renunciare vitę,pro mori,ex Sueto. in Galba

¶ Renũciare reb⁹ hũanis,ꝓ mori,ex Quintil'.in decla, de mathem̃.

¶ Sedere equo. Hic,equo:ablt͞us eſt. Martialis li.v.epigrã. Uno credis equo poſſe ſedere duos.

Sedere equo. Hic,equo, dt͞us eſt: Hiero.li, Nũe.ca.xxij. Nonne anĩal tuum ſum,cui ſemper ſedere conſueuiſti:

Inſidere aſturconi,vel equo:ex Ply.li.v,cap.xiij.et li,vij.ca.xv

Inſidere in equo,vel in aſturcone:ex Gellio li,v,ca.ij.

In equo ſedere,ex Cice.vij:ver.ex Fabio li.vi,ex Ply.li.xxxv.ca.x.

Inſidere equum,ex Ply.lib.ix,ca:v,

Sedere ſupra equum,ex Ply.li, xxxv.ca, iiij.

Uectari equo,ex Ouidio lib,viij,metamor,

Equo vehi,ex Euagrio in Athanaſio de vita Antonij

To perde weſen: Upp enem perde ſitten

¶ Equus meus neminem recipit in ſedez,vel neminem recipit dorſo:vel omnes reijcere ſolet, ex Ply,li,viij,ca, xlij,

Aſturco principis pręter ip̃m nemini prębet dorſum, vel nemiuem excipit,vel neminem recipit, ex Ply,libro ix,ca,viij.

Equuleus pomilionis pręter ip̃m nemini prębet ſedendi vehiculum, Ex Lactan.li.iiij:ca. xvij.

Inſcendi ſeſe haud vnq ab alio,niſi ab Alexandro magno paſſus eſt bucephalus,ex Gellio libro v,ca,ij.

Equus calcitro non eſt patiens ſeſſoris,ex Sueto.in Cęſa.

Terga nemini facile prębet ad ſedendum caballus noſter,ex Hieronymo libro iij,ca,xiiij.in Zachariam

Sick nicht laten vppſitten. ¶ Fiant et ad partem affirmatiuam exempla,vt Equus noſter reijcit neminem

¶ Deijci ex equo,e curru,e vehiculo:ex Lactan,li.v.ca. xvij.

Excuti equo,curru,vehiculo:ex Sueto.in Nero.

Affvallen van enen perde oft wagen,

¶ Equus ruina me afflixit, ex Solino de Cappadocia

¶ Circa adequitare, Bij rijden, ex Sueto, in Aug.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

¶ Ad frenos adambulare: ex Budeo, li, i. de aſſe
¶ Uehiculo anteire. ex Sueto. in Aug. voerhen̄ varen.
¶ Soleas ex ferro induere caballo, aſturconi, eq̄: ex Ply. li. xxxiiij, ca, xi.
Een peert beſlaen
¶ Tranſcendere in equum, item Conſcendere equum, In eodem ſignifi-
catu, ex Ply. li, viij, ca, viij. et xlij.
Aſcendere equum, ex Sueto, in Ceſare et Nerone
Upp een peert ſtijgen, oft ſitten ghaen
¶ Tranſire in alium equum: ex Ply. li. viij. ca. xlij
In recentem transferri equum, ex Ply. li. viij. ca. xviij.
Upp een ander peert, offt, vpp ein verſch pert ſitten gaen
¶ Redire pedibus, To vote weder kommen: ex Cice, iij. ver.
¶ Redire equo, To perde weder kommen: ex Ply. li, viij, ca. xl.
¶ Jungere equos ad currum, ex Suet. in Ceſa.
Subdere equos currui: ex Ply, li. viij, ca, xvi.
Peert anſpānen, vt Cur eq̄s impari habitudine iūgis ad vehiculū?
Subire currum, Jungi ad currum, ex Plyn̄. li, viij, ca, ij, et xvi. Angeſpā-
nen werden, Sick anſpannen laten
¶ Inhibere calcitratum equi, ex Ply. li. viij. ca. xliiij. Dem peerde ſijn
ſlaen benemmen
¶ Ex Hiſpania merces conuehere, aduehere, apportare, īportare, ex Ply.
libro viij, ca. xiiij, et xvij ꝛ lvij. itē lib. ix, ca: v. Jenige war oft koupmās
gudt ergenſwor herbrengen, et ſij to ſchepe, eder myt four eder myt dre-
gen, vt Pater meus precioſiſſimas merces ex italia aduexit. ¶ Simili
ſignificatu conſtruuntur. Afferre in germaniam merces, et Inuehere
Germanie merces: ex Ply. li. xxxvij. ca. iij.
¶ Trans mare aduehere aliq̄d, eſt de quouis loco vltra mare ad nos im-
portare, ex Ply, li. xxxv. ca, xvij. Ouermeer her brengen
¶ Mercatu celebratur Dauentria, ex Ply. li, iiij, ca. xij.
Mercatus celeberrimus exercetur per ſingulos annos Dauentrie: ex
Hiero. in Zach. li. iij. ca: xi
Emporium nobiliſſimum eſt Dauentria, ex hiſtoricis
Deuenter ys eyn vernoympt herlike koupſtadt

CAPUT. XIIII.

¶ IMPORTARE elegans verbum eſt legitime vſurpatum
¶ Importare viciū: dn̄r p̄mi ſcelerꝫ inuētores, ex Ply. li. xxxiij. cap. iiij.
Uppbrēgē, als men ſecht: Deſſe awijſe heſſtu vppgebracht, Et ac
cipit tā in bonā q̄ꝫ in malā ptē, vt Quis hūc morem importauit?
¶ Importare, Id eſt, afferre, gignere, efficere, Pro eo q̄d barbare dicim⁹
Cauſare: vt Grandines ſeptentrio īportat, inquit Ply. li. ij: ca, xlix, item
Terris fœcūditatē importat cœleſtis benignitas, ex Plyn̄. iun̄. in Pa-
neg. Tra, ¶ In ſimili ſignificatu accipit Creare, ex Ply. li. ix, ca: xlviij:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

vt Siccitas creat annonę caritatem

¶ Importat cõtagionẽ in vrbẽ aduena peſtilens, ex Plynio li. xxvi, ca. i.
Attrahit ciuitas peſtilẽtẽ aurã aduenaꝝ cõtagione, ex Lactã. de Opif.
Cõtrahit peſtilentiã ciuitas obſcuratõe ſolis, ex Ply. li. triceſiõ vi, ca. xxvij
Peſtem affert ciuitati aduenaꝝ contagio: ex Ply, li. vij, ca. ij.

De peſtilentze iemande beklijuen offte brenghen

¶ Importare ſibimet multa negocia, ex Ply, .li. xxvi, ca. i.
Inducere ſe in plagas et errores, ex Lactan, li, iij, ca, primo
Inducere ſe in laqueos, ex Cice. iiij. ver. itẽ ex Quintil: li, v.
Subire contentiones et offenſas, ex Ply. iuñ. epl'a, ix. li. iij.
Includere ſe in errores inextricabiles, ex Lactan. li. iij. ca, xvij
Recta gubernacula in periculum tenere, ex Ply. iuñ. epl'a xvi. li, vi.
Incidere in laqueos inextricabiles, ex Fabio libro v.
Negocium ſibimet exhibere, ex Ply, iuñ. epl'a xxiij, libro viij.

Sick ſuluen laſt vnde verdriet maken vnde to yagen,

¶ Ex longinquo venire, importari, aduehi, ex Ply, li. x. ca. xlij,
Longius afferri, conuehi, venire, Id eſt, ex remotiſſimis locis, ex Plynio libro xvij: cap, xiiij.

Uan veer, oft vth veeren landen heer kõmen: oft gebracht werdẽ.

¶ E longinq̃, ꝛ a lõginq̃: Pro emin⁹ accipit elegãt, Ply. li. xxi. ca. vij Quorũdã odoꝛ ſuauioꝛ e longinq̃, ppi⁹ admot⁹ hebetat, vt violę. Idem ibidem. Roſa recẽs a longinquo olet, ſicca ppius. ¶ Uide lectoꝛ candide mira ſubtilitate nõnihil differre Ex lõginquo, et E lõginquo

¶ Exinanire large onuſtã vehẽ foeni, ex Ply. li. vij. ca. xx. itẽ li, xxxvi, c. xv
Exonerare pręgrauatum foeno plauſtꝝ, ex Ply. li, xi. ca, x. item ex Hiero. in Amos li: i: ca. ij.

Afladen eenen wagen, kar, ſledde.

¶ Tranſmittere onuſtũ foeno currũ, dicit porta vel alius capacioꝛ loc⁹, tráſſumiqꝫ p̄t elegãti puerbio, ad hoiem dei timore vacuũ, vt Caua cõſcię tuę tãta ſit, vt large onuſtũ foeno plauſtꝝ trãſmittãt, Enerume cõſcientie hebbẽ, dar een foyder hoyes doergheit, Id elicit ex Ply. li. xxxvi, (ca. xv

¶ Cõtemplari ocioſe templum, ex Cice. vi. verr.
Luſtrare oculis ciuitatẽ, ex Hieroñ: in Micheã, li: ij, ca. vi.
Illuſtrare oculis vrbem, ex Sabel, li. iij. Enñ. vij,
Colluſtrare viſu foꝝ omne, ex Lactã. li. de opif. elicitur, item ex Hiero. in Johel cap, ij.
Perluſtrare oculis palacium: ex Budęo in annot. in pãdectas
Obire oculis ędificia ciuitatis: ex Ply. epl'a. vij. li. iij.
Oculis tranſigere muros vrbis, ex Budęo li. ij. de aſſe ꝛc̃.
Circumferre oculos p oẽs ędes, ex Ply. iuñ. in paneg. tra.

Dieger vnde wail beſeen, beſchouwen, bekijken.

¶ Tria millia virorum in armis. habere itẽ, Ter mille viros dare armaꝛ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

tos,itē. Tricies centū viros armare: Ex Plynio libro vi,ca,xix, et xxix
Contrahere atqꝫ inſtruere copias trium millium viroꝝ e ſolis ciuibus, ex Quintiliano libro xij.
Conflare exercitum ex tribus viroꝝ millibus,ex Lactā.libro iij.ca.xxv.
Ex ter mille viris facere manum. Jd eſt,cogere exercitum, Cice.vij. verr. Si inquā pridie domo tua profugiſſet, ſi aliquā manum cōtra populū romanum facere potuiſſet,quid diceres?

Uthbrenghen: vthmaken, vthruyſſken,ſicut cum dicimus, Ciuitas Suſatum poteſt ter mille viros ex ſolis ciuibus armare

¶ Summa literarij ſtudij in ſtilo vertitur: ex Ply,lib.ix:ca:xxxviij
Summa ſtudioꝝ in vſu ſtili verſat: ex Lactantio libro vi, ca. ix.
Infinitū refert q̄tidiana ſtili exercitatio, Ex Ply.lib,xviij,ca.xxxix,
Mirabiliter facit ad ꝑfectum ſtudij aſſiduus ſtilus, ex Lactū. de opifi
Multum rationis obtinet ſtili vſus,ex Ply.lib.xvij. ca,ij,
Summopere attinet exercere ſtilum,ex Ply.lib,xvij,ca.xi,

Dæer licht groit mach an, Et drecht vther maten veel
Hir licht de gantze macht an

¶ Die ac nocte, item Die ac noctu, p̄ter illā notiſſimam ſignificationem, qua dicere ſolemus, Die noctuqꝫ de te cogito, etiā ſignificat: intra ſpaciū vnius diei ac noctis, teſte Ply.li.ij:ca,xcvij.et c.item li:x.ca,lxiij.itē lib.

Tuyſchen dach vnde nacht: vt Die ac nocte centum (xv.cap,vi.
miliaria nauigio peruolauimus.

¶ Dimidiatam noctem vigilaui: et dimiatum laboraui diem, Sic dicimus elegantius quoties mentionem temporis facimus, q̄ſi, dimidiam noctem, diceremus, teſte Gellio, lib.iij.ca.xiij.ex Cice.iiij. ver.et Laur. valla libro ij, hiſtorię Thucydidis

¶ Oua parere: Oua ponere, Oua edere: Oua gignere, ex Plyn̄.libro ix. ca,x,et li. item lib,x,ca,lij. Eyer leggen, vt Gallina noſtra nullo non die ouum ponit,

¶ Incubitu fouere oua, Incubare oua, In ouis ſedere, ex Plyn̄, lib, viij. ca,xxxvi,item li,ix,ca.x,et li.et lxij.
Incubare ouis, ex Lactantio de Opif.
Oua confouere, ex Auguſtino in Homilia quadam

Upp den eygeren ſytten

¶ Excludere oua: Perficere oua, Educere foetum: Uthbroiden, ex Ply, li.x.ca. liij. et liiij,

¶ Inuicē oua exq̄runt clorius ⁊ coruus, Jd eſt, ꝑueſtigant et ſubripiunt

Sick malkanderen de eygeren nemmē, ex Ply.li,x,ca.lxxiij,

¶ Foetificare, Abſolute, itē foet⁹ facere, ex Ply.li.ix.ca,xv,et li:x, ca, xxi.
Foetus edere ex Quintil'.de Apibus pauperis,
Progenerare foetus, ex Ply.li.xi.ca.xvi,
Facere ſobolem, ex Ply.li.xi,ca.xviij

Facere partus, ex Ply.lib, xxvij, ca, xij.

Tuychten, Jungen voertbrengen eder makē, vt Columbę ſingulis pene menſibus fœtificāt, inedię et frigoris expertes

¶ Reddere humanas voces, Sermocinari, Pronunciare ẜba. Jmitari ſermonē hoim, Cōtexta ẜba exprimere, ex Ply.li, x, ca, xlij. et xliij.

Uocem in verba diſtinguere, ex Hilario in pſal. cxviij.

Spreken, als ſoymige voigele: vt Pſittacus noſter nouit reddere humanas voces.

¶ Rationem excogitare, ex Cice.vi. ver.

Rationem reperire, ex Ply. libro vij, ca. xxxvij

Uiam reperire, ex Cice.v. ver.

Jnire conſilium, ex Cice.vij.verr.

Uoge vynden, wyſe bedencken. ¶ Plura ſynonyma vide in prioribus Collectaneis, ca. xxiiij.

¶ Effringere fores: Effringere valuas: Conuellere repagula, Reuellere clauſtra, ex Cic.vi.ver. Doiren vnde ſloitte vppbrecken: vpplopen, vppſlaen. vt Graſſator effregit fores

¶ Defigere cruces et rotas, Elicitur ex Cice.vij. verr̄. Adde ſi placet datiuum: eodē auctore, vt Quum caſtrametantur tumultuarij predones, etiam cruces et rotas nocentibus defigunt.

¶ Opinio furti habetur de ioanne, ex Cice.v.ver.

Suſpicio homicidij in ioannem manat, ex Quinto Cur, li. viij.

Joannes implicatur ſuſpicionibus adulterij, item. Hęret ſuſpicionibꝰ dati veneni. ex Ply.iuñ.epl'a ix, libro iij.

Joannes venit omni populo in ſuſpicionem, templum noctu expilaſſe, ex Cice, vi.ver.et Suetono: in Cęſare.

Pecunię ioannis obnoxię ſunt ſuſpicioni fraudis, ex Eraſmo Roteroda. in Annota, in epl'am diui Pauli ſcdam ad Corint.ca, viij,

Pręberę ſuſpicionē initi ſceleſti cōſilij, ex Cur.li.iij, et Sueto.in Nerone

Dare ſuſpicionē attentandę ꝓditionis, ex Sueto, in Tibe,

Suſpicio initę cōſpiratōis obtinet̄ de petro, ex Rote ro: in dial', Lucia.

Joānes vtriqꝫ parenti ſuſpicionem reliquit, nolle poſthac literis operam dare, ex Sueto, in Cęſare

Bedacht werden, Begiſſet werden

CAPUT. XU.

¶ A MENTE cōſilioqꝫ deducitur petrus, ex Cice, iij. verr.

Ab ratione deſciſcere, ex Lactan. de Jra dei

Procul a natura et ratione recedere, ex Quint.lib. ij.

Abdicare ſemet ratione: ex Lactā.li.v.ca. xx.

De ſanitate ac mente deturbatus eſt petrus, ex Cice. in Piſo.

A iudicio rationis abhorrere, ex Ply, iuñ.epl'a vij, li.v.

Rationem ignorantia rationis euertere, ex Lactā, li, vij, ca, iij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Exorbitare a recto curſu rationis, ex Budęo li.i. de aſſe ꝛc.
Unreede voirnēmen. Mit vnreedeliker wÿſe vnde vnbil-
liken handell vmmegaen. Nÿne reede bruken
¶ Circūdare nemori ſepem, ex Ply.li,xxxv, ca:xi.
Circū ſepire veſtaliū ędes altiſſima ſepe, ex Hila.in pſal, cxxiiij.
Sepimento vallare aris aſcriptos:item: Sepimento munire cœnobiū,
ex Phil. Beroaldo in annota.in Seruium.
Cingere ſepis munimēto cœnobitas:ex Ply.li.xvij.ca,xiiij
Obſepire pomariū, hortum, prata, ſpinoſo frutice: Ex varijs
Obijcere ſepem circum agros, ex Plinio libro ix, ca.xxx.
Septiarim includere feras, ex Beroaldo in Seruium
Bethuynen, Enen thuyn ergenſwar vmmeſlaen
¶ Cōniuere in oppreſſione iuſticię, ex Sueto, in Ceſare
Cōniuentib⁹ oculis videre cōculcationē pauperū, ex Hiero.in pphetas
Cōniuentia trāſmittere illatā violentiā, ex Budęo lib,iij.de aſſe ꝛc.
Pernicioſam diſſimulationem habere ſuper iniquitate perſecutorum, ex
Hiero.in Eſaiā libro xij.ca.xlij,
Pernicioſa calliditate obtegere et diſſimulare pctā, ex Sueto.in Nerōe.
Accōmodare cōniuentiā fraudi, ex Budęo lib.iij:de aſſe ꝛc.
Doyr de vyngeren ſeen: Boiſheit verhengen vnde geſcheen
laten:dat men behynderen konde.
¶ Penſare damuum, Pro refundere, ex Sueto. in Aug.
Diſſoluere et compenſare damna:ex Cice.vij.verr.
Ad aſſem impendium reddere, ex Ply.iuñ.epl'a xv.libro i.
Jn ſolidum impenſam reſtituere, ex Joāne Catanęo ibidem,
Schaden wederrichten, Schaden wederleggen
¶ Fraudes hominum et ingeniorū captare:ex Ply.li.xxiiij:ca,i.
Cōmenticias aſſertiōes et emētitas intpretatiōes inquirere, Ex Hila. in
Solertia occultādis fraudib⁹ ſagax, Ex Ply,li.xxix,ca. iij. (pſal.cxxv.
Jnſidioſe ſpem falſam oñdere, ex Cicerone Pro Sex: Roſcio
Jntendere omēs fallacias ad decipiendum petrū, ex Lactā,li.ij.ca. xiij.
Fraus in omni vitę parte ingenioſiſſima, ex Ply.li.xxxiij,ca. vij.
Precio habere addictam fidem, ex Cice.iiij.verr.
Ueritatem fuco et imitatione mentiri, ex Lactā,li,ij.ca,xix
Sceleratiſſima fraus humani ingenij.ex Ply.li.xxxiiij.ca, xiiij.
Juri fraudem adhibere, ex Quint.li.ij. Jd eſt, facere cōtra ius
Circūlinere mēdacium ornatu aliunde quęſito, ex Lactā,li.iij. ca .i.
Aſtuta et ingenioſa ſolertia.ex Ply,li.xxxvi.ca.xxvi
Dim rerū delectum atq3 diſcrimen pecunia ſuſtulit, ex Cice.iiij, verr.
Aggredi dolis et aſtu bonos, ex Lact.lib.iij.ca. xxix
Pretio non equitate iura deſcribere, ex Cice.vij, verr.
Arte fraudulentę inſectatiōis irrepe ad nocendū, ex Hila,in pſal. cxviij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Die orationes applicari pn̄t ad varias hoim fraudes et corruptiones, quibus iam mundus plenus eſt

¶ Intercedere contra iuſtitiā obſequente malitia, ex Ply. li. xxxij, ca, i.
Interpellare innocentes calumnia, ex Ply. lib. xxxv. ca, x.
Auocare bonos ab perfugio iuris, ex Ply. ibidē, ⁊ Lactā, li. ca. xxij.
Obſtrepere et intercedere, ne ius audiatur, ex Lactā. li, v, ca. i.
Multum aufert equitati fraus impiorꝫ, ex Quint, li, xij.
Behynderen vnde beletten den vortganck des rechtes
¶ Cōſtituē vitiorꝫ ſuorꝫ plīma monimēta in ocul' hoim, ex Cic' ij, verr.
Celebrata quondā Petri fama ad ludibriū recidit, ex Curtio li. viij
In memoriā relinquere monumenta ingenij praui et factorum turpium ex Lactan. li, vij, ca. xi.
Relinquere clariſſimum iudicium ſcelerꝫ ſuorꝫ, ex Cicer. iij. verr.
Qualemcunqꝫ famam ſordida conuerſatione deturpare: Ex Hieron̄. in Malach. ca. ij.
Relinquere notas ac veſtigia criminum ſuorꝫ: ex Cice. iiij. verr.
Enen ſtanck na laten
¶ Degenerare in feritatem: ex Ply, libro xvij, ca, xv.
Non rn̄dere parentū nobilitati: laudi, integritati, Ex Fabio. li. iij.
Derogare grām generi ſuo, ex Ply. li. vij. ca. xxviij.
Ledere famā ſanguinis ſui, ex Ply. epl'a vij. li. iij.
Conceptā de ſe fiduciam parentum ſuorꝫ ioānes deſtituit: ex Ply. iuniore, epl'a xvij. lib. iij.
Oyuel arden, Sick nicht richten na der recklicheit, eerbarheit, fromheet: ſyner olderen, ſyns geſlechts ⁊c̄.
¶ Increpare cōtra deū impatientię querelis, ex Hila. in pſal. cxviij
Secum cōmurmurari: Abſolute et deponental'r, ex Cice. in Piſonem
Cauſari aduerſum deū, cur. ⁊c̄. ex Hiero. in Abbakuck ca, i. li. i.
Calumniari dei ꝓuidentię, ex Hiero. ibidem
In q̄rulam vocem et plenā doloris erumpe contra deū, ex Hiero. ibidem
Cauſari cōtra factorem ſuum, ex Hieron̄. in Eſa. li. xi. ca. xxxviij
Murmureren, Kroinen, Kraiken tegen godt, teghen ſijne prelaten vnde ouerſten, eder tegen iemant anders
¶ Saltatorium verſare orbem, ex Cice. in Piſo.
Reſtem ducere in tripudijs, ex Donato ⁊ Joā. bap. pio in annot.
In diebus feſtis choros ducere, ex Hierony. in Zachariā. li. ij. ca. xxviij Ad verbum,
Choream ducere, Ex Joan. bap. pio. in Annota.
Dantzen.
¶ Detineor expectatione ſ̄titudinis, ex Hila. in pſal. xviij.
Expectatio ſanitatis adiecta eſt mihi ab medico, ex Fabio lib. iiij.
Pendent vota mea reditu nuncij, ex Hiero. in Eſa. lib. i. ca, primo

Erecta eſt expectatio mea, ex Ply: iuni. epl'a iij. li. ix,
Suſpendor expectatione melioris fortunę, ex Curtio li. viij.
    My verlanget, Jck ſta in guden hoippen
¶ Excolere mores vitamqȝ formare: Ex Lactātio lib. iiij, ca. iij.
Uirtus reddit ioānem probabilem, ex Hila. in pſal. cxxxviij.
Jn officio probitatis retineri, ex Cice. pro Sex. roſc. amer̄.
Caute ſe agit Joānes, ex Hiero. in Dañ. li. iiij, ca. xi.
Sapienter ſe et comiter gerit ioānes, ex Ply. epl'a vij. lib. iij.
Honeſtas facit ioānem probabilem: ex Hila. in pſal. cxxxviij
Curā gerere virtutis, ſcientię, ſtudij rc. ex Hiero, li. i. i Oſee in p̄fat.
Bona et merita fruit̃ fama ioānes: ex Ply. iu. epl'a xxxv, lib. v,
Non efferre ſeſe extra numeros probitatis, ex Budęo de aſſe lib. v.
Continuā virtutis laudem nunqȝ infringere, ex Ply. iuñ. epl'a xxxi, li. vij
Om̄es probitatis numeros obire, ex eodem Ply. in Paneg. traia.
    Sick from̄liken, doigentliken, vnde recklyken hebben
¶ Renouare et inſtaurare priſtina ſcelera, ex Cice: ij. verr.
Reuolui in priſtina peccata, ex Lactā. de ira dei,
Refricare nouis ſceleribus pręterita facta, ex Cice. in Piſo.
Recidere, Relabi, Retrahi in antiqua peccata: ex Uarijs
    wederomme vallen yn de olden ſunde. ¶ Nota, qd̄, Reuolui ad
    infantiam dicuntur ſenes edentuli, Ex Lactā, de opif,
¶ Jn confeſſo eſt petrum ſacris initiatum eſſe, ex Ply. li. xxxv. ca. viij.
Jn confeſſo fiet Joānem hallucinatum eſſe, ex Plynio ibidem
Pro confeſſo et indubitato habet̃ mors chriſti, ex Lactā li. ij, ca. ix,
Ex confeſſo doctior Philelfo eſt Fabius, ex Quinti. lib, iij,
Jn abſoluto eſt cur mortem chriſtus oppetiuit, ex Hilar. in pſal. cxxxi
Jn confeſſo eſt eruditio ioannis: ex Ply, li. vi, ca. xxxiij,
Jn prōptu eſt: cur rotę et cruces defigātur, ex Lactā, li. iij, ca. viij
Adeo notū prouocatunqȝ eſt, vt demōſtratione nō egeat, ex Ply. iuniori
  epl'a ix, libro vij.
    Thÿſſ openbar vnde ſchÿnberlik. Thÿſſ all'mañ kuyndich.
    Thÿſſ yderman wail bekant,
Aeternis cruciatibus deputari: ex Hiero. in Eſa. li. ij. ca. v.
Tranſmitti ad ęterna ſupplicia, ex Lactan: li. iij, ca. xix,
Deputari pœnę infernę: ex Hila. in pſal. cxlij.
Mancipari ſupplicijs ſempiternis, ex Hiero. in Amos, lib. iij. ca. ix.
Deſtinari ad ęterna ſupplicia, ex Lactā. lib. vij, ca. i.
Gehennę ardoribus tradi, ex Hiero. in Eſa. lib. iiij, ca, x,
    Ewelyken verdoymt ſijn

CAPUT. XVI.

¶ FORMARE ſtudia petri. Jtem, Formare animos petri, ex Fabio, li. i. et Ply. inn, in Paneg, trag.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Inſtituere literis petrum, ex Quin. li, i.
Informare et inſtituere petrum, ex Ply, iun̄, epl'a xiiij, lib. i,
Suſcipere diſciplinā erudiendi Petri, ex Sueto, in Ceſa.
Imbuere honeſtis artibus petꝝ, ex Ply. iun̄, epl'a iij, li. iij.
Inſtituere et imbuere petꝝ: ex Ply. iun̄. in Paneg. tra,
Leeren, als een meiſter leert
¶ Operā dare ioāni, id eſt, Ab ioanne doceri, ex Suet. in Ceſa,
Accipere honeſtas artes ab ioāne, ex Ply. iun̄, epl'a, iij, lib. iij.
Leeren als een ſchoyler eder leerkynt doet. Gheleert werden van yenighen meiſter.
¶ Trado tibi filium meum in diſciplinam, ex Cicer̄. iij: verr. iteꝫ ex Ply. iun̄. epl'a, iij. lib. iij.
Commendo tibi ſtudia nepotis mei, ex Ply. in. epl'a xxiiij. lib. vij
Jck beueele dij mynen ſonne vmme leer vnde tucht to erweruen
¶ Expedire ioannem de queſtione: ex Cice. in Piſo.
Ab ancipiti vendicare ioānem: ex Lactā. de Opifi.
Tollere dubitationem Joāni: ex Quint. li. v,
Diſſoluere ioanni queſtionem argumentis vel definitione, ex Lactantio libro v, cap, xviij,
Heſitatione liberare ioannem, ex Ply. iug. in Paneg, tra.
Een dubium ſolueren, Jenigen twyuel benemmen
¶ Cōſequi mente, Cum accō, ex Quintil', libro. ij.
Conſequi intlelectu. Cū accō, Ex eodem ibidem,
Captare proprietatem latentis intelligentie, ex Hila. in pſal. cxviij.
Habere animo cōprehenſum, Cū accō, ex Lactā, de opif.
Conſequi intelligentiā alicuius rei, ex Hila. in pſal. cxviij
Hec res nō effugit oculos mentis mee, ex Lactan, li. vij, ca. xiij.
Hec ſcriptura ex ſe mihi preſtat intelligentiam, ex Hila. vt ſupra.
Peruidere quid ſit in vero, ex Lactā. li. i. ca. xvij,
Percipere animo, Cū accō. Senſu cape. Cū accō, Ex Lactā, li. vi, ca. ij
Uerſtaen, Begrijpen, ¶ Cum q̄d ex parte itelligis. vtere hoc aduerbio aliquatenus, Jchteswat, All wat. Ex Lactantio li. i, ca, ix.
¶ Cum vero totum inellligis, vtere his,
¶ In totum pro omnino, ex Ply, li, xij: ca. xxv
In plenum: ex Ply. li, xiij, ca. iiij, item libro xxiij, ca, primo
Uſquequaqꝫ, ex Sueto, in nero.
Uniuerſim, ex Eraſmo Roter. in dial'. Luciani.
Heil vnde all. Genſlyken: Dieger wail
¶ Operire caput pileolo, ex Ply, li. xxxv: ca: ix.
Adoperire caput pileo, ex Sueto, in Nero.
Syn hoyuet decken, Houdt ofte bennet vppſetten
¶ Aperire caput, ex Ply. li. xxviij, ca. vi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Facere lucem, ex Perotto in Cornuco.
Detegere caput, Ex eodem ibidem
Diſcooperire caput, ex Hiero. Leuitici ca, xxi.
Deducere ſibi galeę vel pileolum, ex Sueto. in Nero.
Den houdt oft bennet affnēmen, Dat hoyuet bloiten
¶ Pileus de capite excidit ioāni, ex Sueto. in Galba.
Als enem de houd oft bennett veldt vā dem hoyuedt,
¶ Situ obducuntur libri: ex Ply, li. xij. ca. xxv.
Situm ſentiunt veſtes: arma, codices, ex Ply. li, xij. ca. xxvi,
Situ et rubigine ſqualler enſis, culter, machera, ex Fabio libro x.
Trahit ſitum nō verſatus liber, Trahit rubiginem vetuſtate gladius imagine ſemper conditus, ex Ply, libro xxxvi, ca. xviij.
Infeſtat ſitu, puluere, rubigine res neglecta, ex Ply. li. xxxiiij, ca. xv.
Beſtofen werden, Verruſſtert werdē: Verkōmen vñ verder-uen, als een dyngk verkompt dat nicht geheget offt gebruket werdt. ¶ Vindicare ferrę a rubigine liquida pice, Ex Ply. li. xxxiiij, ca. xv. Behinderen dat ienich yſer nicht en beruſſte
¶ Pro ſordido aſpernari vitium, ex Lactan, lib. vi: ca, xxi.
Ducere pro nihili iniuriam, ex Hiero, in Ezech. li. vi: ca, xx.
In vltimis ponere conuitia nebulonis, ex Ply. lib, xvij, cap. xij.
Contemptui ducere nugas impoſtoris, ex Hiero, li. i. in epl'a ad Gal.
Deteſtationi habere temulentiā, ex Hiero. in Amos li. ij. ca. v.
In nouiſſimis ponere indoctos, ex Ply, li. xx. ca. xxiij.
Irriſui habere moriones: ex Hiero, in Abba, li. i. ca. i.
Riſui deputare laruatos homines. Ibidem
Deſpectui habere peccandi licentiā, ex Hiero. in Eſa. li, ix, ca. xxviij,
Pro nihili putare mundi gaudia, ex Hiero. in Amos lib, ij. ca. v.
Pro nihilo cōputare impotentium minas: ex Hiero. in Mich. li. i. ca, i.
Pro deliramentis et caſſis ducere fabulis cōbibonū colloquia, ex Hieronymo in Dañ. lib, ij, ca. vi,
Nicht achten. Verachten, Nicht myt allen. na rc.
¶ Papyrus tranſmittit lr̄as, ex Ply. libro xiij, ca. xij.
Charta liturę vitium affert aduerſis lr̄is: Ibidem
Papyrus tolerandis non ſufficit calamis, Ibidem
Dat pappyr ſleyt doir
¶ Honore dicto, Non ſine honore dicto, ex Ply, li. xxviij, ca, viij
Habetote dicto veniam, ex Quintil: li. xi.
Quod pace corę dixiſſe liceat, ex Ply, li. xxxiij, ca, xi, Ad verbum
Venia ſit dicto, ex Ply. iuñ, epl'a vi, li. v,
Honos auribus habitus ſit: ex Curcio, libro v.
Honos auribus pręfandus ſit, ex Beroaldo in Tiberio Suetonij.
Dat ſeg ick myt orlof. ¶ Duę poſtremę orationes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

in rebus obſcœnis nominādis vſurpantur
Aſſequi experimentis artem, ex Ply. lib. xvij, ca. xvi.
Experimento diſcere fidem amici: ex Hiero, in Eſa. lib. vi: ca. xvi.
Dare experimētum inſignis artificij, ex Sueto. in Nerone
Generoſos aq̄la pullos experiꝛ ad cōtuendū ſolē, ex Ply. li. xxix, ca. vi.
Cape experimētuꝫ iactatę paſſim eruditiōis, ex Hiero. in Eſa. li. iij. ca. vi.
item ex Plyn̄. lib. xiij. ca. ij. item ex Ply. iun̄. in Paneg.
Periclitari ſententiam cōſulis, ex Herm̄. barb. li, xiiij. ca, xiij. caſt. Plyn̄.
Experimento probare odium petri, ex Hieron̄. in Eſa. li. xij, ca. xl. item ex
Ply. iun̄, in Paneg. Traia.
Attritu coticulę rapere experimentum probi anri, reprobi auri, fului me-
talli, ex Ply, lib. xxxiij, cap: viij,
Proyuē: Beſoykē, Underwyndē, Myt vnderwyndē leeren,
Eyns dinges wijſſwerdē. Uertaſtē wes ſijnnes malk ſij. Ꝟnēmē
¶ Quondā in obſeruatione erat, vt exercitatio ſtili experimentum daret
ingenij, ex Ply, libro xvij, cap, xxi.
In cōſuetudinē venit: vt eruditio riſui deputeꝛ, ex Ply. iun̄, in Penegy.
Olim cōſuetudo obtinuit, vt ſtilus iudicio eſſet, quid ſcholaꝝ frequenta-
tio contuliſſet: ex Plynio libro xxx, ca, primo
Quōdā cōſuetudo tenuit, vt optia q̄qꝫ prio diſcēda traderēꝛ, ex Quint. (li. viij.
Maxime obſeruādā vſurpatione quondā doctiſſimi quiqꝫ ſti-
lum exercebant, ex Ply. libro xxxi. cap, ix.
Maxime vſurpāda obſeruatione hodie ſtilus exercēdus eſſet, Ibidem
In cōſuetudine remanet prauus docendi modus, ex Quintil'. li. ix.
Olim experientia doctę iuuentutis erat, vt per vſum ſtili artem conſeque-
retur bn̄ loquendi, ex Ply. iun̄. in Paneg. Tra.
Placheyne wijſz to ſijn. Thijſſnu eyn wijſz.
Thijſſz nu veer yn de woynte gekommen
¶ In vſu habeo petꝝ, ſtilū, libꝝ, ex Ply, iun̄. in Paneg. Tra.
In vſu eſt mihi petrꝰ, liber, ſtilus, ex Ply. lib, xxvi, ca, xv, et Lactā: de Ira
Stilus necdū ad vſum trāſit iuuētutis, ex Plyn̄, lib. xxxvij, cap. ij.
Libroꝝ copia nullū prębet ignauis vſum, ex Lactā. de Opif.
Noſtra ętate ſtilus nō eſt in vſu diſcentibus, ex Ply, li, xxi, ca, viij,
Hodie ſtili gr̄a calamꝰ nequaq̄ꝫ interteriꝛ, Ex Budęo lib, iij. de aſſe
Oliꝫ dictata mgr̄oꝝ ſptiebāt ex ſe iuuētuti vſu ſtili, ex Hila. in pſ̄. cxliiij
Qui vſui hn̄t ſtilum: maxime oīm diſcunt, ex Lactan, libro vi, cap. xiij
Gebruken' Plegen to handelen
¶ In vſu. Hęc oratio elegāter accipiꝛ ꝓ eo qđ dicere ſolemꝰ wāneer dat
mēt brukē wil, Ply, li. xv. ca. xvij. Creta q̄dāetiā figulina vuas il-
linunt, ſiccataſqꝫ ſole ſuſpendunt, in vſu, diluentes cretam.

CAPUT. XVIJ.

IMMORTALEM gliam cōſequi ob ſciam, ex Lact. de ira dei

Elucet eruditio petri in ſtilo, ex Ply. lib, xxxv. ca, xi.
Stare in faſtigio ſcientię, ſanctitatis, eruditionis, ex Quintil', li. xij.
Memoriã ſui operibus extendere, ex Ply. iuñ, epl'a. v, lib. v.
Prenitere celebri fama nois, ſcientię, &c. ex Ply. li. v, ca: viceſimonono,
Famã eruditionis fundere q̃zlatiſſime, ex Quintil', libro xi,
Proferre memoriã nois inſigni doctrina, ex Ply, iu: epl'a, xij, li, v.
Celebrationem habere magni nois: ex Ply, li, xxxiiij, ca, v.
Auferre aliijs nomẽ & fulgore claritatis tñbras obducẽ, ex Fabio li. x. inſti. (orato.
In magna gloria eruditionis eſſe, ex Ply, lib. xxxvij, ca. i.
Procul a ſe alios relinquere, ex Quintil', lib, x.
In maxima admiratione poni, ex Plynio li, viceſiõoctauo ca. viij.
Capeſſere ingens nomen, ex Ply. li. ij: ca. viceſimooctauo
Nomen glorię in poſteros mittere: ex Hiero. lib, i. ca. i. in Amos
Memoria Petri prorogatur et extenditur illuſtri prędicatione, ex Ply. iuñ, epl'a triceſimaxma, lib vij.
Memoria nois tui in ęternum manebit, ex Lactan. li, i, ca. xi.
Celebrari magnę eruditionis fama, ex Ply: lib, triceſimaquarta, ca. viij
Frequenti ſermone celebrari, ex Hiero, in Amos li. i, ca. ij
Perpetuitatem mereri illuſtri doctrina, ex Ply, li, triceſiõquarto, ca, iiij.
Docti om̃es preconium ingens faciunt de Cicerone, ex Lactã, li: i.
In ęuum propagabitur fama petri, ex Ply. li, triceſiõquinto, ca, ij,
Eruditio petri in nobilitatem venit, ex Ply. li. xiiij. ca, xv.
Magnã eruditioni ioãnis auctoritatẽ ꝑhibeo, ex Ply, li, xxviiij, ca, vi.
Ingens auctoritas ꝑhibet diuo Hieronymo, ex Ply, li: decionono ĩ pfa.
Ingenij terminos ꝓmouere, ex Ply, li. vij, ca. triceſimo
Arte rhetorica nulli poſtferẽdus ẽ Cicero. ex Ply. li. triceſiõq̃nto ca, xi
Magnũ ſciẽtię teſtimoniũ contigit ioãni, ex Ply. li: vij. ca: triceſimo,
Emicat longe ante alios petrus, ex Ply. li. triceſimoquinto ca, xi.
Eruditio ioãnis in magni honoꝝ habet auctoritate, ex Ply. li, xxxvi, ca. v
Dare famã excellentis doctrinę, ex Ply. li, triceſimoq̃nto ca, xi.
Aeternitatẽ ſibi ſtudijs cõpare: ex Joãne Cat. in epl'as Ply, li, iij.
Miraculum ſui prębere, ex Ply. li, viceſimooctauo, ca, iij,

Vernoympt weſen, Seer mercklick vnde geleert weſen
Eyn groit gehoir hebben in ſchrifftliken dingen

In deſuetudinem venit ſtili vſus, ex Inſtitu. tit. de iniurijs
In totum exoleuit ſtili exercitatio, ex Ply. li. triceſimoq̃nto, ca. ij.
Intermiſſio ſtili tollit oẽm ſtudendi fructũ, ex Lactã, li, iij. ca. v.
Stili neglectꝰ profectũ literaꝝ cõficit, Ibidem. Id eſt, aufert penitus
Studioꝝ fructus aboletur ſtili contemptu, ex Hiero, in Eſaiã li. xi. cap. xl, item ex Lactã. li. iij, ca, viceſimoſexto
Stili vſum pro irritis habet ętas noſtra, ex Suet. in Nerone

Afforengen, Affgebracht werden, Uth der wyſe kom[illegible]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

¶ Domare puerꝝ ꝟberib⁹, Cohercere filiū plagis, ex Ply. libro viij, ca. ix
Diſciplinam pueri ſeruare Mores diſcipuli corrigere, Laſciuiētis ętatis licentiam comprimere, ex Lactā, de ira dei
Submouere puerꝝ maleficio, terrore ꝟgaꝝ: ex Cice. ꝑ Roſci. amer̄.
Refrenare puerū a vitijs, Cohercere filiū a bibacitate et Venere, ex Hieronymo in Zachariam libro iij: ca. xiiij.
Cohibere adoleſcentem ab ſtudio licentioris vitę, ex Lact. lib. i. diui. inſti.
Caſtigare filium, Corripere inſolentiā filij, Durius tractare filiū, ex Ply. iuñ, epl'a vi, lib. viij.

Bedwyngen, In dwanck holden vnde ſtraffen
Een ſcharp vpp ſeen hebben: vpp die iungen.

¶ Cupiditatem comprimere atq; reſtinguere ex Cice. in Piſonem
Refręnare animum a conſuetudine noxia, ex Hila. in pſal. cxix
Fręnare iram, Cohibere iram, Tranquilla moderatione lenire furorē animi, ex Lactan. lib, v. ca, x.
Refrenare voluntatem a vitijs: ex Hila. in pſal, cxxiij.
Inhibere impetus affectuum, ex Lactan. lib. vi, ca, xvi,
Comprimere ratione motum irę. Sopire maturius cōmotionem irę, ex Lactā: libro vi. ca. xviij.

Syn en moedt eder ſynne bedwyngen, Den quaden ynualle wederſtaen vnde nicht volgen. ¶ Hę orones intelliguntur de quatuor affectibus animi, gaudio, amore: timore: triſticia

¶ Indicium p̄ceptori facere de furto libroꝝ: ex Lactā, li, i. ca, xx.
Judicio deferre ad ſenatum ꝓditionem: ex Sabel. Enn̄. vi. li. viij.
Profiteri indicium tentādę cędis, Pro ſponte indicare tentandam cędē ex Ply. iuñ. epl'a xvi. li. iij. et Catañ. Ibidem
Ad ſenatum fur per indicem deferek, ex Sueto. in Nerone
Inducere p̄ceptorē in veſtigia inq̄rendę nocturnę graſſatiōis, Id eſt, ſigna et indicia inquirendi oſtendere, ex Ply. iuñ. epl'a xxv, lib. vi. et Joāne Catanęo, Ibidem

Na wyſen, Na ghewyſet werden, Na ſeggen. Na geſacht werden. Anbrengen, Angebracht werden vnde gemeldet

¶ In probo exiſtimatur hodie bibacitas, ex Ply, li. vi, ca. xiij.
Pro licitis habetur hodie apud parentes quicquid agunt liberi, ex Lact. libro vi: cap. xx.
In laude ponis imperitiā q̄ tibi dedecori ē, ex Ply. iuñ. epl'a iiij, lib. vij,
In gloria quidā ducunt caſtum nō eſſe, ex Ply. li. xxxi, ca. vi.
Hac ętate album calculum adijciunt parentes noxię filiorum libertati, ex Ply. iuñ, epl'a ij, li. i.
In gl'ia nunc ponik politioris lr̄aturę cōtemptus: ex Ply. li, vij, ca. xxv
Improba pueroꝝ laſciuia cęcum hodie iudicium merek, ex Ply. iunio. in Panegyrico Traiani.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Thÿſſz altomael waill gedaen, Et wert nu vor nÿne ſüde gehold̄e

¶ Impune cedunt tenerę ętati dirę imp̄catiōes, ex Lactāt. de ira dei.
Impunitate maleficia p̄donū elabunt, ex Sueto. in Aug.
Silentio legū adulteria nūc fiunt, Id ē, impune: ex Ply. lib. xxxvi. ca, ij.
Arridēte paſſim impunitate pueri hodie diſcunt in quoſlibet iactare maledicta, ex Lactan. libro iij, ca. xvij.
Impunitatē rapinaꝝ dare latronum gregi, ex Sueto. in Nerone.
Impune ſcelus admittere: ex Lactā. li. v: ca. xx,
Impune ſe laturos putāt impij, qꝺ peccāt, ex Lactā, li, v: ca. xxiiij.
Inulta eſſe paſſiz videmus, quę pueri incondita ſcurrilitate in templis et plateis agunt, ex Lactātio libro ij. ca. iiij.
Spōdent ipunitatē ſcelerib⁹ ſuis fortunati fures: ex Lactā, li. iij, ca, xvij.
Multi ad peccādum incitant, cū vident inducias eſſe diuturnas deo cuz impijs, ex Eraſ. Rotero. in Miſantropo Luciani.

Et blifft vngeſtrafft, Dar en wert nicht vmme gedaen

¶ Olim victum precibus expoſcet Petrus, ex Lactā. li. ij. ca. i.
Ad extremam mendicandi neceſſitatem deducetur petrus, Ibidem
Ad caſas petro redeundum: et in neceſſitate et miſerijs iacendum eſt, Ex lactan. lib. v, ca, xvij.
Pauptas olim et rex indigentia exercebit petrum, et Lactā, li. vij. ca: i.

He moit noch broit bidden

¶ Sumptum indigenti offerre, ex Hila. in pſal, cxxxiij,
Participare paupi ſtypē: eleemoſynā, victū, Ex Lactā. lib. v, ca. vi.
Impartire ex bonis temporalibus pauperi, ex Lactātio lib. v, ca, xxiij.
Dare ſtypem egenti, ex eodem lib, vi: ca. ix.
Impartire victum non habenti, ex eodem lib, vi, ca. x:
Impartire pauperi de re familiari, ex eodem li. vi, ca, xi.
Suſtentare pauperis animā humanitate, Ibidem

Almyſſen gheuen. Umme gods willen gheuen

¶ Serio iſtud egi nō ioco. Ioco ne iſtud an ſerio egiſti: Cur te ioco egiſſe dicis qꝺ ſerio abs te actū eſſe cōſtat, ex Sueto. in Nerone
Iocularc eſt nō ſeriū, Seriū eſt nō ioculare, Ex Ply. iun̄. epl'a xvij, li. iiij.
In luſu facere, Cū accō, Serio facere, Cū accō, ex Lactā, li., cap, xxi,
Miſcere cum ioāne ſeria, vel iocos, ex Ply. iun̄, epl'a xiij, li. ij,
Seriam rem facere, Uerba ſeria loqui, ex Lactan, li. ij, ca. iiij,

In ſchympt, In ernſt.

¶ Non conſulto: ſed caſu in eoꝝ mentionē incidi, Cicero, i. verr. Ad verbum. Nicht myt voirſaet: mer van wanſchicht
¶ Extruere menſam cibis, ex Cice. in Piſo. Een thafel bereiden
¶ Tollere menſam, Upp nemmen als men getten heft, Ibidem

CAPUT. XUIII:

MAGNIFICI vſus eſſe ad vulnera, Ply. lib. xxiiij. ca. xvi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Pollere contra peſtem efficaciter, ex Ply. lib, viceſiõquarto ca, ix.
Mire cõuenit ſanitati malua, ex Ply. lib, xxv. ca. xv,
Efficax contra peſtem, ex Ply, li, viceſimoſexto, ca xiiij,
Præſtãtiſſimum ad oia in partu mala, ex Ply. li: viceſimoſexto ca, xv.
Salutariter dari contra peſtem, ex Ply. li, viceſiõoctauo, ca. ix.
Ualere contra peſtem, ex Plynio libro viceſimooctauo ca, x.
Efficax peſti: pro contra peſtem, ex Ply. li: viceſiõoctauo, ca, xiiij
In auxilio eſſe contra ſerpentes, ex Ply. li. viceſimonono ca. iiij,
Conferre auxilia febrium: Id eſt, cõtra febres, ex Plyñ. li, xxxi, ca, ij.
Salutare eſſe valetudini, ex Ply. ibidem
Pollere in remedijs: ex Ply. li, trceſimotertio ca, iiij.
Multiformiter ignis auxiliat peſtilẽtię ſuffitu, ex Ply. li: xxxvi, ca, xxvij
Auxiliari peſti, Pro cõtra peſtem, ex Plyñ: in natu. hiſt.
Prodeſſe contra peſtem, ex Ply, li. trigeſimoſeptimo ca, x.
Prodeſſe peſti, Pro contra peſtem, ex Ply. li, viceſimotertio, ca, i.
Auxiliari contra peſtem, ex Ply. li, viceſimoq̃rto ca, xij,
Propitius. a. um. Id eſt, auxiliaris et ſaluber, Plyñ. li, xxiiij, ca. xv, Chamępeuce laricis folijs ſil'is, lumboꝝ et ſpinę dolorib⁹ ꝓpitia eſt: Ergo dicito. Id febri non eſt propitium
Auxiliarem vim habere contra peſtem, ex Ply. li, viceſimotertio: ca. i.
Mederi contra peſtem, ex Ply. li, vij, ca. ij.
Conferre cãdori mulieꝝ in cute, Conferre claritati oculoꝝ, ex Plyñ. li. xi. ca. xl. item lib, viceſimo ca, ix.
Remedio eſſe contra peſtem, ex Ply: lib, xv, ca. xvij
Prębere auxilium cõtra venenum, ex Ply, li. viceſiõp̃mo ca, xxxij
Perq̃ꝫ cõmodatus, Cũ dtõ, ex Plyñ. li, viceſimoſcdõ, ca, xxij.
In vſu medico eſſe, ex Ply. li. xxij, ca, xxv.
Pręſentaneo eſſe remedio febri, ex Ply. ibidem.
Facere ad peſtem. Id eſt, contra peſtem. Pręclare facere febribus laborãti. Id eſt, mire et efficaciter prodeſſe, conducere, opitulari. Ex Plyñ, li. viceſimoſecundo ca, xviij, et xix.

Seer geſunt ſyn. Koiſtel gudt ſijn. Merckliken helpen. Een koiſtel arſedye ſijn. ¶ Nota q̃ prędictis orõnibus vel dictionibus, ex Ply. addere potes hęc aduerbia

¶ Mire: Pręclare, Eximie: ex li, viceſiõſeptimo ca. x. et xij.
Efficaciter, Mirabiliter, Pro miro effectu, ex lib, xxix, ca. vi,

Seer wail, Utermaten wail. Koiſtel wail, Gantz wail, ſicut dicim⁹. Et helpet koiſtel wail. Q.ð nos dicim⁹. Mirabil'r bñ iuuat

¶ Maluã in magnis faciunt medici remedijs, ex Ply, li, xxviij, ca, iiij
In medicina pręclara res habetur malua, ex Ply. li, triceſiõq̃nto ca, vi.
Admirãdis ſuis inſerunt auctores maluã, ex Ply: li. xxxi, ca. iiij,

Uoir een koiſtel arſedije holden: oft geholden werden

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

¶ Aluus ioanni ſoluitur, ex Ply, lib, decimonono ca, viij.
Proluuiem citi ventris pati, ex Solino in Collecta.
Cōmoueri aluo, ex Ply. lib. ij. ca, xlij.
Aluo cita diſcruciari, ex Eraſ. Rottero, in dialogis Luciani,
Elicitam hr̄e aluum: ex Ply. lib. xix, ca. v.
Profluuium alui ſuſtinere, ex Ply, lib. viij, cap. x:
Soluta eſt aluo ioānes, ex Ply. li. xiiij, ca. xviij.
Homo incitatę alui, ex Ply, lib. xvij, ca, viceſimooctauo
Hęc omnia ſignificant laxum habere ventrem
¶ Aluus inhibetur ioāni, ex Ply, lib, xix, ca. viij,
Joānes difficilem habet ventrem: ex Ply, li, xxij, ca. xiij.
Beſtoppet ſijn, Cōſtipert ſijn, vt Mihi iā p xv, dies inhibita eſt
¶ Linqui animo, ex Q. Curtio lib, viij: et Suet, in Cęſa. aluus.
Animi deliquium pati: ex Hermo. bar. in gloſſem̄.
Intermori, ex Suet. in Nero. et Herm̄, bar. in gloſſ.
Angi defectu animę, ex Celſo.
Defectum animi ſuſtinere, ex Herm̄. bar. in gloſſe.
Deficere, item: Extinctę animę ſpē̄m prębere: Ex eodem ibidem
Lipothymiam pati, Lipopſychiam ſuſtinere. Ibidem
Beſwyghen.
¶ Tabe moeroris cōfici, Tabe moeroris ſeſe cōficere, ex Ply, li, viij, ca, xij
Seſe conflictare moerore, Conflictari moerore, Ibidem ca. xviij.
Moerore confici: ex Hiero. in Johel, ca. i.
Exedere animū cogitationibus, Ex Curtio lib. ix
Ad extremā maciem perareſcere, ex Budęo li. i. de aſſe ꝛc̄,
Sich ſeer bedroyuen, Sich ſeer moyghen, Sich moyghē yn den
dode, Sich verfretten myt fanteſeren
¶ Reponi in ſenſus priſtinos, ex Lactā, li, iiij, ca, xxvij.
Reſtitui ſibi, hō vel mens, cōmota dr̄. ex Ply, li. viij, ca. xxij, itez li, xxxvi,
Recipere mentem ab inſania, ex Lactā. li. vi, ca, viceſimoqr̄to (ca: xxi
Reſipiſcere, Sueto. in Nero. Vtq; reſipuit, Hoc pręteritum a Reſipi-
ſco deduci hoc in loco probat ratio paſſiui ſenſus.
wederomme to ſynne kommen, als we verbaſet, dull: beſetten
beſwoyget heft geweſt
¶ Effigiem recipere ad priſtinum habitum, Ex Ply, lib, viij, ca, xxij.
Hac ōrone vtemur de his q̄ ſm fabulas poetarū in beſtias x̄ſi, ſunt
poſtea ſibi reſtituti, itēq; de rege Nabuchdonoſor iuxta Danielē.
¶ Incutere pollicem limini, ex Ply. lib. vij. ca. liij
Impingere pedem lapidi, ex Ply. li. viij. ca. iij.
Impingere in lapidem, ex Hiero. in Eſa. li, xiij: ca, xlvi. Sine alio caſu
Sick ergenſwar an ſtotten
¶ Recolligere vires ab longa ęgritudine, ex Plyn̄. li. xxiij, ca, vij. itez li

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

xxiiij.ca.vi. Utrobiqꝫ vtiť Plynius egritudine pro egrotatione.
Ab imbecillitate vires recolligere,ex Ply,lib.xxviij,ca,ix.
Reficere ſe ab imbecillitate,ex Ply,li,xxvi:ca,xi.
Paulatim confirmari,ex Ply.iuñ,epiſ,ix,lib,v.
Atrophum agit petrus, Atrophos eſt petrus:ex Ply.li.xxviij:ca,ix.
Nõnihil virib⁹ ⁊ corpuſculo,acquirere, Ex Ply,iuñ.epl'a iiij,li, vi,
wedder geſunt vnde topaſſe werden. Sick wedder vernemmen,
als ſich we vernempt de kranck ys gewest

Ab deſperatione viuere,dr qui deploratus erat, et tñ recollectis ab egritu
dine viribus ſanitatem adipiſcitur:ex Ply. li. xxvi, ca:xij.
De all ouer gheuen was, vnde blift noctans leuendich

In rebus proſperis agit ioannes,ex Lactã,li.v,ca. xxiij.
In ſinum deferť ioãni fortuna,optatum negocium, proſpera cauſa, exop-
tata cõmoditas. Id eſt,proſpere affluit: ex Cicero,iij, verr̃.
Proſpero curſu fluunt ioãni diuitie,ex Hieroñ.in Aggeum ca, ij.
Optata ioãni procedunt vel ꝑueniũt,ex Lactã,li,vi,ca, iiij.
Fortuna ꝓlixe cumulateqꝫ contigit ioãni,ex Plyñ.iuñ,in Paneg.
Florere diuitijs,potentia:honoribus,ex Lact,li.v,ca.xxij.
He heft groit gluyck Dat geluyck ſleit em to.

¶ Agere tranquille:ex Lactã:libro vi:ca. ix,
Uiuere tutam vitam,ex Cice.iiij, verr,
Uiuere trãquillam vitã,ex Lactã. li:vij.ca. xxiiij.
Fidiſſima pace frui,ex Hiero,in Zach.li.ij,ca.vij.
Tempus omne inter pugillares et libellos iucundiſſima quiete tranſ-
mittere,ex Ply.iuñ.epl'a iij,lib.viij ¶ Hoc poſtremum exemplum
ꝓprie ſtudioſis doctiſqꝫ conuenit
In guden vreden leuen, Nyn wedderſtot hebben

¶ Diuerſari pax laute in edibus vel in hoſpitio petri, ex Cice,iij. verr̃.
Pax cõmode me tractant edes petri,ex Ply.iuñ.epl'a xv. lib. ij.
Incõmode agere rome vel apud romanos,in Hetruria vel inter hetru-
ſcos,ex Philelfo et varijs auctoribus
Unbequeemliken wonnen, weſen, herbergen

¶ Agreſti more viuere,ex Lactã,li,i.ca,xiij.
Uiuere agreſtem vitam: Ibidem ca: xiij
Nihil ad humanitatem cõponi, Ibidem
Ruri habitare et in agro colendo viuere,ex Cice.ꝑ Sext. Roſc.
Leuẽ als een bur. Burachteliken:ſick hebbẽ. ¶ Poſtremum exẽ-
plũ his qui in villis agunt congruit, cum alia tria etiam ad vrbem
ad vrbium incolas adaptari queant.

CAPUT, XIX.

CONTESTARI deum:ex Hiero.in Jonam ca.i.
Deum vocare in teſtimouinm,ex Lactã,lib.vij.ca.xiij,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Obteſtari deum: ex Ply, li. viceſimooctauo, ca, ij.
Deum teſtem citare ad probationem veri, ex Lactã: lib. i. ca, v.
Gode to thuyge nemmen.
¶ Cõparare aliquãtulũ ſolatij deſperatę ſpei, cõſternatę menti, fluctuã-
ti animo, mœſtitudini maternę, Ex Hila, in pſal. cxxxvij.
Subleuare lęto nuncio deſperationẽ mentis, mœſtitiã animi, mœrorẽ
ęgrotãtis, ex Hiero. in Eſa. lib. vi. ca, xvi,
Troyſten, Jemãde troyſtlick weſen, Plura ſynonyma, vide in
prioribus Collect. ca, vij.
¶ Solatium capere ex libris: ex Lactã, li. ij. ca, ij.
Ad vnum doloris leuamentum ſtudia cõfugere, ex Ply. iun, in epl'a ad
Maximum, quę incipit, Et gaudium mihi.
Habere ſolatium de probitate filij, ex Lactã. lib. v, ca, xx.
Troiſt krijgen, Troiſt vernemmen, Betroiſt werden,
¶ Repſentare vicem, Cũ gtõ, ex Ply. li: xviij, ca. xiiij.
Vicem prębere, Cum gtõ, ex Ply, lib. xvi. ca. triceſimoſexto.
Vicem pręſtare, Cum gtõ: Jbidem,
Adimplere vicem, Cum gtõ, ex Ply. li. xi, ca. triceſimoſexto
Vicem implere, Cum gtõ, ex Ply, li, xv. ca. xix
Penſare vicem, Cum gtõ, ex Ply. li. triceſimoprimo ca: viij.
Pręſtare imaginẽ panis, dr, qd loco panis mãditur, ex Ply. li, xv, ca, xxiij
Obtinere vicem, Cum gtõ, ex Ply, li, triceſimoſcdo, ca. x.
Vicem habere, Cum gtõ, ex Ply, li. xv, ca: xix.
Eyns anderen ſtede verfullen, als men ſecht, Dar nijn holt is, mout
die torf de ſtede verfullen des holtes, vt in Noruegia ſiccati piſces
vicem panis pręſtant, Ply. li. xi, ca. triceſimoſexto. Cochleis oculo-
rum vicem cornicula vina pretentatu adimplent
¶ Vicem reddere, ſignificat grãm referre. Vergelden, So leif edder ſo
leidt wedder don: Lactã, li, vi, ca, xij. Jn cõuictum eos adhibeam⁹,
reuocare non poſſint et vicem reddere
¶ Ad vicem, Cum gtõ: Sic vtemur. Phriſij ad vicem lignorũ terrenos
aptant ceſpites, ex Ply. lib, triceſimoſexto, ca. xxij.
¶ Vice. Ablťũs elagãter loco prępoſitionis Pro ponitur, vt Eſcę vice
rapuit piſcis anulum Polycratis. et Quidam ex amicis acini vice de
vuapaſſa, folliculum fellis deuorauit
¶ Vicibus. Per vices. Alternis vicibus. Jdem ſnt. Jd eſt, cũ quid mõ
per vnũ: mõ per aliũ fit vel nunc agit: nunc ceſſat. ex Ply. li, x, capi. lxij.
vbi ſic ait, Crocodili vicibus incubant mas et fœmina. item ex Ply. lib.
xi, ca. triceſimoſexto, item ex Solino in Coll'.
¶ Trinis vicibus, Pro ter latine dr, ex Ply. lib. xxxvi, ca. xix
¶ Grã, latiſſimi vſus vocabulũ eſt, multaqz refertum grã
Grãm colligunt libri, qui auide libenterqz leguntur, ac paſſim inter ma-

nus doctoꝝ hoīm verſant, ex Ply.iu.epl'a xix, libꝛo viij,
Grā manet libꝛis: qui ſine faſtidio ſępius leguntur: ibidem
Grās referre ioāni, Pꝛo grās agere. Apertiſſime apd Hiero.in Eſa.li,x.
Grām hr̄e: dicunt lapilli ⁊ gemmę pcioſiſſimę ⁊ cętera quę ac- (ca.xxxiij
cepta ſunt, ex Ply.lib.xxxvij: ca.vi. ¶ Idem ſignificat Haberi in ho-
noꝛe, Ibidem. Annemeſijn.
Grām habere apud pꝛincipē, dicit quicq̄d laudat vel laude dignum pu-
tat eſſe. Econtrario, Habere offenſionē, dꝛ quod vituperat, vt Auſteꝝ
vinum nullā apud me grām habz: Peccata plurimam hn̄t apud deum
offenſionem ex Ply.lib.xix, ca.i.
Grām hr̄e pꝛo bn̄ficio, p munere, p officio. Danck wettē. Danckbarly-
ken vntfangen vn̄ to ſick nēmen, Hiero.in Ezech.li,xij. in pfa. Natu-
turā huiuſcemōi hoīm eſſe cōmemoꝛas, vt nō tantā grām habeant pꝛo
his quę tribueris, quantum doloꝛem ſuper his quę negaueris.
Gratiā minoꝛē inire ex peracto mādato. ex Quinti.li.iij, Nynen groten
danck verdenen, Men weit my des kleynen danck
Gratia ſępenumero teſtes coꝛrumpit. Id eſt, priuatus amoꝛ aut pꝛetio re-
demptus fauoꝛ facit, vt ſcientes pꝛudenteſq; mentiantur: ex Quintilia.
libꝛo v: Ghunſt verkeert die thuyge
Gratiam affert ioāni ſuauitas moꝝ. Id eſt gratioſum, amabilem et iucun
dum facit, ex Quint.li.vi. Lieft vnde werdt maken.
Gratia pꝛincipis ioannes valet, Id eſt magnę r̄putationis et potentię eſt
ſub auctoꝛitate pꝛincipali: ex Sueto.in Galba. He is groit by den foir-
ſten vnde kan veel beſteellen. ¶ Idem quoq; ſcat
Gratioſum eſſe et pręualere apud pꝛincipē, ex Ply.iu.epl'a xx, lib.iij,
Gratia pꝛincipis nititur petrus. ex Cice.ij, ver. He dꝛuycht ſick dar vpp
dat en die foirſte wail lijden mach
Gratia, Pꝛo mentionis gratiſſimę pꝛędicatione, Quintil': libꝛo v. Adhi
benda ys quoq; gratia eſt, per quos laboꝛ nobis detractus eſt,
Eerdadicheit yn danckbarliker erkenteniſſe
Gratiam refert laboꝛ pleniſſime, et pꝛudenter cœptus ⁊ bene adminiſtra-
tus. Id eſt, refundit repn̄tatq; puentus optatos, ex Quintil', li.ij.
Bate vnde nuyttichet ynbꝛengen, Et lont den arbeit
¶ Irrepe in mentes hoīm, ex Cice. li,iij. de oꝛat.
Penetrare in affectus: Ex Quinti. li. viij.
Irrepere in animos audientium, ex Quint.li.ix.
Intrare in affectum, ex Quint.li,ix.
Recipi in affectus, ex Quintil'. li. x.
To ſynne vnd. to hertē ghaen, vt Verba mgr̄i nō penetrāt in affe- (ct⁹ Petri
¶ In altius terrę faſtigiū excedūt mōtes, ex Curtio li, vij
Montibus Aethna et Erice Sicilia eminet, ex Solino
Aſſurgere mōtibus, Attolli monte, dꝛ regio, ex Ply.li,iiij, ca,xij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Attollitur in montes regio, ex Ply. lib. iiij: ca. vi
Erigunt montes, promontoria, colles: ex Lactā, li, iij, ca: xxiiij,
Celſiſſunum in cacumen mons effert, ex Ply, li, iij, ca. xvi.
Eualeſcere, item: Extolli ad tria ſtadia, dr mons, ex Solino
Excedunt in nubibus olympi montis iuga, ex Ply. li. xxvij, ca, i.
Applicentur hę orones partim montibus, partim montoſis terris et regionibus, Hoege yn de luchte ghaen

¶ In precipitia deferri: ex Hiero. in Zach, libro ij, ca. x.
Precipitem in abrupta ire, ex Ply, li. viij, ca, xlij.
Per precipitium labi, ex Lactan. li. i.
Hoge bauen dail vallen,

¶ Aratris ſolū perfringere, vel proſecare, vel perdomare, ex Ply. iuñ. ep'la vi (li. v.
Exercere terrā vomere: ex Hiero. in Abba, li, i, ca. i.
Proſcindere humū, Hiero: in Eſa, lib, ix: ca. xxviij.
Vomere ſulcos reuoluere: ex Eodem, Ibidem
Ploygen, Dat lant bouwen.

¶ Expiare inſolentiam rusticorum hominum, dr bellum, fames, incendiuz vel aliud infortunium, ex Ply. li. xxxiij: ca. xi. Der buren trijſticheit vnde homout ſtraffen

¶ Elocare ducentos aureos in morbo peſtifero francię contagionis, Ex Ply, li. xxvi. cap. i. ¶ Alioqui elocamus fundū, hortos, domuz et alia, cum certa forma conductori permittimus, Ex Cice. v. verr.
Paciſci de mercede laboris, arationis: ſeruitutis, doctrinę, foſſiōis, ex Hilario in pſal. cxxix.
Paciſci cum ioāne vt aret, ſeruiat, doceat &c. ex Plyñ. iu. in paneg.
Decidere de p̄tio cū ioāne, ex Cice. v, verr. ¶ Decido: pe. pro.
Pacta mercede, ex Fab. li. xi. Adde verbū conducere hoīem ad aranduz, ad demerendam ſegetem: vel aliud quoduis.
Tranſigere de mercede cum operario, ex Varijs auct.
Myt iemande ouer een kommen, wat men em̄ gheuen ſall.

¶ Coelo cōmittere boues, plauſtra, ſeruos. ex Plyñ, li. xxxvi, ca. xxij
Imbri, tempeſtatibus, et iniuria coeli verberari dicunt quęcunqz ſine tecto permittuntur eē, ex eodem ibidem,
Sub dio exponere, Cū accō, ex Vitru, li. v. item ex Perotto, item ex Budęo in Anno. in pandect. ¶ Sub diuo, ſil'r vtit Vitru.
In hypęthrio, vel In hypęthro collocare, permittere, exponere, Id eſt ſub dio: ex Vitruuio et Budęo, vbi ſupra, cum accō,
Under dem blotē hemmel, vt ego hac nocte in hypęthro quieui

CAPUT. XX.

EXISTERE terra, tectis, aqua. ex Ply, lib. xvij, ca. xv.
Eminere quatuor digitos trāſuerſos, Ibidem xviij
Eminere extra terram, ex Ply. li. xvij. ca. xxi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Supereminere paululum extra aquã, ex Ply:li,xxvi:ca. viij.
Emergere extra aquam, ex Ply.li.xix, ca.v,
Emicare ex terra, ex Ply.lib, viceſiõſeptimo, ca. viij.
Eminere humo, tectis, aqua, ex Hiero, in Oſee lib, iij, cap. xij.
Extare aquis capite, Sabellicus Enñ. v.li.i. Multi qui in lacum refu gerant: capitibus equis extabant
Uth der eerden kijkẽ, waſſen, vthſtaen, Myt dẽ hoyuede butẽ water ſtaen. Bauen vth kijken, vthſtaen. vt Triticum nuper ſatum, iam eminet extra terram
Pangere ramulum lauri, ex Sueto. in Galba
Inhumare taleas: ſurculos, malleolos, paxillos, ferulas vitium. Ex Ply. lib. xvij. ca, xviij. et xxi
Serimus arbores ſemine. Inſerimus taleis: ibidem ca, xix,
Defigẽ taleas: Serere defractos ramos Pro pãgere, Elicit ex Ply. libro xvij, ca. xvij.
In de erde potten, als men de iungen potten off rij-ſerkens yn der erden lecht vmme to waſſen
Inſerere calamos ramo, ex Perotto, Rijſen
Serere ſemina, plantas, plantulas, viuiradices holex, item Pangere Planten, als men koul vnde ander moys plantet. Ubi nota: quod Semina aliqñ accipiuntur non pro granis, ſed pro ſurculis depactis, qui cum radices egerunt: alio transferunt, ex Colu. li. iij. taliter autẽ tranſlatę plantulę Uiuiradices vocant ex Budęo in Annota. in pandectis
Circũpangere plãtulas terra. Id eſt, terrã omĩ ex pte admouere atq cõdẽſando appmere, vt faciũt holuſcula pãgentes: ex Ply. li. xvij, ca. xiij.
Regerminare, Abſolute, ex Ply. lib. xvi, ca. xxxiij.
Refici ex ſeſe, ex Ply, libro xvij, cap. xx,
Rurſum pullulare rediuiua plantaria dicuntur, ex Hierony in Oſee lib. iij, ca. xiiij.
Iterum naſci, atq ex ſeſe replere cęſurę loca: Ex Ply. libro xvij, ca. xiij, widder waſſen,
Regerminationis ccdue eſt caſtanea, ex Ply. lib. xvij, ca. xx.
Salix letius ceſura prouenit, ex eodem Ibidem
Gerynge wedder waſſen, na den affhouywe
Deputare, Pro amputare, Cum accõ ex, Ply, li, xvi, ca. xxxiij. et xl. Affhouwen. Affſchnijden.
Supputare, Cũ accõ, ex Ply. li. xvij, ca, x. et xx. Under affhouwen
Sempiterna coma virere, item. Retinere ſemp comas: ex Ply. li. xvi, ca. xix, et xxij. Allwegen groyn ſijn, Stedes groyen
In profundum radices agit arbor, ex Plynio lib. xvi. ca. xxxi
Radice deſcendit herba, Ibidem
Adigit alte radices herba, item, hõ. ex Ply. li. xvij, ca, xvij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Alte deſcendit vna ex radicibus abrotani, ex Ply.li.xxi:ca. xi.
Diep yn de eerde waſſen
¶ Coaleſcere, Radicari, ex Ply.lib.xiij.ca.iiij.
Radices capere, Robur capere, ex Ply.li,xvij,ca,xvij.
Beklijuen yn der eerden
¶ Maturari, Paſſiuum, ex Ply.li,xv,ca,xviij.itē lib,xviij,ca.vij.
Coqui:ex Ply,lib.xv.ca,xxiiij. Pro perfecte maturari.
Matureſcere, Ibidem
Perfici, Pro maturari, ex Ply,lib, xviij,ca, vij.
Maturitate durari, ex Lact, de Ira dei.
Rijep werden
¶ Dimittit arbor folia:ex Ply,lib.xiij.ca.x.itē lib.xvi.ca,xxi.
Deperdit arbor folia, ex Ply.libro xvi.ca,xxij.
Cadunt arbori folia, Ibidem
Cadunt ex arbore folia:ex Ply.li:xvij,ca.xx.
Decidunt arbori folia: Ex Ply,li:xvi,cap.xxi.
Defluunt de arbore folia:ex Hiero, in Eſa.lib.x,ca, tricesimoquarto
Amittit arbor folia, ex Ply:li.xvi, ca, xxij.
Nudatur arbor folijs, Ibidem
Als die bladeren van den boymen vallen
¶ Elapidare agrū, hortum, campos, ex Ply,li.xvij.ca,x.
Expedire agrum ſaxoſum lectione lapidum:ex Colu: libro ij.
Die ſteyn ergens war vth leſen, dregen, werpen
¶ Perticis flagellare frumentum, ex Ply. lib,xiij,ca, xxx.
Excutere perticis, Cum accō
Deerſchen, ¶ Excutere, notatu dignum eſt verbum
¶ Excutitur grandine prędium, ager, fundus, vinea, ſeges, quotiēs pro-
uentus grādine decutiuntur, ex Ply.iu.epl'a,vi.lib. iiij
Excutiunt ſeſe gallinę ac cęterę aues, cuz inhorreſcunt.ex Plij.li.x.ca.xli.
Excutere delatā cauſam, pro diligēter examinare, ex Curtio lib.v,
Excutiunt hoīem latrones aut raptores, qui per ſingulos veſtium ſinus
quempiā diſquirunt, an aliq̄d ferat, ex Plyn̄.li,vij,ca.xxxvi, item ex Ci-
ce.p Sex. Roſc. ¶ Hoc idē dicit etiā, Scrutari hoīem:ex Cic.ibidez
Excutim⁹ territo oēm ſenſum, Cū quēlibet ita pterrefacim⁹, vt inops cō-
ſilij neſciat quid agere debeat, ex Curtio lib.v.
Excutiunt bibones atq; elidunt in pauimentis q̄d reliquuz in cyatho vi-
ni vel cetuſię ſubſiſtit, ex Hermol'bar.li.xiiij:caſt. Ply.
¶ Seges procellis cōuulſa eſt, ex Ply.li,xxxiiij,ca. vij.
E cœlo tāgitur grex ouium, ex Ply.lib,xxxvi.ca, iiij,
De cœlo nunq̄z tāgitur laurus, ex Sueto, in Salba.
Fœdiſſimę tempeſtates in armenta graſſant, ex Ply·iun̄,epl'a xviij:li,iij.
Fulmen decidit in horrea, ex Sueto, in Salba,

Als een vnweder verueerliken to wercke gheit:

¶ Tēpeſtatibus leniēdis inſtituere ſupplicationē: ieiunium, luſtrationē ex Plyn̄.lib,xviij:ca.xxix, Tegen dat vnweeder ynſetten rc.

¶ Luna nūciat, p̄dicit, ſpondet: ſignificat, portendit, p̄monet, preſagit: denunciat, demonſtrat, minatur, Cū accīs, cuiuſmodi hi ſunt: ſerenitatem, pluuiā, tempeſtatē, ventos: frigus, gelu, vt Luna portēdit tempeſtatez, His oībus ꝟbis vtit̄ Plynius in hoc ſignificatu li. xviij.ca. xxxv.

¶ Luna cauat cornua, Id eſt, decreſcit. Ex Ply.li, viij, ca. xvij.

Luna detrahit lumen, Jd eſt: decreſcit, Ex Ply.lib.xviij, ca, xxxij.

Luna decreſcit, ex Ply.ibidem

Affnemmen als die maendt.

¶ Sol ab meta aquilonis flectitur, ex Ply.li:xviij, ca. x̄xviij.

Sol digreditur ad auſtrum, Jbidem.

Sol it auctum noctes: Jbidem

Jn anguſtum coarctantur dies, Ex Lactā, li.vij:ca.xvi.

Sol in extima ſignoꝝ curricula tranſitum facit: ex Solino

Die dagh wert koirter,

¶ Jam ſol emetitur ardua, Ex Ply.li, xviij, ca, xxviij. Die dagh ys nu langk, vel vpp ſyn lengſte.

¶ Concipere ſemen, ſpicam, folia, ex Ply, li.deciooctauo ca, vij.

Exire in ſemen, in ſpicā, in folia, Jn ſili ſignificatu. Jbidem

Jn ſemen ire, ex Ply.li, decimonono ca, vi.

Sementare, Pro ſemen facere, ex Ply.li.xviij, ca. xxviij

Progenerare ſemen, ex Colu, li.ij, ca. xi.

Kryghen, als die kruyde edder die boyme kryghen ſaedt, louf, bladere, aren, eckern, blomen

¶ Jn facili, et ex facili, vtemur pro hoc vernaculo, Lichteliken, ſicut dicim⁹. Et koympt em lichteliken an. Ply.li.xviij, ca.xxviij, Cōtent⁹ ita ꝓbaſſe, opes ſibi cū vellet in facili fore. Idē de magnetib⁹. Expetunt̄ a ſcalptorib⁹ ferroq; includunt̄, nullā nō duritiā ex facili cauātea

¶ Sagittis p̄cipua cōtemplatione vti, ex Ply.li:vi, ca.xxx,

Emittere arcu ſagittas artifici deſtinatione, ex Ply.li, ix, ca, viij.

Arte ſagittas dirigere: ex Sueto. in Domiciano

Meiſterliken vnde koynſteliken ſchietē: ¶ Nota, qd̄ Sagittis ſupare domum, ꝑcat Ouer een huſz ſchieten.

CAPUT. XXI.

Poni in foro in celeberrima parte: ex Plyn̄.li, triceſimoq̄nto, ca.iij.

Quā oculatiſſimo loco poni in foro, ex Ply. li.triceſiōquarto ca, vi.

Celebri loco poni, ex Ply.iun̄.epiſtola vi, li.iij.

Jn fori ꝑtibus celeberrimis cōſtitui, poni, ex Ply.li.triceſiōq̄nto, ca, x.

Jn ęditis poni, Ex Hiero, in Eſa.li, v:ca. xv.

Beſien vn̄ beſchouwet werden yn eyner hoghen ſtede: vt Cras

in forọ in celeberrima pte ponet adultera, fur, ſtatua. ꝛc. ¶ In acti-
uum quoqꝫ ſenſum hę oꝛones transferri pnt, vt In ęditis ponere
tabulā, ſignum, furem. ¶ Itē q̄cunqꝫ in eccl'ia in ſublimi loco vi-
ſunt, ſaltem religioſa veneratione digna, in ęditis dicari, cōſtitui,
poni, collocari, pendere dicuntur

¶ Ad ciuitates, vrbes et patriam pertinentia

¶ Adimere ioāni ciuitatem, ex Sueto. in Cęſa. Boirgerlike frügheit
vnde dat ynwonnen benemmen

¶ Summouere ioānez vrbe, ex Suet. in Ner. Uth der ſtadt wyſen.

Urbe cedere. Uth der ſtadt wyken, ex Suet. in Cęſa.

Profugere ex ciuitate, ex Cice. v. ver. Uth der ſtadt vleen

Diplomata ciuitatis ioāni offerre: Id eſt, priuilegia ciuica ſcriptis contē-
ta deferre, ex Sueto. in Ner. Stades frügheit vnde boirgerlike
rechticheit iemande verleen

Patria cedere. Uth ſynh vaderlande wyken. ex Fab. li. xi.

Solum patrium exilio vertere, ex Liuio et Sabellico in rapſodia.
Verlaten ſyn landt vnde ynt ellende ghaen

Patrię, vel ciuitati reddere ioānem: Ex Fabio lib. ix. ¶ Conficere ioanni
reditum in ciuitatem, vel in patriam, Ex Sueto. in Cęſa.
Jemāde verleen dat he weder moige komē ynt landt offt yn eyne
ſtadt dar he vtghewecken ys

Ad conſules et ſenatum pertinentia.

¶ Remittit ad ſenatū homo, cauſa: negocium, ibiqꝫ diu pendet: Plyni.
iun̄. ep'la ix. li. iiij. Remiſſus ad ſenatum diu pependit. ſ. Baſſus.
¶ Vide, quia non tātum cauſa: verumetiā homo dicitur remitti ad ſe-
natū et ibidem pendere. An den raedt geſchotten werden vn̄ dar
lange voir hangen ſunder yenighen affſcheit.

Maxime parti ſenatus mire ꝓbatur conſulis conſilium: ſententia, inuē-
tio. Ibidem. Den meiſten houpt der radesherē behaget gantz wail
des borgermeiſters voirſtellen, anſlege ꝛc.

Perſequi ſententiam a ſenatu probatam, dicuntur conſules. So doin
alſt belieuet vnde beſloten ys. Ibidem

¶ Mittit ſenatū conſul. Mittitur ſenatus: qn̄ datur ſenatui abeundi
poteſtas, ex Plyn̄. iun̄. ep'la xx. lib. viij. Als die raedt van eyngheit

¶ Differre cauſam alio ſenatu. Dilata eſt cauſa alio ſenatu, ex Ply. iuni.
ep'la iiij. li. v. Jenich handel edder ſake vppſchorten hente to der
tyt de raedt weder to ſamen koympt.

¶ Senatus idibus martijs edictus eſt in curiam. ex Sueto. in Cęſa.
Die raedt ys verbadet vppt huſz.

¶ Senatus futurus ē, ex Cice. li. i. epiſt. Die raedt koympt to ſamen,

¶ Cum populo cras aget ſenatus, Id eſt, populum ad concilium aut co-
micia vocabit, ex Feſto et Hermo, bar, lib. xviij. caſt. Ply. ęditione ij.

Die gemeyntheit ſal margen vppt huſz kommen
¶ Suſcipere conſulatum. Inire conſulatum, ex Plyñ. iuñ. in Paneg.
Die borgermeiſterſcoop annemen
¶ Ponere conſulatum. Abire conſolatu. Exolui cōſularibus curis
Die borgermeiſterſcoopp ouergheuen, vel, Nicht lenck borger-
meiſter ſyn, ex Ply. iun. in Paneg.
¶ Pendere vectigal de lana, ex Ply. li. xij. ca. i.
Penſitare tributū regi, ciuitati, arcę. Ex Ply. li. xij, ca. iiij, et xvij.
Pręſtare decē aureos in tributa regi, ex Ply. xxi. ca, xiij
Tollen. Zyſen. Schatten, vt Clerici nulli penſitant vectigal.
¶ Percipe vectigal, tributum, penſionē: reditus ānuos, ꝓuentus pecu-
niarios, Ex Cice. v. verr̄, Uppboiren toll, tribut, zyſe ꝛc.
De ſacramento iurandi.
¶ Adigendū ſe ꝓbere in verba iuriſiurādi, ex Plyñ. iuñ. in Paneg.
Iurare ciuitati, principi, ſenatui, Ibidem
Cōſtringi religione, dicit̄ is qui iurauit, ex Lactā. li. i. ca. xvij,
Iureiurando adigi, ex Quintil'. li. vij. ¶ Pręberę iuſiurādu3, ex Ply. iuñ.
Eynen eyt ſweeren in Paneg.
¶ Iurabitur cras ſenatui. Impſonaliter. Id eſt, in fidem ſenatus, Ex
Plyñ. iuñ. in Paneg. Men ſall dem rade ſweren
¶ Ad ſacramenta citare tribus vrbanas: ex Sueto. in Ner̄. Verbaden
de ampten ofte gylden vmme to ſweren
¶ Deierare per ſuperos, ex Lactā, li. i. ca. xi. ¶ Cōſtituere ſacramento, vt
ꝛc̄. Cum verbo optādi, Ex Hilario in pſal. cxviij. Thon hilgen
ſweeren, datmen wat don eder laten will.
¶ Exequi ſacramētum cōſtitutionis ſuę, ex Hilario in pſal. cxviij.
Sacramento religionis ſatiſfacere, ex Hilario in pſal. cxxxi. Don alſmen
gheſworen heft. Synen eyde voll don,
Hucuſq3 de ſacramento iurandi
¶ Ponere ſellā ioāni, Collocare ſellā ioāni, Ex Sue. i Gal. Stoul ſettē
¶ Deferre ioāni primas: ex Quintil'. li. x.
Dare ioāni palmam: Ibidem,
Palmā occupat ioānes, ex Plyñ. li. viij. ca. xlij.
Primatum obtinet ioānes, ex eodem ibidem
Principatum inter herbas obtinet malua, ex Ply. li. ix, ca. xviij
Palma tribuitur victori, ex Plyñ. li. x, ca. xxij.
Principatus datur virgini matri, ex Plyñ. lib. xiiij, ca. ij.
Voir den beſſten geholden werden. ¶ Intelliguntur hę orati-
ones de quibuſcunq3 rebus, quę ceteris ſunt pręſtātiores, vt Au-
rum inter metalla principatum obtinet:
¶ Haud diu imitatores deerunt, ex Plyñ. li. viij, ca. lij.
Comitatior paulatim fiet petrus, ex Ply, li. ix, ca. lix

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

De kricht wail nauolgers,

¶ Odore veſtigare, Cum accõ: ex Ply. li. viij, ca, xvij.
Ex odore inuenire, Cum accõ: ex Lactã, li, vi, ca, xx.
Nae ſpoyren. Dem roicke volgen

¶ Facere pondus, Ply. li. xij. ca, xix. de Caſſia. Queq; plurima mini- mum põderis faciat. ¶ Adde ſi libet gtm̃, vt Porc⁹ exemptis intera- neis põdus facit cẽtum et viginti librarum,
Pẽdo, is ere. Cum accõ, ex Plyñ. li. ix: ca. xv. item lib. xviij, ca, vij, vt Se- num vni⁹ bouis nr̃i pẽdit ſexaginta libras. Similem conſtructionem approbat Hermolaus Bar. in Gloſſem̃.
Et wecht hõdert põt. wo veel wecht dat vngel rc̃,

¶ Põderare Cũ accõ: Ply, li, xviij, ca. vij. Nõ excedũt i modiũ vicenas libras, ſi q̃s granũ ipm põderet ¶ Nota hic rẽ ſcitu dignã, q̃a hõ põde- rat carnẽ vł alia q̃uis, ſʒ ipa caro pẽdit denas libras, vł põd⁹ facit decem (libras
weeghen, als een menſche ienich dingk wecht.

¶ Malleo tenuare, ettẽdere, erugare, Cũ accõ, ex Ply. li, xiij, ca. xij.
In laminas dilatare, diuidere, ſpargere: Cũ accõ, ex Ply. li. xxxiij, ca. iij
Ducere malleo, Cum accõ, ex Ply. li, xxxiij, ca. ix.
Tenuare in lamĩas: in lãces rc̃. Cum accõ, ex Plyñ. li· xxxiiij. ca. viij.
Drijuen myt eenen hamer

¶ Leuigare. Huius verbi ſignificatum eſt, cõplanare ſiue polire, q̃cunq; modo aut inſtrumento in quãlibet etiam materiam fiat
Leuigam⁹ ſcabriciã papyri: vł charte, dente, ex Ply, li. xiij, ca. xij
Leuigant marmora latomi, ex Ply. li. xxxvi, ca, vi.
Leuigat cutem pumex, Leuigat cutem oſtracites lapis pumicis vice, ex Plyñ. li. xxxvi, ca, xix
Leuigat ligna faber materiarius, ex Hiero. in Geñ. et alibi
Hoyuelen. Slicht maken. Polijt maken

CAPUT. XXII.

IN ORBEM conglobare, Cum accõ, ex Lactã. de Opif.
In rotunditatem globare, Cum accõ, ex Ply, li. xviij, ca. xiij.
In orbem trahere, Cum accõ, ex Lactã. de Opif.
Rotundare. Cum accõ: cuius paſſiuum ponit Ply, li. xix: ca. v.
Rotunda ſpecie formare, Cum accõ, ex Lactan, de Opif.
Abſoluta perficere pila: Cum accõ, ex Ply, li. x. ca. xxxiij
Rundt maken, als een klout.

¶ Teretẽ facere, Ex Lact. de opif. Cũ accõ, Ront vnde lãck maken

¶ Capere vrbem, ex Ply. lib. iij, ca. xvij, et Hiero. in Abba. li. i. ca. i.
Sub iugum mittere ciuitatem, ex Sueto. in Nero.
Subigere vrbem, ex Ply, li. vij, ca, xxvi.
In ditionem redigere vrbem: Ibidem
Een ſtadtt wynnen, oft anderſwat.

¶ In ſeruitio genitus eſt ioannes, ex Ply, li. vij, ca. tricesiōnono
Non eſt liberę conditionis ioānes, ex Ply, li. iiij, ca, x.
Eygen ſyn, Nicht frijg ſyn.
¶ Ponere barbam, ex Sueto. in Calig.
Radi in cutem, ex Solino in Collect.
Radi, item Abradi, ex Plyñ· li, vi, ca. xxviij. item lib. vij, ca, lix
Den bart laten ſcheeren,
¶ Tondentur forficula, Radimur nouacula: Suet. in Cęſa. Circa corporis curā moroſior, vt non ſolum tonderet diligenter ac raderetur: ſed velleret etiā: Ply, li. vi, ca. xxviij. Arabes mitrati degunt: aut intonſo crine barba abraditur, pręterquā in ſuperiore labro.
¶ Somnio viſa concipere, ex Plyñ, li. vij, ca, xliij.
Inſomnia viſere, ex Ply, lib. v, ca. viij.
Droymen, vt Mira per hāc noctem ſomnio viſa concepi
¶ Dentes iacere. A iacio is, ex Ply, libro viij, ca: xliiij
Dentire, ex Ply, li. xxx. ca, iij, et ex Plauto in Mil.
Thande krijghen, vt Sororcula mea tarde dentit,
¶ Dentes decidunt patri, Ex Plyñ, li. vij, ca: xvi.
Dentes defluunt matri: ex eodem ibidem,
Die thande vallen em vth.
¶ Recuperare vrbem, libꝫ, veſtem, ex Ply. li. vij, ca. xxvi,
Rurſus capere, Cum accō, ex Ply, li. xiij, ca. i.
wederkrijghen, Pro illo barbaro Rehabeo, quo paſſim vtitur imperitum vulgus puerorum
¶ Torno facere calcem ex ligno, ex Ply, li. xvi, ca, xl.
Tornare lignum in lācem, in obbā, in ſchutellam ad eſculentorū vſus, ad hauriendi potus vſum, ex Plyñ. li: triceſimoſexto ca, xxij.
Dreyen, als men ſchoittel vnde flaſſchen dreiget
¶ Expaciari in hortū. Tranſſilire in agrum. Procumbere in pomariuꝫ, Ex Ply: li. xvi, ca, xxx, et xxxij, Ouerwaſſen in eens anderen hoff, als ſomyge boyme doen
¶ Spiſſare pauimentum argilla, ex Ply, li: xvij, ca, xi.
Pauimentare, Abſolute, ex Ply, li, xxvij, ca: iiij
Calcare ſolum vectibus ferratis, vel ligneis: ex Ply, li. xxxvi, ca, xxij
Sternere pauimentum marga, ex Plyñ, li. triceſimoſexto ca, xxiiij.
Facere pauimentū cemento, ſecto lapide, teſſelato opere, Ibidem
Een eſſterick eder deel leggen, maken.
¶ Aetate me pręcedit ioānes. item, Ego te ętate antecedo, Ex Lactā. li, i. cap. xxij. Ick ſij older dan du. ¶ Abſolute quoqꝫ ſic vtemur. Ego ętate pręcedo. Ick ſij de oyldeſte.
¶ Aequus ē mihi ioānes, Aeqlis mihi ē petrꝰ. Gelijke olt. Itē de qbuſcunqꝫ alijs rebꝰ, vt Perſicus ęqualis eſt pyro, ex Ply. li, xvi, ca, xliiij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

¶ Diutine niues ſedent, ex Ply, li. xviij, ca. ij.
Detinent terram diutinę niues, ex Ply, lib, xviij, ca. vij.
Als die ſnee lange licht
¶ Rhenus in glaciem rigeſcit, ex Ply. li. ij. ca. lxv
Frigus aſtringit rhenum: ex Lact. li. ij. ca. xij.
Gelu conſtringitur rhenus: ex Hiero. in Zach. li. iij, ca. xiiij
To frieſen. ¶ In prioribus Collec. ca. xxviij, quęre plura ſyn.
¶ Ad vadum vſqꝫ glaciari. To gronde frieſen. Ply. li. xxxvij. ca., ij. Si ad vada vſqꝫ glacientur amnes. ¶ Ad vadum labi, To gronde vallen, ex Ply. li. ij. ca. cxvi.
¶ Pręligare vulnus, plagaꝫ, luxatos artus: Cum aliq̄ hmōi ablatiuoꝝ, faſcia, faſciola, linteolo, panuiculo, ſtrophio, ſtrophiolo: ſudariolo, Ex Ply. lib. xvij, ca, xi.
Deligare vulnus, ex Quintil, li. iiij. Conſtrue ſil'r
Uerbynden, als men die wonden verbyndet
¶ Cuſpidatim decidere palum, ſudem, perticam: ſtipitem, baculum
Scherpen. Spiſſ maken, als men voir ſpiſſ hoy wet enen pail, ſtaken, reck, ex Plyn̄. lib. xvij, ca. xiiij. ¶ Decido pe. prod.
¶ Religione induci. et Reuerentiam habere, Cum gtō. Hę duę oꝛones elegāter accipi pn̄t pro hoc vernaculo. Schonen, als men godes, ſyner hilligē, ghewijgede ſtede, godeshuyſe, geiſtliken luyde, hillegedom, ghewijgede vate, pauweſlike vnde keiſerlike, vrijgheit ſchonet vnde die nicht vnteert, vt Hodie graſſatores et gregarij prędones nulla proꝛſus inducuntur religione, vt ſacris parcant locis Item. Perſecutores veſtalium vel clericoꝝ nullam habent reuerentiam eccleſiaſticę libertatis. Plynius lib. xvi, ca. xl. Cui pepercit religione inductus hānibal. Idē li. xxxvi, ca. ix. Extingui ignē iuberet molis reuerentia, qui vꝛbis nullam habuerat,
¶ Infeſtare ſapoꝛē, dr in caſtaneis proxima coꝛpoꝛi mēbrana, ſil'r in inglandibus recentioꝛibus. Applica ad quęcunqꝫ ſapoꝛi iniucunda, ex Plyn̄. li. xv: ca. xxiij. Den ſmack verderuen
¶ Puiſare in pila vel in moꝛtario, Cū accō: ex Ply. li. xix. ca. viij,
Tundere in pila, Cum accō, ex Ply. li. xviij, ca. xi.
Terrere in moꝛtario, Cum accō, ex Ply. li. xxxiiij. ca. x.
Stottē in eynē moyſer, ofte moꝛtyer ¶ Pila ę. fœm̄. gen̄, ꝛ Moꝛtarium ſnt, een moyſer ofte moꝛtyer. Pilum xo et Piſtillum, ābo neut. gn̄e ſnt inſtrumentum illud quo quid tundimus in pila vel moꝛtario. Eyn ſtempeel. auctoꝛitate Ply. li. xxiij. ca. x. et xviij.
¶ Sed notādum, ꝙ cum noīamus Pilam, adiungemus, lapideā vel ligneā, vel ęream ꝛc. Siml'r moꝛtarium plumbeum vel lapideum, auctoꝛitate item Ply. li, xviij, ca, xi, item li, xxxiiij, ca. xviij.
¶ Moꝛtarium, etiā accipit̄ ꝓ vaſe ſiue loco, vbi arenatum ſubigit̄.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Die ſtede daer men den kalch ynne royrt. ¶ Arenatum, beſlagen kalck, vt Subigere arenatum vel calcem ligneis vectibus in mor‑ tario, auctoritate Plyñ.li.xxxvi, et xxiij. et Hermo.bar.in gloſſem.

¶ Eximere fauos, Capere mel. Pro eximere. Mellationi vacare. Vin‑ demiam mellis colligere, ex Ply, li.xi, ca, xiiij, et xv.

De ijmmen beſnijden. Hānich vth den ijmme koirfe nemmen

¶ Colare ius in linteolo in vas ligneū, ereum ꝛc̄. Ex Ply.li.xiiij. ca, xvi, Colare pultem linteolo, Colare ceruiſiam ſporta, Colare piſa foraminoſo vaſe: ex Ply.lib.xxi.ca.xiiij, et lib.xxv: ca, xv,

Liquare fabas elixas: Pro colare, ex Ply.li, xv, ca. xxix

Percolare maceratum aceto panē per linteū, ex Lactā: de Opifi.

Liquatas medullas exprimere per linteum, ex Ply, li, xxviij, ca, ix

Exp̄mere folia trita ꝑ linteum ſpiſſum in vas ereū, ex Ply, li.xxi, ca, xviij,

Excolare et Eliquare, in ſiāi pn̄t accipi ſignificatu, Ex Hiero, in Amos lib, ij.ca, v. vbi d̄r deus excolare aquas maris ethereo calore ſuſpenſas, ꝛ eliquare in dulcem pluuiæ ſaporem.

Doir enen douck ſijghen. Doirſlaen doir enen doirſlach,

¶ Diſſoluere Cum accō, Liquare: Cum accō, Ex Ply.li, xxij, ca, xx, Vbi paſſiua Diſſolui et Liquari, pro liq̄ſcere videbis

Proflare es, plumbum, ſtannum, ex Plyñ.li, xxxiiij, ca, ix.

Conflare ſimulacra ex auro fabricata, ex Sueto. in Nero.

Liquefacere ceram ad ignem: ex Sypontino in Cornuco.

Smelten:

¶ Liqueſcere ad ignem, ex Plyñ: li: xxxi.ca, vij, Pro liquari

Delique ſcere ad viues carbones, ex Lactā, li: vij, ca, xij,

Liquefieri ſupra focum: ex Sypen. in Corñ.

Geſmolten werden. Torghaen.

¶ Cōuoluere cerā in formā pile, in figurā pile, in orbem, ex Plyñ: li. viij, ca.xxxvij, item ex Lactā.de Opifi, To houp rullen vn̄ rōdt makē

CAPUT. XXIII.

ACCIPERE etatem, Pro vetuſtatem ferre, vt Carnes ſale aſperſe, facile accipiunt etatem, Ex Ply: li, xiiij, ca, vij

Annis nō cedere: vt Poma quedā annis nō cedunt, quedaꝫ vero cedūt, ex Hermol, bar.li, xxxvij, caſt, Ply.

Annos fert ceruiſia emicenſis, ex Fabio li, ij.

Prorogant̄ facile ſaliti petaſones: ex Ply, li: xxij, ca: xxij.

Vtinā natura tribuiſſet perſicis annos, ex Ply, li, xxi, ca: i.

Diu ſeruat̄ ceruiſia martio menſe cocta, ex Plyñ, li.xv.ca, xx,

Prorogāt etatē q̄dā racemi argilla ſeu creta circūliti, ex Ply.li, xv.ca, xiij

Diutina durāt etate vina ſupnatia, nō āt iſernatia: ex Ply, li, xix, ca, viij.

Vetuſtatem ferre ceruiſia, lupulo probe incocta fere ſolet, ex Plynio lib, xiiij, ca, xxij,

Aetatem fert caro toſta, magis q̄ʒ elixa. Ex Hermo. vbi ſupra
Lang durē, wail durē, alſe ienige prijuande, fruychte, etten koſt vn̄ gedrenckt durt. ¶ Vide in p̄oribus Collecta. v. caput circa finem
¶ Diſcāt pueri p̄dictis oꝛonib⁹ etiā negatiue vti, et vbi fit annoꝝ mētio: ijs tm̄ rebus q̄ ānis n cedunt. ſenſum tribuere cōgruentem
¶ Ferruminare auꝝ cum argento, Ferruminare fruſta vaſoꝝ fictilium, ex Ply, li. triceſimotertio ca, v.
Glutinare, Agglutinare, Jungere, Cum accō: Jn ſili'i ſcatu. Jbidem.
Sarcire fragmenta vitri, ex Plij. li. triceſiōſeptio ca. ij.
Ferruminare fracturas oſſaq; contuſa, ex Ply. li, xxxi, ca, vi
Solderen, Jtem Stuycke to ſamen ſetten eder lijmē ¶ Bitumine ferrumiatos Babylonis muros inq̇t Ply, li, xxxv, ca. xv. ¶ Jbidem q̄q; Glutinari neruos bitumine ait. ¶ Glutinari etiā cicatrices dicuntur, Eodem auctoꝛe libro xxxiij, ca. vi,
¶ Ferruminat harundinis coma cōmiſſuras nauium, ex Plyn̄, li, xvi, ca. xxxvi. ¶ Jdem quoq; ſt, Explere nauium rimas harundinea coma
Stoppen die hoille, riſſe, gater, in den ſcheppen, Jbidem
¶ Rebus explere pꝛomiſſa: ex Hiero, in Eſa, li. viij, ca: xxvi
Opere compꝛobare pollicita, ex Hiero. in Oſee li, ij. ca, v.
Opere perficere doctrinam, ex, Hiero. in Jonam ca. iij
Jn opus vertere pręcepta diuina, ex Hiero: in Aggęum ca, i.
Veritate cōplere pꝛomiſſam opem, ex Hiero: in Eſa. li, viij, ca. xxv.
To wercke ſetten. Myt den wercken verfullen. ¶ Vide in prioribus Collect. plura ſynon̄, ca. xxiiij.
¶ Capient aliq̄n̄ finē voluptatis, item, Sument terminuʒ flagitia, item Terminū habebit ſupba iactatio, ex Lactāt, li. vij. ca. i. ij: et v. Eyn ende nemmen, Beendiget werden. ¶ Quę finire et abſoluere aliquid ſnt, vide v. ca, prioꝝ Collect.
¶ Magiſter exiſtit petrus in medendi arte, item. Magiſterium exercet petrus in erte medicinę, ex Ply, li. ix, ca. xxvi, et xl.
Een meiſter weſen in der arſedije, oft yn anderen konſten
¶ Oibus diebus matutinis, ex Ply, li, viij, ca, xxxij. All fro margen
¶ Per hoſce triginta annos, ex Hiero, in Abdiā. Ad verbum, Et ſyn nu dertich iaren verledden
¶ Semel anno. ex Ply, li. xxxij. ca. viij. Des iars eyns,
¶ Ml'tis poſt ſcl'is, ex Hier̄. i Eſa. li. v. ca, xiiij. Mēnicht hōdert aer na
¶ Quotidie āno toto, ex Ply. lib, xxiij, ca. i. Alle daghe een gant iaer doirhen̄, vt Quotidie āno toto freq̄ntandę ſunt adoleſcentib⁹ ſcholę in altioꝛibus gymnaſijs ante adeptionem laureę.
¶ Per multā annoꝝ ſerien, ex Hiero, in Eſa. li. i, ca. i, Na verloup veler iaren, Mennich iaer
¶ Pꝛope quotidie: ex Cice, v. ver. Bij na alledaghe. Ad verbum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

¶ Aliquāto poſt tpe, ex Hiero. in Oſee li. ij, ca, v. Een tijtlangk dar na
¶ Noctu ⁊ ad faces, ex Ply: li, ix, ca, viij, Des nachtes bij lecht
¶ Ad breue, Eene korte tijt, ex Hiero, in Abba: li, ij, ca. iij,
Noctes in lucem trāſmittere, ex Hermol, bar. li. xiiij, caſtig. Plyn̄.
Des nachtes ouerwaken wente an den lechten dagh,
vt Joannes perpotando noctes tranſmittit in lucem
¶ Alternis annis, ex Ply, li, viij: ca: xxx, Ouertander iaer.
¶ Alternis diebus. itē. Interpoſitis diebus, Pro alternis, ex Plyn̄, lib.
viij, ca, xvi, et lib, xxvi, ca, xi. Ouer den anderen dagh
¶ Ex quo tpe vſqȝ ad pn̄s, ex Hiero, in Oſee lib, iij, ca, xij. Van der ſulf-
ten tijt an, wente vp deſſe iegenwordige ſtundt.
¶ Petrus cum omni vita, tum illo ipſo tpe quo patrem funere extulit
pietatem oſtendit ſuam, Ex Ply. iun̄. in Paneg.
Plures in hanc formā cōcinnatas orōnes vide ſupius cap̄, vij.
¶ Condere monumento, Cum accō: ex Sueto. in Nerone
Terra condere: Cum accō, ex Ply, li, vij, ca, liiij.
Mandare ſepulturę, Cum accō, ex Lactan. li, i. ca, xiij,
Reddere terrę, Cum accō: ex Lactā, lib, vi, ca, xij,
Humo contegere: Cum accō, ex Ply, li, vij, ca: liiij.
Begrauen. ¶ Vide plura ſynon̄. ca, i, prioꝝ collect.
¶ Stabilire nauē anchoris. itē. Infręnare nauigia anchoris, ex Ply, li.
ix, ca. xxviij. et xxxi. Een ſchepp anckeren,
¶ Capax nauigioꝝ eſt rhenus. iteȝ. Nauibus meabilis eſt rhodanꝰ. Ex
Ply. li, iij, ca. v. Et drecht groteſcheppe
¶ Membratiȝ cedere. Cū accō. itē. Cōſecare pticulati. Cū accō. ex Ply.
lib. ix. ca. xv. Vā ledde to ledde houwē. Itē in ſtuycke houwen:
ſnijden, hackē. ¶ Cōcidere holꝰ, Mouſȝ hackē, ex Ply, li, xix, ca, iij
¶ Alię grauitatē facit aliū, ex Ply. li. xx, ca, ix, itē li. xxij: ca, xxv.
Grauitatem halitus facit ebrietas, ex Ply, li, xxx, ca, vi.
Enen ſtarcken adem̄ maken,
¶ Facere iucundiorē oris āhelitum, ex Plyn̄. li. xx, ca: xvij, de Aniſo.
Oris cōmendat odorem carduus, ex Plyn̄. li. xx, ca. xxiij.
Enen guden ghenoichliken adem̄ maken
¶ Graueolentiā oris corrigit ſonchos herba, ex Ply. li, xxij, ca, xxij.
Graueolentiā oris mulcet cinis capitis lupoꝝ adiecto nardo. ex Ply. lib.
Odoris tędio inuiſum āhelitum emendare, ex Ply, li. xxix, (xxviij: ca, xi
ca. vi, et varijs auctoribus alijs
Enen ſtarcken boiſen adem̄ boiten, verbetteren, afbrenghen
¶ Intercidere, a Cado. item. Mori. item. Oblitterari: itē. Obmuteſce-
re, cuius pteritum eſt Obmutui, velint nolint oēs grāmatiſtę.
¶ His q̄tuor v̄bis vtemur de artibꝰ ⁊ artificijs quibuſcunqȝ vetuſtate
et iniuria tpm nō extātibꝰ, vt Hodie ī triuialibꝰ ſcholis intercidit hete-

roclitoꝛ tractatio,ex Ply.li,xxxv,ca,v,⁊ viij,itē li,xxxvi,ca,v,itē li,xxxiij
All verkōmen.Dar en weit men nu nicht aff to ſeggē (ca,xiij

¶ Extinguere ignem:flāmam,incendiū,ex Plyn̄,li,xxxiij, ca, x.
Reſtinguere ignem aqua:ex Ply,li,xxxvi,ca,xix:et Hieron̄, in Amos li.
ij,ca,v.item in Eſa.lib,xvij:ca,lxiiij.
Inhibere incendium,ex Curcio lib,iij.
Uthdon, Leſſchen, Uthleſſchen

¶ Focum extruere,item. Focum ſuccendere. In vno eodemqꝫ ſignificatu,
ex Hiero in epl'a. Sanato vulneri. Uuyꝛ maken.

¶ Sufflare lāguidū ignē.itē. Accēdere ignē oꝛis pleni ſpū,folle,flabꝛo,
flabello,veſte,lacinia,pileo, Ex Ply.li.xxxiij,ca, vij.
Uuyꝛ vppblaſen, Een vuyꝛ bernen maken.

¶ Ea lege, Pꝛo ea conditione, Ex Ply,li,xxxvi:ca, v.
Sub ea tamen conditione:ex Ply,iun̄,epl'a xij,li:iiij,ad verbum.
Myt ſodanen beſcheit, Mit ſulken voirwoꝛde

¶ Condere in veſtes odoꝛem aromatum,ex Ply.li.xij, ca.iij.
Interponere veſti ſaliuncam odoꝛis gr̄a,ex Ply.li.xxi,ca. vij
Inſerere veſtibus aromata odoꝛis gr̄a,ex Ply.li,xxi:ca,xix.
wat wailrukendes yn die kleider ſtecken
Olfacere,vel Olfactare in linteolo aliquid,ex Ply,li.xx.ca,xvij,et xviij,
Hoc genus olfaciendi hodieqꝫ fieri videm⁹ in oꝛbiculis argēteis ligne-
iſve,ſeu malim⁹ vocare Pyxideculas oꝛbiculares.waer an ruken

CAPUT XXIIII

CONDITIONE moꝛtalitatis obire,ex Lactan,li:i,ca, viij.
Conditione moꝛtalitatis extingui,ex Lactan.de Opifi.
Peruadi a moꝛte, Ex Hilario in pſal. cxxiij.
Excedere coꝛpoꝛe,ex Hilario in pſal, cxxij:
Excedere e coꝛpoꝛe ex, Hilario in pſal, cxlij.
Excedere de ſeculo,ex Cipꝛiano epl'a ix,
Excedere de hac vita,ex Hiero,in Eſa,li.xviij,ca. lxv,
Decedere e vita, Ex Politiano ad Iaco.antiq̄.
Decedere fato,ex Sabel, li.viij.Enn̄,x.
Fato moꝛtem obire,ex Sabel,iij,parte rapſodię,
Fato defungi,ex Sabel,li, iiij.Enn̄. viij.
Fatis naturęqꝫ concedere, ex Baptiſta Egn̄. in Racem̄.
Fatis raptus deceſſit ioannes,ex Quintil',li. vi.
Migrare e vita,ex Lactan lib.vij, ca. ij.
Migrare ab humanis:ex Ioā.Catan̄.in epl'.Ply.xxi,li, iij.
Demigrare ex hac vita:ex Lactā,li.vij,ca. xxvij
Rapi,Pꝛo moꝛi, Abſolute,ex Ply.li.xv,ca.xviij.
Rapi moꝛte,ex Ply.lib.xxviij.ca.iiij.:et Ply.iun̄.epl'a vi,li,vi.
Rapuit Petrum ſupꝛema lux,ex Martiale li.i.epig. cxxxviij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Eripuit terris ioānem dies ſupremus, ex Sueto. in Tyberio
Anima priuari, ex Hilario in pſal, cxviij.
Animam ędere, ex Policiano ad Jaco. Antiquarium
Animam expirare: ax Gellio li, iij, ca, xv,
Animam halare, ex Hermol'. bar. in ep̄la ad Anto. Caluum,
Anima petri ſocietate corporis liberata eſt ex Lactā. li. iij. ca. xij.
Anima petri a corpe exempta ē, ex Hila. in pſal. cxviij:
Anima petri a corpore diſſociata eſt, ex Lactā. li. vij, ca. xi.
Anima petri vinculis eſt laxata corporeis, ex Hiero. in Amos li. iij. ca, ix
Defecit aīa petri et a corpis cōpage diuulſa eſt, ex Hieron̄. in Jonā, ca, ij.
Uitam cum morte cōmutare, ex Sabel. li. ij. Enn̄. ix.
Uitam demutare morte: ex Hilario in pſal. cxlvi,
E vita exire, ex Ply. iun̄, ep̄la viceſimaſcd̄a lib. i. et ep̄la nona li, iij.
Uita extingui, ex Sabel, li, vij, Enn̄: v.
Uitę curſum ioānes impleuit, ex Ply, li, vij, ca. decioſexto
Uitam exhalare ex Cornelio vitellio cōtra Geor. Merulā
E vita ſubmoueri, ex Eraſ. Roter̄. in Dial'. Luciani
Uitam obire, Pro mori, ex eodem Eraſ. ibidem
De hac vita egredi, ex Hiero, in Eſa. li. iij, ca. ix.
Auferri de hac vita, ex Augu. li. iiij. confeſſ.
E vita abire, ex Hermol'. bar. in ep̄la, ad Anto. Caluum
Hanc vitam terminare, ex Lactā, li: iij, ca. xij.
Temporalis vitę ſpacium peragere, et Lactā. li, vij, ca, v.
Uita petri morte intercepta eſt, ex Hila. in pſal, cxliij.
Inter viuos agere deſiuit petrus, ex Budęo li. v. de Aſſe ꝛc̄.
Caduco atq; infirmo corpore abſolui, ex Hila. in pſal. cxviij.
Exire de corpore, ex Hiero. in ep̄la de exitu Leę.
Intercipi mortalitate, ex Ply. iun̄. in ep̄la ad Tra. Intuenti
Obire vadimonium mortis, ex Budęo li, v. de Aſſe ꝛc̄.
Obire diem, ex Ply, li. ij. ca, cxij
Humanis decere: ex Sabel. li. iij, Enn̄. ij,
Naturę ſatiſfacere, Pro mori, ex Ange. Policiano ad Jaco. antiq̄.
Joānes deſiuit eſſe, ex Plyn̄. iun̄, in Paneg. Traia.
Subtrahi de hoc mundo, ex Hiero. in Naum, ca, iij.
Morte confici, ex Lactā, li. iij. ca. xiiij
Recedere ex domicilio corporis, ex Lactā. li, iij, ca. xviij.
Fungi morte, ex Lactā, li, vij, ca. x.
Mors acerba damnauit Petrum, ex Quintil'. li, vi.
Defungi morte ex Sueto. in Cęſa. ¶ Ubi nota, q̄ ſua morte defungi: Jt
Des natuyrliken dodes ſteruen, Ex eodem ibidem
In rationem libitinę venire: Elegātiſſime ꝑ mori accipi p̄t, quanq̃ pro/
prie dicatur de numero defunctorum, ex Sueto, in Ner̄.

Fatalem diem obire: ex Sabel,li.vi. Enn̄,viij.
Fatali morte ſuſtolli,ex Sabel.li.iiij.Enn̄. vij.
Fatali morte conſumi:ex Sabel.li, viij, Enn̄. vij.
Fato obire, Ex Sabel.li.viij. Enn̄.x:
Fato perire, De naturali morte, ex Sabel.li,viij,Enn̄.vij.
Fato obire extremum vitę diem, ex Sabel.li:v, Enn̄.vij.
Fata dederunt ioāni exitum, ex Campano li.vi.hiſt. brach.
Egredi e vita, ex Hiero,in ep̄la ad Nepocia.
Egredi vita, ex Sabel.li. iiij. Enn̄.i,
Emittere animā, ex Hiero.ad Pāma.de Paulina,
Mors ioānem e medio ſuſtulit, ex Sabel.li.vi,Enn̄, viij.
Uita migrare, ex Sabel.li.iiij. Enn̄. vij.
Uita demigrare, ex Sabel,li, viij, Enn̄.vij.
Exhalare ſpiritum, ex Lactā,li,vij,ca,xij. ¶ Ubi nota, qd̄ Exhalare diutius ſpiritum, ſ[i]c̄at. Enen langen ſwaren doot hebben.
Emigrare ex humanis, ex Sabel.li.ij,Enn̄, vij.
Renunciare vitę, Pro mori, ex Sueto.in Galba.
Rebus humanis renunciare: ex Quintil,in declam̄. de Mathem̄.
Fato mori, ex Sabel.lib,iiij,Enn̄: vij.
Efflare ſpiritum, ex Sabel.li.i.Enn̄. vij,

Hęc om̄ia ſignificant mori, vt iam ſit mirum: rei tam infauſtę tot eſſe ſynonyma: Sterven,

¶ Anima Petri ſarcina carnis abiecta ad ſuum reuolauit auctorem: Ex Hiero.de obitu Bleſillę
Preſentię domini reddi, ex Hieronyn̄.in prefat.explan̄.ep̄lę diui Pauli ad Galathas

Hę duę orationes de morte bonoꝝ dici debent,

¶ Suſpendio vitam finire, ex Sueto,in Aug. De ſuſpendente ſemet Die ſick ſuluen hanget
¶ Affici dolenter morte Petri, ex Ply,iun̄.ep̄la v,lib.viij.
Syn doudt gheit my na, vnde doit mij wee
¶ Parum ęquis auribus accipere, Cum accō, ex Ply.iun̄, ep̄la,viij: li,i.
Noyde hoyren. Nicht gherne hoyren
¶ Audiendi patientiam cōmendare, Jd eſt, patienter auditum aduertere: Ex Lactātio lib.i.diui. inſtitu. Myt verduldicheit vn̄ langkmoydicheit wat hoiren, des men lieuer verlaten wer
¶ Preſumere patientiā male audiendi, dicunt qui maledicta et dedecora ſunt audituri, ex Quintil,li,xij. Sick to voyren bereiden vnde dat ghemode ſtercken den men wil oyuel to luden
¶ Aurib9 duci. Jd eſt, audiēdi oblectamentis trahi, ex Ply.iun̄,ep̄la xv, li.iij. Die ſick wat leet voerſlaē vn̄ wes wijſe makē, dat he gern hoirt
¶ Detrahere opīoni, auctoritati, exiſtimationi, famę, integritati, ſanctita-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

ti,prꝗſtantię,dignitati,decentię,honori ꝛc̄,ex Quinti,lib,xij. Cum gtō illius cui detrahitur opinio ꝛc.

Imminuere Petri auctoritatē,opionē ꝛc̄.ex Plyn̄.iun̄,in Pane. Krē-
cken vn̄ b. nē nen,als men ſecht,Dat boiſe leuē krencket vnde be-
nempt den verkuyndigers des goitkliken wordes eer gehoir, eer
geruycht,eeren guden namen ꝛc̄.vt Libidinoſa vita detrahit vehe-
menter opinioni et auctoritati gerentiū ingr̄atus,vel p̄dicantium
diuina facta,vel ꝓfitentiū publice bonas lr̄as. ¶ Idem pene ſ̄cat
Conſtare compendio probitatis,Quintil',li,vi. Nimium em̄ ri-
ſus pretium eſt,ſi probitatis cōpendio cōſtat. Thӱſt veel to dűyr
dat de eere vn̄ den guden namen krencket.

¶ Iniuria. Ablatiū eleg̃ater pro eo qđ dicere ſolemus,cōtra deum ꝛ iuſti-
tiā:ponit̄, Ply.li:xxxiiij,ca,vi. Hoc a ppl'o romano tribui ſolebat iniu-
ria ceſis. Tegen godt eer vnde recht

¶ Obtundit̄ vox mea,ex Plyn̄.li,xxxij,ca,x.

Irraucesco. Irraucui: In prꝗterito, Ex Budꝗo li:v, de aſſe ꝛc̄.

Uox mihi obtuſa eſt:ex eodem ibidem.

Scabrę mihi ſunt fauces,ex Dioſcor̄,et Hermol',li,xxvi

Arterię ſcabricias patior,ex Ply,li,xxvij,ca.xij,
Heys ſӱn, Nicht luden konnen

¶ Queſtu pollere,dr̄ res p̄cioſa,ex Plyn̄. li.xix,ca,iij. ¶ Idem ēq; ſ̄cat
Pretium habere, Ex Fabio li,xij. Koiſtel ſyn. Duyrbar ſyn,

¶ Queſtus maximos p̄bet ager,ex Colum̄,li,ij. Als een landt ofte acker
wail wat doit vn̄ vortbrengt

¶ Queſtum tp̄m reſarcire p̄teritoꝝ:ex Colum̄,lib.i. Die tӱt vortmer
nuytliker tobrengen dan men in vortӱden gadaen heft,

¶ Utinā de⁹ erroꝝ gr̄am faciat manib⁹ petri, ex Bud.li,v,de aſſe,ꝛc̄.

Utinā deus cū Petri manib⁹ gratioſe et clementer egerit, Ibidem.
Dem godt genedich vnde barmhertich ſӱ

CAPUT XXV.

¶ Conſtructiones aliquot et elegātes illuſtrium ſcriptorum obſeruatio-
nes ſubſequent̄ in animo eſt deſcribere,q̄ in theſauro nr̄o vel omiſſę
ſunt:vel ſi inſunt,diffuſius clariuſq; vt deſcribant̄ indigent

De Protozeugmate adiectiuali

§ I. In protozeugmate adiectiuali p̄nt ſubſtātiua haud dubie aīal ſ̄care,
idq; non tātum in toto:verũetiā in parte:et tunc ſufficit adiectiuū prę-
cedens conuenire in numero genere et caſu:cum viciniore ſubſtātiuo,li-
cet cum ſequente altero vel pluribus,non congruat, Laurentij vallę cō-
tra nitens auctoritas viribus caret.

Sueto,in Salba. Uerū amiſſa vxore lepida,duobuſq; ex ea filijs, remāſit (in coelibatu.

Martial'li:ij.epigr. Salua eſt et vxor ſarcinęq; ſeruiq;

Titus Liuius li.ij.primę decadis. Aegre ſedata ab Quintio plebs mul‑
to ęgrius conſul alter a patribus.
Quintil.li.iij. Qualis eſt primus iudaicę ſuperſtitionis auctor ⁊ Grac‑
chorum leges inuiſę. ¶ Hic, qualis, etiã refert ad leges, licet ore blaſphe
mo Fabius diuinam legem ſuggillet
Snetoñ.in Cali. Eluſi ꝑ eum tumultũ viginti amplius equites: totidem
matronę, ſuper innumeram turbam cęteram.
Hiero.in Mich.li.i,ca.iiij. Relicta naue et patre et fluctibus ſęculi.
Sueto.in Nero. Ingeſteqꝫ aues ac lemniſci ac bellaria.
§.II. In protezeugmate adiectiuali ſi ſubſtãtiua nullũ anĩal nullamqꝫ
intellectualem ſubſtantiã ſignificent: ſintqꝫ diuerſi generis vel numeri,
poteſt adiectiuum pręcedens dupliciter poni, id eſt, vel cum viciniore
tantum ſubſtantiuo congruere, vel in plurali et neutro genere colloca‑
ri. ¶ Si vero ſubſtantiua talia, ſint eiuſdem generis, adiectiuum neu‑
tro genere et plural'r poni poteſt: idqꝫ longe frequentius et elegantius,
qꝫ ſi pari genere proferretur, quod et ipſum fieri poſſe manifeſtum eſt et
probatione non indiget.

¶ Ubi adiectiuum viciniori ſubſtãtiuo congruit

Plynius lib.xxi.ca,xvi. Ex aduerſo ſtans anchuſa inficiendo ligno cę‑
riſqꝫ radice apta.
Lactãtius de opifi. In omnibus fere quę ſpirant eadem ſeries et ordo,
Ply.li.viij,ca.xxxvij, Ubi vero ſenſere venantem: cõtracto ore pedibuſqꝫ
ac parte omni inferiore, qua raram et innocuam habent lanuginem con
uoluuntur in formam pilę,
Hilari⁹ in pſal.lxvij. Referendus ergo ab his oĩbus et ſenſus et ſtudiũ eſt
Lact,li,iij.ca.xvij, Uario inquit ordine ac poſitione conueniunt.
Plyñ:li.xij,ca.xxvi. Excipit ſucc⁹, ĩciſo caule meſſib⁹, radice in autumno
Idem li.xxvij.ca,xij. Addita muria et oleo
Lactã,li.iiij:ca.xxviij. Abiectis vanitatib⁹ et errore miſerabili deũ cognoſ‑
Ply.li,xxvij,ca.viij. Ad exinaniẽdas aluoſqꝫ mẽſeſqꝫ mulieꝝ. (cat
Lactã,li.vi,ca.vi: Pertinent eñ nõ ad vitã hoĩ compandã, ſed ad quę‑
rendas vel augendas opes, honores, gl'iam, potentiã.
Ply.li, triceſimoſexto ca,xiiij. Legunt et penſiles hortos, immo vero to‑
tum oppidum feciſſe ęgyptię thebę.

¶ Ubi adiectiuum in pl'ali et neutro genere poſitum, ad
ſubſtantiua diuerſi generis refertur

Quintil,li.iij, Proinde intuenda ſexus, dignitas, ętas
Ply,li.xij,ca.xiij. Principalia ergo in illa, tus et myrrha
Hiero.contra Ruf. Fugãda ſunt oĩbus modis et abſcindenda languor a
corpore, impitia ab anĩo, luxuria a ventre, a ciuitate ſeditio, a domo diſ‑
cordia, et in cõe a cunctis rebus intemperantia
Fulgentius in ſerm. de ſancto Stephano. Neqꝫ eñ ꝑuipendenda ſunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

talis victoria taliſq; triumphus

Joannes picus li,iij, Heptapoli: Poſita em̄ in firmamēto et ſol et luna ⁊ ſtellę,vt terram illuminent:

¶ Ubi adiectiuum plꝰale et neutrū ad ſubſtātiua vniꝰ generis refertur

Lactā.de Ira dei. Cum diuerſa et repugnātia ſint ira et grā

Idem li,v.ca,xx. Longe diuerſa ſunt carnificina et pietas.

Idem li.iiij.ca,iiij. Quibus rebus apparet. q̄ꝫ inter ſe coniuncta ſint ſapipientia ⁊ religio

¶ De appoſitione et varia eius elegātia

§. III. Adiectiuum qđ adiuugitꝛ ſubſtātiuis diuerſi gn̄is vł nūeri per appoſitionē conſtructis ſolet fere cū eo ſubſtātiuo cōuenire,quod eſt vel maioris momēti,vel āplioris ſignificātię, vel magis vſitatę appellationis:q̄ꝫuis hoc ip̄m viciniꝰ nō ſit:aut etiā (qđ mirabiliꝰ eſt) ſubaudiatur

¶ Eadē q̄ꝙ adiectiui cōſtructio et ſubſtātiui ſubauditio in relatiuis et an̄cedentibus fieri latine cōperitꝛ. Qui ſubaudiēdi modꝰ plurimis iā ānis magnos pepit errores in triuialibus ſcholis de plęriſq; nominibꝰ gēmaꝝ,lapilloꝝ,herbaꝝ et floꝝ. ¶ Notāda ē igitur hęc preceptio diligenterq; cōmendāda memorię,notāda q̄ ſequuntꝛ exempla

¶ Ubi exprimuntur ſubſtātiua

Ply,li,v,ca.xxix. Epheſus amazonū opus multis an̄ expetita noībus

Ply.li,viceſimoſexto ca,vij. Herba melandryum odorata.

Idem ibidem, Herba chalcetū e vineis contrita imponitꝛ

Idem li,iiij.ca.xxij, Municipium ciuium romanorū olyſippo fœlicitas Julia cognominatum

Idem li,vij,ca.viceſimoquarto, Memoria neceſſarium maxime vitę bonum,cui precipua fuerit haud facile dictu eſt

Idem li,vi:ca,xxi. Item aſpagonas gentem,vitis et lauri et buxi pomorū in Gręcia naſcentium fertilem

Idem li:iiij,ca,v. Primę ibi (q̄s diximus) lechęę,corinthioꝝ portus:

Idē li,iij.ca.xx. Rhetos thuſcoꝝ plē arbitrantꝛ a gallis pulſos duce rheto

¶ De ſubauditione ſubſtantiui ad quod expreſſum refertur adiectiuum

Plyn̄.lib:iiij:ca.xij. In ipſa ora a carcinite,oppida taphroe in ipſis āguſtijs peni inſulę,mox Heraclea cheroneſis liberate a romanis donatū

¶ Hic,donatū,r̄fertur ad oppidū,quod ſubauditꝛ in heraclea idq; perelegāter,cum paulo ante poſuiſſet, oppida

Ply.li,viceſimoſexto ca,vij. Centaurium: gentiana,ex aqua potę,ſ.ſtomachum corroborant. ¶ Potę,ſubaudi,herbę

Idem li.xxvi,ca xi. Et centunculus trita in aceto aut melle,aut in aqua calida. ¶ Trita:ſubaudi,herba ſanat comiciales.

Idem li.xxvi,ca.viij. Lauer q̄ꝙ naſcens in riuis condita ⁊ cocta torminibus medetur. ¶ Subaudi,herba. Nā lauer haud dubie neutꝝ ē. Idē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

hoc eodem ca. Ceu lauer crudum

Idem lib. xxvi. ca. xiiij. Dictamũ pota ſagittas pellit, et alia tela extrahit illita. Proxime pſeudodictamum. Utraq; etiã ſuppurationes diſcutit.

¶ Pota, illita, vtraq;, ſubaudi herba.

De ſubaudiatione añcedentis cum quo expreſſum conuenit relatiuum relicto altero antecedente

Ply. li. viceſimoſexto ca. xi. Añ om̃es, pota dodecatheũ, de qua diximꝰ .ſ. longinquis morbis medetur. ¶ De qua .ſ. herba

Idẽ li. xxxvij. ca. ij. Oriẽs ⁊ hãc mittit. Sed indice nulla pfert. ¶ Hãc ſubaudi, gemmã. Loquit̃ ãt Plynius de criſtallo, qđ nomẽ apud Grecos maſculini gñis eſt, nõ dubie. Seq̃nti quoq; ix capite Cryſtallꝰ itez foeminino gñe profertur, vbi ſil'is eſt ſubauditio ſeruãda

Idem li. xxxvij, ca. i. Indicato in Cypro ſex aureis denarijs ſmaragdo, in qua fuerat ſculpta Amymone, iuſſiſſe enumerari

¶ Uide lector queãdmodũ in maſculio gñe piter ⁊ foẽino Plyniꝰ ponit Smaragdꝰ, qđ tñ grecis maſculinuz eſt. Ergo, in q̃, ſubaudi, gemma.

¶ Idẽ etiã Plyniꝰ li. xxxvij, ca. ix, ſcribit amethyſtũ indicã, ⁊ Sapphirum ceruleã, que tñ noia gẽmaꝝ non dubitamꝰ apud grecos maſculini gñis eſſe. ¶ Itidẽ obſerua lector in alijs grecis noibus cuiuſmõi ſunt Beryllus, Amaracus, Amarãthus. Rhaphanus, q̃bus latinitas vtit̃, que grecis pculdubio ſunt maſculina, vt ſiq̃n foẽino gñe poſita cõpereris, quid legitime ſubaudiendum ſit ſcias

Hiero. cõtra Ioan. epm hieroſol'. Ubi electionis vas, tuba euãgelij, rugitus leonis nr̃i, tonitrus gentium, flumẽ eloq̃ntie chr̃iane, qui myſteriũ retro generatiõibus ignoratuz ⁊ pfundum diuitiaꝝ ſapientie ⁊ ſcientie dei magis miratur q̃z loquitur: ¶ Qui, ſubaudi, Paulus.

¶ De antecedentibus expreſſis cum relatiuo.

Cicero. iiij. verr. Oppidũ himerã carthaginenſes quondã ceperãt: quod fuerat in primis ſicilie clarum et ornatum

Sueto. in Ceſa. Conſecutusq; cohortes ad rubiconem flumen, qui prouincie eius finis erat paulum conſtitit

Plynius iuni. ad Maximum in ep'la que incipit. Et gaudiuz ⁊c. Itaq; et infirmitate vxoris ⁊ meoꝝ piculo, quorundã ſo etiã morte turbatus, ad vnum doloris leuamentũ ſtudia cõfugi, q̃ preſtãt, vt aduerſa magis intelligã: ſed patientius feram.

Hiero. puerb. ca. xxx. Lepuſculꝰ plebs inualida: qui collocat in petra cu(bile ſuuz

CAPUT XXVI.

¶ De Appoſitione in vocatiuo

Si. Cuz vti diuerſi nũeri p appoſitionẽ in orone cõſtruũtur, verbum ſecunde perſone fere cum viciniore ſolet, ex auctoritate

Hiero. in Eſaiã lib. xij, ca. xl. Quare dicis iacob, id eſt due tribus que appellabantur iuda, et loqueris iſrael decem alie tribꝰ in Samaria. ¶ Ui-

de hic numeralia cardinalia in vtō poni
Ouid.li,xv.meta. Quid meruiſtis oues placidū pec⁹, inq; tuē vos. Na- (tum homies

¶ De noībus diminutiuis

§. II. Subſtātiuis nominibus quę diminutiua nominamus latinę ac ſine vitio ſuperfluę inculcationis adiungere licet adiectiua exiguitatem aut diminutionem ſignificantia, contra naſutuloꝝ quorundā id pernegātium vulgus imperitum.

Quintil'.li.iiij. Nō eſt necē ꝑ tā minutas ꝑticulas rōnem dicēdi cōcidē
Plyn̄,li:xi,ca,xxxi. Inde oritur vermiculus paruus.
Plaut.in Rud. Surguliunculos minutos fabulare
Solinus in Collect. vt ſexaginta gemmaꝝ colores in paruo eius orbiculo deprehendantur
Plyn̄,li:xi,ca:xxxvi. Omnium cerebro medio inſunt oſſicula parua.
Ply.iu.epl'a vi,li.ij. Uinū etiā puulis laguncul is i tria gn̄a deſcripſerat
Plyn̄,li:xxxv.ca.iiij. Paruis gloriabat̄ tabellis, extinctus nuper ꝛc.

¶ Minuti ſenſiculi et Minimę inuentiunculę, Fab,li.viij.
Breues ſententiolę, Hiero,in Ezech,li.viij,ca,xxvij,
Parua caſula, Hiero,in Mich, li,i.ca, iij.
Breuis pręfatiuncula, Hiero.in Eſa.li,iij,in pręfat,
Breues commentarioli, Hiero,in Eſa,li,xviij in pręfat.

¶ De his duobus ablatiuis Noie et Cognomine

§. III. Nomīe et Cognoīe duo abltī, eiuſmodi ſibi caſum apponi vel ante vl' poſt deſyderāt, cuiuſmodi ē vocabulum illud cui vel nomen vel cognomen attribuitur, vt liber iſte cuidam attinet ſcholaſtico nomine ioanni. Caue ne dicas, ioannes. item. Uir me quidam cognomine diabolus eſt allocutus:

Plyn̄.li.x,ca.xxij. Dilecta forma pueri nomine Oleni
Idem li.x.ca.xliij. Recens fama Crateri, monocerotis cognomine
Idem li,vi,ca.xix Inſula in gange eſt magnę amplitudinis, gentem continens vnam, modogalicam nomine
Idem li:ix:ca:viij. Egeſidemus ſcribit et alium puerum Hermiam nomine ſimiliter maria perequitantem,

¶ De comparatiuis ficticijs

§. IIII. Cōparatiua ficticia, q̄ ꝑ magis, ſiue minus ab auctoribus fiunt, etiam ab ijs fiunt poſitiuis q̄ legitima faciunt cōparatiua: idq; fere ab idoneis ſcriptoribus vſurpari comperitur, aut euphonię, aut varietatis gratia, vt dulcis magis, pro dulcior ꝛc̄.

Quintil':li,xij. In omnibus gentibus alius alio facundior habetur, et in eloquendo dulcis magis
Plyn̄.li.xxvi.ca:viij. Fit et folijs tuſſis priore minus efficax

¶ De quadam periphraſi

§. V. Ubi propria ſunt reꝝ vocabula, non eſt ſemper vicio dandum, ijs

omiſſis:periphraſi,id,eſt,circumlocutione vti. Jd enim ſępiſſime fit ab idoneis auctoribus,modo elegātię cauſa,modo varietatis exercendę ſeu grecitatis vitandę gratia,vt

¶ facere ioanni vulnus. Jd eſt,ioānem vulnerare, Fabiꝰ li.v,

Dentibus defecti. Jd eſt,edentuli, Ply.li,viij,,ca,xvi

Sanguine madens. Jd eſt,cruentus, fab,li, vi,

Concauum oris. Jd eſt,celum oris, Lactāt, de Opif.

Oris humor. Jd eſt,ſputum aut ſaliua, fab,li, xi.

Siccare ſole. Jd eſt, Inſolare. Plyn̄,li,viij,ca,xxiiij

Dare colorem parieti. Jd eſt,Colorare parietem, fab,li, vi.

Imprimere morſum pani, Pro mordere panem, Plyn̄,li.viij,ca,xxv.

Non idoneo die. Jd eſt, Intempeſtiue, fab,li,ij.

Hirſuta caſtaneaꝝ opercula,inquit Hiero.in Eccleſiaſten,q̄ Plynius in hiſt.naturali proprie nominat Calices echinatos

Foetificus humor,item. Urina genitalis, Pro ſpermate, Plyn̄, li:ix,ca, l.et li,viij:ca,xliij

¶ Additio ad noīa adiectiua,q̄ cum gtō conſtruuntur,

§ U J. Precipuus, Sueto.in Ner, Precipua coenationum rotunda: Die beſite, Die merckliſte, Die ſchonſte.

Fertilis. Solinus in Collect. Inſulę ſpectant aduerſuz celtiberię latus, plumbi fertiles, Fruchtbar,wail vortbrengende

Inobſeruans, Hilar:in pſal.cxxv: Honeſtatis immemor ē,amiciciaꝝ inobſeruās,humanitatis fugax, De nicht hoylt. De nicht wart, als men ſecht, He en holt nijnen glouen. He en wart nijne fruntſcopp,

Fugax humanitatis, Uide in proximo. Ulende

Anxius, Plyn̄ lib,xv,ca,xviij. Nepotumqꝫ ſecuritatis anxius, Sabel. li,iij, Enn̄,vij. Ipſe Romā omnium reꝝ anxius reuertitur, De begaen vnde verſlagen ys: Dem bange werdt

Irritus, Quintus Curtins lib,v, Petere pſeuerabat,ne ſe irritam ſpei pateretur abire. Jdell, Ledich, Ungetwijdet

Profugus, Plyn̄,li,vij,ca,xxviij, Bis vinculorum eius profugus,

Incapax, Hila,in pſal cxxv: Et humanum ſenſum tantaꝝ reꝝ intelligētię incapacem ad capiendā hoꝝ cognitionem varijs doctrinę generibꝰ diſtenderent. Nicht konnen begrijpen,edder verſtaen:

Largus, Solinus in Collect. Altrinſecus qua ſeptentrionem patitur aquarum larga Oueruloideliken hebbende.

Clarus. Ambro.in hexame,li,iij,ca,vij. Aliꝰ auis atauiſqꝫ nobilis, ⁊ maiorum honeſtatus infulis,proſapię veteris clarus

Foecundus: Ply,li,xxxiij,ca,iiij. Alioqui nulla foecundior metalloꝝ q̄qꝫ erat tellus, fruchtbaer: wail dregende

Sciens, Lactā,li,ij,ca,v. Tanqꝫ non poſſent tā diſpoſite:tam ordinate moueri,niſi ſenſus illis ineſſet,officij ſui ſciens.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Serulus. Solinus in Collec. Nauis phrygia, gerula ſacrorum dum ſe quitur &c. Die wat drecht.

Scius: Lactã, li, ij, diui. inſtit. Demones autem grammatici dictos aiũt quaſi demonas. id eſt peritos ac rerũ ſcios

Copioſus. Soli. Ager creticus ſyluestrium, caprarũ copioſus eſt. Ouervloydeliken hebbende, vel, Rijckwesen

De verbis vocatiuis cum ntis diuerſi numeri.

§. VII. Verba vocatiua latine et elegãter cõſtrui poſſunt inter ntõs diuerſi numeri, et tunc fere cum pcedente ntõ cõueniunt in numero & in perſona. Quod ſi vterqz precedat ntũs, ſimiliter cum viciniore concordant, vt vrbs ſtudiorũ mater vocatur athene

Hiero. in Ezech. li, xij. ca. xl. Saza lingua perſarũ, diuitie nuncupãtur.

Lactã, li, iiij: ca. xx. Ea vero: que poſt reſurrectionem eius ſcripta ſunt, nouum teſtamentum nominatur.

Plyni. li, iij, ca, x. In ea portus qui vocatur caſtra hannibalis,

Gellius li. xiij, ca. xxiij. Preda dicit corpa ipſa rerum que capta ſunt

Hierony. in Micheã li, i, ca. i. Impietas em iacob conciliabula hereticorum ſunt, que vocãtur ſamaria

Idẽ in Eſa, li. xiiij, ca, li. Populus appellat reliquie ex iſrael credentium,

Idem ibidem, Quod autem inſule vel anime ſanctorũ que in perſecutionibus mundi iſtius firma in deum ſolidate ſunt fide, vel eccleſiarum ex gentibus multitudo dicatur, crebro expoſuimus

De verbis ſpacium menſuram ve ſignificantibus

§. VIII. Verba perſonalia cuiuſcunqz ſint generis, que ſpacij, diſtãſtãtie, vel cuiuſuis motus localis ſignificatiua ſunt, latine poſſunt & elegãter adiungi accõ: ſpacinm menſuramue ſignificãte, rarenter ablatiuo, quod et ipſum fieri comperitur, vtrobiqz ſine ppoſitione, vt Domus mea mille paſſus diſtat ab oppido

Quintus Curtius li, v. Aedificia non ſunt admota muris, ſed fere ſpaciũ vnius iugeris abſunt. Similiter Plyñ, li, iij, ca: vi.

Soli. Quod a dyrrhacio abeſt ſeptingẽtis vndecim milibus paſſuum

Noĩa ſpaciorũ & mẽſurarũ qualia ſunt Digitus, pes, ſemipes, ſeſquipes, palmus, paſſus, cubitus &c. hic ediſſerãt magiſtri. Ad quorum declarationem exactiſſimus eſt. Guilhelmus Budeus pariſiẽſis, vir eminentiſſime doctrine in libris de aſſe &c. item in annotatõibus in Pãdectas. Ne aũt quis heſitet de hoc genere conſtructionis: loca quedam breuiter annotabimus omiſſis auctoritatibus, quas qui videre deſyderabit, annexos hic numeros attendat

Fluere. Procedere. Demitti. In Quinto Curcio li, v, et viij.

Creſcere. Tranſire. Decurrere. In Solino de mirab.

Nauigare: In Ply, li, vi: ca, xvij, Patere, Ply, li: ij, ca, cxi.

Curuari. Intereſſe. Cingi, ex Plyñ, li, iiij, ca, xi: xij, et xiij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Eminere, In curcio lib,vi. Progredi: In carcio li,iiij,
Complecti, Diffundi, Ex Curcio li:vij. Excedere. In Cur.li, viij.
Cicero vi,ver. Neqꝫ ab argento digitum diſcedere
Budeꝰ li.v,de Aſſe ꝛc. Ne vnguē q̇dez latū ab eoꝝ dictis recedamus

CAPVT, XXVII.

¶ De verbis, item de orationibus cum Infinitiuo
Cum auctoritatibus ex magna parte

.§ I. MENTIOR Lactā, li,i,c.xxij. Ut mētiri poſſz monitu dee
cōiugꝫ ſacra ppl'o ſe tradē, Sil'r Ply,li,xij,ca,xiiij, ꝛ li.xviij:ca.v, Liegē
Aſtruo,ere. Pro affirmare: Ply.li.xij.ca,xviij. Periti reꝝ aſtruxerunt,
non ferre tātuz annuo foetu, quātum Nero princeps nouiſſimo pom-
pe ſue die cōcremauit. Loquitur de ture in arabia foelice
Muyntliken edder ſcriftliken beueſtigen vpt ya,
Predico.are. Plyn̄.iun̄.epl'a ix,li.iij. Mihi certe debere ſe predicant
Predicor,ari. Plyn̄,li:xiiij,ca,xxij. Per om̄ia hec predicatur ſitis queri
Vernoympt werden, Ludbar ghemaket
Prenuncio.are, Plyn̄.li.xvi,ca,xlij. Frāgiqꝫ ſe prenunciat ſtrepitu
To voyren wicken. To voyren erkennen gheuen
Damno:are, Ply.li,xvij,ca.ij. Virgilius ad occaſus ſeri damnauit
Verſprecken. Nicht myt allen war aff holden,
Approbo.are, Plyn̄.li:xxij.in Procemio. Reliquoꝝ potentia approbat
nihil a reꝝ natura ſine aliqua occultiore cauſa gigni
Bewieſen, Bewijſliken ſchijnen laten
Improbatur. Impſonaliter, Ply,li.xvij,ca, xxiij. Ob id protinus a vin-
demia putari, laſſas etiānum fructu edito improbatur.
Men hoyldet voer een boyſz ſchedelick dingk,
Promulgo,are. Ply,li,xxvij,ca.iij, Sed ꝛ maiores, oculoꝝ quoqꝫ medi-
camentis aconitum miſceri ſaluberrime promulgauere
Openbarliken ſeggen, edder ſchrijuen
Erudior iri. Ply,li,triceſiōtertio ca,xi. Erudita ciuitate amare etiā ꝛ non
ſolum admirari opulentiam externam Geleert werden
Doceor,eri: Hilar̄.in pſal.cxlij. Non incondite ꝓpheta credit̄ orare, vt
voluntatem dei doceatur explere. Gelert werden,
Suggero,ere. Hiero,de Correct.pſalt̄. In greco mea nō eſſe ſuggeritis
Myt worden edder ſcriften voirholden, yngheuen
Pretexo,ere. Id ē, excuſatiōis loco afferre ſiue obijcere, Hieronymus.ad
Marcellā de diaplaſmate. Epiſtole breuitatez cauſati ſumus, ꝛ rem li-
bri nō poſſe explicari l'ris pretexuimus. Umme ſick to ontſchul-
dygen wat voirnemmen: edder her voirtbrenghen
Concedo is.ere, Ply.iun̄.epl'a.ix.li.iiij. Veniaz ergo peterez: Iugulaſſez
reum: quem ita deliquiſſe concederem, vt ſeruari niſi venia nō poſſet.
To laten vppt ya

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Cauillor ari, Ply.li.xi,cap,l. Stridorem eum dentibus cauillantur.
Boiſlyken vnde ydeliken ſprecken edder ſchryuen.
Dehortor ari, Hilarin pſal.cxvi. Ergo tunc odio habendi ſunt cum' por-
tare nos crucem martyrij nolint, cum ſequi deum exemplo paſſionis de-
hortentur. Affradem, Miſſraden,
Cohortor ari, Hiero,in Johel ca, iij. Nō deſcendere, ſed aſcendere cohor-
tatur war an raden. Reiſſen, To houp ſchuynen
Explanare Lactan. de ira dei. Jā ſupius explanaui ſimul deum ꝑpoſuiſſe
bonum ac malum: Verklaren, Vthleggen
Argumētor ari, Lactā, de Opif. Argumentanť ex eo poſſe intelligi ꝛc.
Myt redeliken bewijeſz war aff redden edder ſchrijuen
Diſputare: Lactantius libro ij,ca,xviij. Jn illa decidet q̃ in diſtributione
rerum attributa eſſe ipſi malorum principi diſputauimus
Bewieſliken war van ſpreken, edder ſchrijuen.
Traho argumentū ex miraculis chr̄i, gr̄am natura p̄ſtantiorē eſſe, ex La-
ctā, li:iij,ca,vi. Een redelick bewieſz war vth treckē edder nemmen
Comprobare, Lactā,li,iij,ca:xij. Jmmortalem eſſe animā cōprobemus
Bewieſen, ofte beueſtigen myt worden edder ſchrifften
Preloquunť diuini vates chr̄m incarnādum eſſe, ex Lactā, li,iiij,ca, xiij.
To voyren ſeggen, edder beſchrijuen.
Proclamo are, Lactā, lib,iiij,ca:xviij. Facinus indignum proclamās eſſe
ꝛc. Jtidem Hiero,in Mich,li:i,ca,i. Lude ropen
Pretēdo ere, Lactā,li:iiij,ca,xxiiij. Que ſuſtineri nō poſſe p̄tendis, Jdez
lib.vi,ca,xx. Nec ſe pluribꝰ liberis educādis ſufficere poſſe pretendunt.
Umme ſick to vntſchuldighen wat ſeggen,
Diſſero ere, Lactan,li vij,ca,xij. Qui perire aīas cum corpibus diſſerebat
Kuynſteliken war van ſchrijuen edder reden
Delirat petrus errare p̄ceptorem ſuum, ex Lactā,li,vij,ca,xiiij. Secklykē
vnde doirlyken reden edder ſchrijuen
Renuncio as are, Cicero ij,verr. Renuncio inquit tibi te hodiernis comi-
cijs eſſe abſolutum, wetten laten, Bodeſchoppen
Recipio,ere, Cice, Pro Sex, Roſ. Quid facturum eſſe recepiſſet
Vaſt toſeggen vnde lauen.
Jactito are, Hierony,in Oſee li,i,cap̄.v. Altiora ſcire ſe iactitat.
Beroymen. Groot ſpreken
Glorior ari, Hiero,in Eſa,li,iiij,ca,x. Cuncta q̃ geruntť, tue gloriaris fu-
iſſe virtutis, Beroymen. Homoydeliken ſpreken
Firmo are, Pro affirmare, vel cōfirmare. Hieroñ,in Eſa,li,x,ca,xxxiiij,
Hec omnia in hieruſalem habitaſſe firmabimus, Upt ya beueſti-
ghen vnde verdedyngen:
Denunciaui ioanni periculum imminere grauiſſimum, ex Lactāt, li,iiij.
ca,xviij. wetten laten, Untbieden, Verkuyndighen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Denunciare iureiurãdo, Sueto, in Cęſ. Cum Marcus Cato identidem nec ſine iureiurãdo denunciaret delaturꝫ ſe nomen eius ſimulac primuz exercitum dimiſiſſet. ¶ Delaturum: ſubaudi, eſſe. Openbarlyken ſeggen vnde des thon hilgen ſweeren

Concionoꝛ ari, Lactãt, li, iiij, ca, xviij. Idẽ hoc futuꝫ etiam ſibylla concio-nata eſt. ¶ Futuꝫ, ſubaudi eſſe. Voirkuyndighen

Teſtificoꝛ ari, Lactã, lib. vi, ca, xij. Teſtificatus eſt non ad verã iuſticiam quam non teneat pręcepta ſe' dare: Thuygen: Bekennen ſchꝛifte-liken edder muyntlyken.

Interdico ere. Sueto. in Galba, Pari ſeueritate interdixit cõmeatꝰ peti. Verbieden,

Deueto are, Quintil'. in declam̃. de pariete palmato. Et omnino ſummã calamitatem coꝛpoꝛis delicatis, vxoꝛis oculis deuetaret. Behyn-deren, Nicht to ſteden

Suboſtendit Petrus toꝛuitate vultus mõſtrum ſe alere. ex Hierony. in Danie. ca, ij. et Naum cap, ꝓmo Sich merken laten

Emẽtioꝛ iri, Sueto. iu Nerͦ. De Hectoꝛe ſe loqui ementitus eſt, Liegen

Deiero are. Pro ſancte iurare. Sueto. in Nerͦ. Summiſſis cõſularibus viris, qui regio genere oꝛtam deierarent. ¶ Oꝛtam: ſubaudi, eſſe Ernſtelyken ſweren

Vouit petrus ſe deo eſſe ſeruituꝝ, ex Suet. in Nerone, Lauen

Cauſoꝛ ari, Sueto, in Nero. Cauſatus nondum adeſſe fatalem hoꝛam Myt ſake ſich to vntſchuldigen

Jocoꝛ ari, Suet, in Nerͦ. Moꝛari eum inter homĩes deſijſſe producta pꝛima ſyllaba iocobatur. Mit ſpoyterije wat ſeggen

Gratuloꝛ ari, Lact, de Jra dei. Ut neqꝫ ſeruus iratum ſibi fuiſſe dñm gra-tularetur. wail to vꝛeden ſyn. Sich vervꝛouwen

Arceoꝛ eri, Hila. in pſalmo cxviij. Pꝛohibitio enim ea demum eſt: vt id quod fiebat, fieri arciatur, Behyndert werden

Subſcribo is ere, Ply. li, xxxv, ca, ix. Adeoqꝫ ſibi in illo placuit vt verſum ſubſcriberet celebꝛem, ex eo inuiſuꝝ aliquem facilius q̃ꝫ imitaturum. ¶ Subaudi, eſſe. Benedden anſchꝛijuen.

Noto are, Plyñ. li, ij, ca, viij. Ut apud nos quoqꝫ id luminibus accenſis liquoꝛe olei notamus accidere, Mercken

Adnoto are, Plyñ. li. vi, ca, xxxiij. Ab eo pꝛimum ſeptentriones apparu-iſſe adnotauere. Mercken.

Depꝛehendo ere, Ply. li. ij. ca. lxxi: Nã ſi in medio eſſet, ęquales dies no-cteſqꝫ habere non poſſe depꝛehenderunt. Behentliken mercken. Silr Lactant, de ira Dei,

Reperio ire, Ply, li. x. ca. xxij. Meſſalinus Cotta Meſſalę oꝛatoꝛis fili-us palmas pedum ex ijs toꝛrere. atqꝫ patinis cum gallinaceoꝛum criſtis condire repperit. Vynden

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Jnuenio ire, Plyn̄.li,xxviij,cap.i.Quis inuenit ſingula membra huma-
na mandere. Vynden. Erſten vppbrengen.

Repeto ere,pro recordari, Ply.iu.epl'a vi,li.vij. Repeto quibuſdam capi
tis reis vel magis ſilentio q̄z orōne accuratiſſima profuiſſe. My
gedenckt wail

Peruideo ere, Hieron̄.in Ezech.li,i,ca,iiij·Ut vnuſquiſq; corruat ad fra
trem ſuum,ab alio auxilium ſperans,quod in ſe eſſe non peruidet.
Jck ſee wail. Jck merck vnde verſtae

Perſpicio ere: Hiero.in Oſee li,i,ca.iiij.Cum eos peccare conſpexerint,
non ſolum arguunt,ſed laudant atq; ſuſtollunt et beatos prędicant.
- Sil'r Lact,li,vij:ca.iij.Seen.Mercken: verſtaen,

Paueo magiſtrum offendiſſe,Ex Ply,li.x, ca, xliij.

Ardeo ere,Augu.li,iij.confeſſ.Quō ardebam euolare a terrenis ad te,
Begheeren.

Exarſi, Aug.li.ij:confeſſ.Leſus vlciſci ſe exarſit. Begheren

Elaboro are,Augu.li,iiij,confeſ.Qui eam tam perfecte diſcere elaboraui
Vlijt an leggen

Diſpono ere Cyprianus ipl'a iij, Nihil intereſt quis tradut aut ſeuiat cu3
deus tradi permittat quos diſponit coronari. Myt voirſenycheit
ordineren vnde ſchicken·

Enitor iti,Cypria.de bono diſciplinę ꝛc̄.Dum ſemper enitor ꝛc̄.incre-
menta pręſtare. Sich vlijten,

Cōnitor iti,Lact.li.v.ca.iij,Cum veritatem penitus excidere connixus
eſſet. Sich merckliken vlijten

Pręſumo is ere,Cypria.in ſermo.de ieiu.et tenta. chriſti. Nec vult fate-
ri,nec pręſumit diabolus diffiteri chriſtum filium dei. Jdem ibidem.
Sperantes in deo nullam ſibi ſoliditatem attribuere pręſumpſerunt
Sich vermetten

CAPUT.XXVIIJ.

§.J. VERECUNDOR ari,Cypri.in ſerm̄.de coena dn̄i. Vere-
cundat fateri,et tn̄ fatet iuuētutis delicta. Sich ſchamē,Sich ōtſeen

Differo erre,Cypri.in ſerm̄.de paſſi.dn̄i.Differt punire dignos exitio
Vertrecken.Lanckwachten.

Moror ari. Hila.in pſal.cxviij. Nec moratur lucem ſuam apertis aditi-
bus infundere, Hiero,in Aggęum ca,i. Morantur ędificare templu3
dei. Suymen. Vertreicken

Decerno ere, Ply.li,xvij,ca.xviij. Jd ex magna parte fieri decreuerunt.
Vaſt voirnemmen vnde vppſetten

Auſpicor ari: Ply,li,xxxi.cap.iij. Primus eam in vrbem ducere auſpica-
tus eſt: Ancus Marcius vnus e regibus: Beghynnen

Jnchoo ſiue incoho are. Vtroq; em̄ mō a doctis ſcribit, Plyn̄, lib,xxxiiij
ca:xiiij.Templum cōcamerare inchoauerat. Bagynnen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Comminiſcor iſci, Plyn̄, li, xxxv, ca, vi. Apelles commentus eſt ex ebore combuſto facere, quod elephantium vocant. Bedencken

Stude amicos demereri, Ex Lactā, li, iiij: ca. v. Sich vlyten

Studet, impſonal'r. Ply. li: xxxv, ca, xij. Hic et ſimilitudinem reddere Ante eum q̄z plurimas facere ſtudebat. Men lecht dar vlijt an

Fremo ere, Ply. li. xxxiij, ca, iij. Ut Marci bruti in philippicis campis epl'ę reperiant frementes fibulas tribunicias ex auro geri, Voyr oyuel nemmen. Tornich werden, kurren,

Ambigitur, impersonal'r: Hila. in pſal. cxix. Neq; em̄ ambigit pphetam ea quę impietati huius populi imminerent ſcire potuiſſe. Men twijuelt daer an, Men ys yn twijuel.

Detrecto are. Pro nolle, Lact, de Opif. Quę ergo amentia eſt, ea pręferre, quę ſi data ſint, accipere detrectes. Hiero, in Eſa. li: xvi, ca, lvij. Diuitias et Salomon habere detrectat. Nicht willen

Quadrare. In tertijs pſonis vtriuſq; numeri, cum ſuppoſito ſententię rerum pręſentium accōmodo, vt ſunt Ratio: Neceſſitas, Scriptura, Auctoritas: Conditio &c̄. Lact. de Opif. Quadrat ergo neceſſitas vndiq;. nec debuiſſe aliter fieri, nec fas fuiſſe: Et ſchluyt wail Et vervolght ſich wail

Rideo ere, Lact. li, i. ca. xx. Quis non rideat fornacem deam, vel potius doctos viros celebrandis furnacalibus operari:

Cunctor ari, Sueto. in Cęſ. Decumanos autē romę cum ingentib⁹ minis ſummoq; etiam vrbis periculo miſſionem et p̄mia flagitātes ardente tunc in Africa bello neq; adire cunctatus eſt, quanq̄; deterrentibus amicis, neq; dimittere, ¶ Sil'r Lact. li, iij, ca, xxx. Vertrecken Nycht doiren

Coniecto are, Lact. li, v. ca. ix. Et de ſuis moribus meritiſq; coniectāt abeſſe iuſtitiam. Ghyſſen, Meynen, vermoden

Aſpernor ari, Lact, li, vi, ca, ij. Quod homines aſpernantur attingere Verſmaen, verachten, verwerpen

Efficio ere, Lact, li, vij, ca, v. Hoc eſt deniq;, quod efficiat illis nō quadrare rōnem. Maken vt Bibacitas efficit pet℞ non ſtudere,

Expeto ere Lactā, li, vij, ca. Coli ſe deus expetit, Begheren

Suſpicor ari: Ex Cice, i, verr, vt Suſpicor petrum domi ſuę non eſſe Ghyſſen, vermoden, meynen.

Fac, et Pone. Hac imperatiui terminatione cum infinitiuo cōſtruuntur, pro eo q̄d dicere ſolem⁹, ſit ita, Et ſy ſo. Laet ſo ſyn. Ick wilt ſo ſetten. Cice. v. verr̄. Fac em̄ fuiſſe in iſto &c̄. Hiero. in Danihelem cap. xi. Pone em̄ hęc dici de Antiocho, q̄d ad nos et religionem nr̄am:

Diſſimulo are, Quintil', li, iiij. Nec ego quinq; deceperim, vt diſſimulez Ciceroni quoq; plures partes placere. Laten hen ghaen

Simulo are: Fabius li: iiij. Aliq̄n excidiſſe ſimulamus cū quid vtiliore

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

loco reducimus. Venſen. Doin recht oifft ꝛc.
Lego.ere. Quintil'.li.iij. Apud plures auctores legi placuiſſe quibuſdā
vnum oīno ſtatum eſſe coniecturalem
Faſtidio ire, Fabius li,v, Repetere tñ auctoritatem a plurimis verſibus
non faſtidierunt. Vervnwerdighen. Verhogmoydigen
Fugit me, Quintil'.li.xi. Nec me fugit pleꝝq; hęc eſſe coniuncta
Thÿſſ my onwetlick
Somnio are, Hiero:in Dañ,ca.v. Euigilet ergo porphyrius,qui eā bal-
thaſaris ſomniauit vxorem, et illudit plus ſcire q̄; maritū ¶ Vxorem
ſubaudi eſſe. Droymen,
Illudo,ere, B.ſchympen myt worden eder ſchrifften. Vide in proxi-
ma Hieroñ,auctoritate
Imaginor ari,pro ſomniare, Sueto,in Cęſ. Calphurnia vxor imaginata
eſt collabi faſtigium domus, Droymen
Ploro are. Hiero,in Johel ca:i. Ploret ebrium ſe fuiſſe. Schreÿen,
Diffiteris te feciſſe,quod ipſe te facere vidi: Ex Hiero, in Abdiam in prę-
fat, Verſaicken,
Condiſco ere, Hieronym⁹ in Mich.li,i.ca.iiij. Nemo pugnandi neceſſi-
tate,pugnare condiſcet. Leeren.
Pręualeo ere. Hiero.in Eſa,li.vij,ca.xxiij. Poſtq̄; manus eorum non
pręualuerit foelicitate huius ſęculi perfrui. Vermoigen
Formido pe,pro.are. Hiero,in Eſa.li.xvi,ca,lviij. Scelera populi dicere
non formidet. Vruychten Sich ontſeen vnde nicht doiren
Reformido are, Ply.in Paneg, Quis comparari tibi non reformidet:
Sich ontſeen vnde nicht doiren.
Deteſtor ari. Hiero,in Eſa.li. xviij,ca. lxv, Ut pro maloꝝ exemplo vos
habeant et deteſtentur talia ſuſtinere
Abnuo ere, Sueto,in Cęſ. Ne Catone quidem abnuente eam largitio-
nem e republica fieri Verſecken,weigeren
Negligo is ere, Sueto,in Tybe. Gallias a germanis vaſtari neglexerit
Idem in Ner. Buſtum eius conſecrari niſi humili leuiq; materia ne-
glexit. Verſuymen: Nicht don
Pigritor ari, Eraſ. Roteř,in Miſantropo Luciani. Pigritabaris vel
excitare canes vel vicinos aduocare Verdrieten
Inſto are, Budęus li,ij.de aſſe ꝛc. Id tādem eos orare inſtiti
Idem li,v. Ad pondus enumerare rem inſtiti. Vlÿteliken voirnemmē:
Drifftelıken bethengen,
Teneor eri, Budęus li,iiij,de aſſe ꝛc. Eo iā ventum eſſe video: vt velut in
luſu talario populus dānoſo ſp iactu,miſer oīa ſua in mediū conferre te-
neat, Idē li.v. Qui hunc ꝓuentū annuū habebāt, talentum impēdere
publice tenebant. Idem ibidē, Cum ipi marie inita et ſubducta ratione
actum ſuum dño probare teneant. Schuldich ſyn

Submoneoꝛ eri. Ply.iu.epl'a ij,li,i. Quotiens paulum itinere decedere non intempeſtiuis amoenitatibus ſubmonebamur. In den gedanckē beweget vnde gereiſet werden

Parco ere. Pro ceſſare,deſiſtere:ſuperſedere. Budeus de aſſe,
Tametſi contremefactas delitias ſuas perſequi pepercerit. Uphoiren Afſlaten. Bethemmen laten,

Diſco ere Pro audiri vel comperire, Sueto.in Ne. Ex Babilo aſtrologo didicit ſolere reges talia oſtenta cęde aliqua illuſtri expiare.
Hoiren: vernemmen

Experioꝛ iri, Ply:li,xxix,ca,vi. Quas in oleo decoctas verrucis efficaciter illini experti ſunt. Lactā,li,ij,ca,iij, Si quid tibi Cicero virtutis eſt, experire populum facere ſapientem. Beſoꝛken.

Pręſto are: Hila.in pſal.cxviij. Juſtificationes autem dei immaculatum coꝛ eſſe pręſtabunt. Jd eſt,efficient. Maken,

Meditoꝛ ari. Lactā,de ira dei. Boni ac benefici eſſe meditemur.
war na ſtaen vnde arbeiden

Fallit Pro pręterit,latet:fugit, Ply,li,ij:c,cxvi. Jam omnes fontes ęſtate q̄ȝ hyeme gelidioꝛes eſſe quē fallit: ℭ Uide lectoꝛ verbum.fallit,et ſine ſuppoſito caſualiponi,et cum:accō conſtrui. Cuiuſmodi genus conſtructiōis in ſubſequentibus diligenter animaduertat:quiſquis hęc ſtudioſę iuuentuti declarabit. Nicht wetten, vn wetlick ſijn, vt Fallit me ioannem domi eſſe,

Conuenit, Pro vtile et cōmodum eſt, Plyñ:li,xij,ca:xiij. Prius Arabię diuitias indicari conueniret

Conuenit. Jd eſt,concoꝛditer traditur ab auctoꝛibus, Ply,li, xij, ca,xiiij.
Terram argilloſam eſſe conuenit raris fontibus ac nitroſis, Et ys eyndrechteliken bewilliget vnder den gelerden. Lactāti,li,ij,ca,ix. addit accm̄ et prępoſitionem Jnter

Pręfinio ire, Ply,li,xvi,ca,xxxix. Sic certe Tyberius Cęſar concremato ponte naumachiano,larices ad reſtituendum cędi ex rhetia pręfiniuit Jd eſt,acri prudentia cogitando inſtituit iuſſitqȝ
Mit glougkheit ynſetten vnde heiten

Congruit. Jmperſonal'r. Lact,de Jra dei. Nec cuiq̄ȝ nocere pręſtantiſſimę atqȝ optimę cōgruat poteſtati: Et beh⸗irt vnde betheemet

Spectat̃. Jmperſonal'r: Plyñ,li,x,ca.lxx. Cū plauſu cōgregari feros ad cibū cōſuetudine in quibuſdā viuarijs ſpectet̃. Men ſuyt

Stat. Jd eſt,fixum eſt ac ĩmobil'r deſtinatū. Sine exp̄ſſo caſuali ſuppoſito,Claudiañ,lib,iij:de raptu proſer. Stat fines penetrare noti,boreęqȝ niualem Ueſtigare domum: Seneca in Her.furente

Stat tollere oēm penitus herculeā domum. Thijs my genſſliken bedacht. Jck hebt vaſt vpgeſatt,

Sentioꝛ iri, Ply.li,xxviij,ca,xiij. Donec vapoꝛ ad lumbos ſentiat̃ perue-

nire. Vernomen werden. Shesoilt werden
Accingor. cingi, Claudian̄, de raptu proſerp. Accingar luſtrare diem. Sick bereiden.
Agito are: Pro cogitare ſiue deliberare, Q. Curtius li, v,
Agitaſſe Dariū cuſtodiam corporis ſui contra ius ſalqꝫ peregrino militi tradere, damnata popularium fide. Jm ſynne hebben,
Criminorari, Titus Li, li: ij. Adijciebat huic muneri agri aliquātum, quem publicum poſſideri a priuatis criminabatur Mit laſteren, wat verwijten vnde verwerpen
Exquiro ere Ply, li, ij: ca, xlij. Quin et ſoricum fibras rn̄dere numero lune exquiſiuere diligentiores, Underſoikende fynden
Paciſcor: iſci, Ply, li, viij, ca, vij. Nanqꝫ vnū qui ſupererat obiecit elephāto, et illum dimitti pactus ſi interemiſſet. Sloifliken to ſeggen Lauen by ſyner eer vn̄ truywe.
Auguror ari, Ply, iu. epl'a xi, lib. iij, Tot circa me iactis fulminibus quaſi ambuſtus, mihi quoqꝫ impendere idem exitium certis quibuſdam notis augurarer. Giſſen, vermoden.

CAPUT, XXIX

De conſtructione quarundā orōnum cum infini.

§. I, SUM verbū ſubſtantiuū ſingulari ac notabili prerogatiua cū infinitiuis conſtruitur, modo cum adiectiuo in caſu nominandi idqꝫ latiſſime, modo cum genitiuo, mō cum dtō, modo cum ablatiuo adhibita prepoſitione collocatum. Jn quibus quidem conſtructionibus ſiquando ſuppoſitum caſuale deeſt, quid ſentiri cōueniat, theſauri noſtri regule ſecunda et ſeptima declarant,

Notentur exempla diligenter

Promptum eſt mihi rōnem dictoꝝ afferre. item Non eſt ioanni promptum que iactitat probare, ex Lact. li, vij. ca. xvi. Bereidt ſijn,
Sat notum eſt, Ex Ply. li. xi, ca. l. Men weitet dieger wail
Exploratum eſt, Cum dtō, Ply, li: ij: ca, lxxxij. Exploratū eſt mihi alpes appenninas ſepius tremuiſſe wail bekant ſijn. wal wetten,
Capitale eſt. Plyn̄. li, x, ca, xxiij. Honos ijs ſerpentiū exitio tantus, vt in theſſalia capitale fuerit occidiſſe. Sil'r idem, Ply, li, xviij, ca, iij. Et wer vmme den hals to don Et gels den hals
Certum eſt deliberatūqꝫ ioanni quoqꝫ proficiſci terraꝝ, Ex Cicerōe Pro Sexto Roſ: Amerino, Thijs em all bedacht. Vaſt vppgeſat.
Relatum eſt in monumenta. Relatum eſt in acta, Ply. li, ij: ca, lviij
Relatum in monumenta eſt lacte et ſanguine pluiſſe. Idem ibidem Eodem cām dicente lateribus coctis pluuiſſe in eius āni acta relatū ē Thijs beſchreuen
Seueris moribus indignum eſt, Ply. in hiſt. natu. Margaritas quoqꝫ peti ſeueris moribus indignum erat. Thijs vneerlick.

¶ Qd̃ de adiectiuis in ntõ dcm̃ eſt paulo ſupius: hoc idem intelligẽduz
eſt de quibuſdã ſubſtãtiuis nominibus, quę cuiuſmodi ſint, certa regula
tradi non p̃t. Recurrendum eſt igit̃ ad ſcriptoꝝ teſtimonia,

Sermo eſt, Ply, li: xxxv, ca, xi. Cleſides reginę. Stratonices iiuria (nul-
lo em̃ honore exceptus ab ea) pinxit voluptatem cum piſcatore: quem
reginam amare ſermo erat. Thÿſſ een ſeggen,

Rumor eſt, Sue. in Tybe. Et ſi quem reoꝝ elabi gr̃a rumor eẽt, ſubitus
aderat, Thÿſſ een gheruycht

Animus eſt, Cũ dtõ: Sueto, Fuerat animus coniuratis corpus occiſi in
tyberim trahere: Jm ſynne hebben. Een vpſaet hebben

Uenia ſit, Plyñ, xij, ca. i. Quapropter hęc vel bello queſiſſe venia ſit.
Dat mout men laten henghaen

Fas eſt, Leo papa in ſerm̃. de nat̃. Chriſti, Neq; em̃ fas eſt ibi locum eſſe
triſtitię, vbi natalis eſt vitę. Thÿs billick

Cura deeſt, Cum dtõ, Ply, li, xxi, ca, ix. Quia noſtris maiore ex parte no-
men dare ijs defuit cura, Nyne ſorge anleggen

Ratio eſt, Ply. li. xviij, ca, xxiiij. Stationẽ locis hũidis celeri⁹ fieri rõ eſt,
ne ſemen imbre putreſcat. Thüs der reden wert

¶ Ubi omiſſo et ſubaudito ṽbo ſubſtãtiuo, caſuale ſuppoſitũ nũc ſubſtã
tiui, nunc adiectiui nois ęque cum infinitiuo cõſtrui comperitur,

Certum, Ply, li, xviij: ca, xxiiij. Certuz, terras alias plus ſeminis recipere,
alias minus, Thÿs vaſt wair

Ueſana dementia, Ply, lib, xxxvi, ca, xiij. Ueſana dementia, queſiſſe glo-
riam impendio nulli profuturo, Thÿs een dulheit

¶ Ubi Sum, in tertijs pſonis ſingularibus ſine vllo ſuppoſito caſuali
locatum, cum infinitiuo cõſtruitur, atq; pro cõtingit ſiue datur: accipi-
tur, idq; fere per negationem apud ſcriptores non poetas. Eſt autem e-
legãs dicendi genus, licet contra ſentiat Lauren. Ualla in Raudenſem
ſcribens, neq; id quidem ſine calumnię vitio

Ply: li, viij, ca, xxiij. Nõ eſt fateri: reꝝ natura largius mala an remedia ge
nuerit: Idem in eodẽ li, ca, xxxvij. Aliter non eſt occidere, et tergori par-
cere, Idem li, xvij, ca, ij. Ueſtire teneras in torto ſtramento in ſylueſtri-
bus non eſt, Ualerius mar, li: i, Non eſt inter p̃rem et filium vllius rei
comparationem fieri, Budęus li, iiij de aſſe ꝛc̃. Ex quo coniecturam fa-
cere eſt. Celtiberoꝝ gentem numeroſiſſimam fuiſſe

¶ De verbo ſubſtãtiuo cum gtõ et infinitiuo

Moris eſt, Quintil', li, i. Romanoꝝ epulis fides ac tibias adhibere mo-
ris fuit. Thiſſz eene wijſe vnde woynte.

Artis eſt, Plyñ, li. xviij, ca: xxiiij, Artis quoq; cuiuſdã eſt, ęqualiter ſpar-
gere, Thÿſſz een kunſt

Moris eſt ſcripturaꝝ malos exterrere cõminatione ſupplicij, ex Hieroñ.
in Amos li, ij, ca. v. Die hillighe ſcrift plecht ꝛc̃.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Poteſtatis eſt non ferende, pauper caſulas exhaurire, demoliri, concre-
mare: Ex Cice. in Piſonem. Then ſteit nicht to lyden

Uirtutis eſt, Lactan. li. vi, ca. ix. Subeſſe debet ſpes aliqua maior que malorum et dolorum quos perferre virtutis eſt, magnum afferat et p̄clarum ſolacium, Thiſſz een doighet.

Tanti eſt, Lactā, li: vi, ca, ix. Non aliter his bonis preſentibus abſtinendum eſt: q̄z ſi ſint alia maiora, propter que tanti ſit, et voluptates omittere et mala omnia ſuſtinere. Thijſſz groter reden werdt, Uan groten voirdell ſijn

¶ De verbo ſubſtantiuo Cum dtō et infinit.

Bono eſt mihi, Cice, pro Sexto Roſcio Amer. Quibus occidi patrem Sexti Roſcij bono fuit.

Magno eſt argumento, Lact: li, vij, ca, ix. Uirtus quoqz ſoli homini data magno argumēto ē: immortales eſſe aīas. Et is een groit bewijſſz.

Cure eſt, Plyn̄, li, ij, ca, xlviij. Quo magis miror orbe tam diſcordi, et in regna, hoc eſt, in membra diuiſo tot viris cure fuiſſe tam ardua inuentu perquirere: war ouer vth ſyn. Ulytich ſijn

Faſtidio eſt, Plyn̄, lib, vij, cap̄, i. Ne ſit faſtidio grecos ſequi, Uerdrieten Uervnwerden

Rephenſioni eſt ioāni: Ply: iun̄: epl'a iij, li, v. Quos plures habere multis glorioſum, reprehenſioni nemini fuit. Et wert em̄ verkeert, De wert darvmme verſproken vnde beſtraft,

¶ De verbo ſubſtātiuo Cum abltō et Infinitiuo

In animo ē, Quintil', li, v. Nec tn̄ in animo eſt, oīa que p his aut dici aut cōtradici ſolent cōplecti, Sil'r Cicero iij verr: et Titus liuius lib, i, prime decadis. Im ſynne hebben, willen

Non ab re eſt, Plyn̄: lib, xxxiiij, ca, viij. Preterea ſemel recoquunt, quod ſepius feciſſe bonitati plurimum cōfert. Id quod notaſſe non ab re eſt. Thiſſ nicht vnnuytt. Thiſſz ſeer profitelick. ¶ Nota q Ab re eſt, etiam licz cum infinitiuo ponere, idqz legitime hinc elicitur, Thiſſz vnnuytt. Dar en ſitt nijn voirdell vpp.

In confeſſo eſt, Plyn̄, li, xxxv, ca, viij. Quid qd in confeſſo eſt pin̄ eſt Bularchi pictoris tabulam rc. repenſam auro. Subaudi, eſſe. Thiſſz apenbair. Dar en is nijn twijuel an,

Pro comperto eſt, Quintus Curtius li: v. Enndem in philippi quoqz cedem coniuraſſe cum Pauſania pro comperto fuit, Thiſſz all bevunden, Men iſſet thor vunt gekommen

In promptu fuit chriſto reuincere phariſeoꝝ ſuperbiā, ex Hilar̄ in pſal. cxviij, Sunder bedencken bereidt ſyn.

Eſt in exēplis, Ply, li, ij, ca, ciij: Eſt in exēplis Dionyſio ſicilie tyranno cum pulſus eſt ea potentia, accidiſſe prodigium vt vno die in portu dulceſceret mare, Thiſſ beſchreuen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Eſt in arcanis ſanctaꝝ lraꝝ, Lactan.li,vij,ca,xv. Eſt in arcanis ſanctarū
literaꝝ trāſcendiſſe in Aegyptum cogente inopia rei frumentarię prin-
cipem hebreoꝝ, Et ſteit yn der hilligen ſchrift,
Eſt in annalib⁹ Ply,li,viij,ca,xluij. Eſt in annalibus nr̄is peperiſſe ſępe,
veꝝ pdigij loco habitū, Thiſſz beſchreuē yn den hiſtorien,
Eſt in monumētis, Ply,li,viij,ca,xluij. In pluriū grecoꝝ ē monumētis
cum equa muli coitu natuz,quem vocauerūt hinnū,id eſt,paruum mu-
lum. ¶ Natum,ſubaudi:eſſe. Men vyndt et beſchreuen

¶ De verbo ſubſtātiuo Cum Aduerbijs et Infinit.

Satis eſt, Ply.li.xxxv:ca,viij. Itaqꝫ ⁊ quoſdā velut in trāſcurſu ⁊ in a-
lioꝝ mentione obiter nominaſſe ſatis erit. Thyſſz genouch
Palam eſt, Plyn̄.li,x,ca,lxx. Audire tamen eos palam eſt. Thÿſſz apen
bar, Thÿſſ ſchÿnbarlick
Satius eſt, Plyn̄.li,xxij.ca.v. Tunc ſatius fuit nomine nouo coronari
Thÿſſz.beter
Parum eſt,te iſta feciſſe, Sępe alias legimus.

¶ De varijs orationibus alijs Cum infinitiuo
Promiſcue deinceps exempla ponemus

In votis habeo: Cyprianus epl'.lxix. In votis habebam ſi rerum ratio ac
tpis cōditio pmitteret fm q̈d frequenter deſyderaſtis,ipē ad vos ve-
nire. Thÿs myn hoghe begerte
Habeo ante oculos, Ply.iun̄.epl'a q̄ incipit. Amor in te meus ⁊c̄. Habe
ante oculos hanc eſſe terram quę nobis miſerit iura
In magno habere negocio. Id eſt, vehementer anniti et ſollicitum eſſe.
Sueto.in Cęſ. Ad ſecuritatem ergo poſteri tpis in magno negocio
habuit obligare ſemper annuos magiſtratus
Pro nō paruo habui negocio pncipem cōuenire. Id eſt maximi reputa-
ui, Ex Sabel,li,iiij, Enn̄.vi. Groitē vlijt vn̄ macht anleggen
Auctores habeo, Ply. li,ix,ca.v. Auctores habeo in equeſtri ordine ſplē-
dentes viſum ab his in gaditano oceano marinum hominem toto cor-
pore abſoluta ſimilitudine aſcendere nauigia nocturnis temporibus, ſta
timqꝫ degrauari quas inſederit partes,etſi diutius permaneat etiā mer-
gi. Bewÿſen myt lerers
Satis habeo, Quintil',li,iij. Quę ne pteriſſe viderer,ſatis habui attinge-
re, Plyn̄ iun̄,epl'a ix,li.vij. Quanqꝫ multos videmus eiuſmodi certa-
mina ſibi cum multa laude ſumpſiſſe,q̄ſqꝫ ſubſequi ſatis habebāt, dum
nō deſperāt an̄ceſſiſſe. Sich benoigen laten vn̄ to vreeden ſÿn
Perſuaſum habeo, Plyn̄.lib,xxiij,ca.i. Nos e diuerſo fumi amaritudine
vetuſtatem indui pſuaſum habemus, Ply.iun̄,epl'a xx,li,i, Perſuaſuz
habeo poſſe fieri,vt ſit actio bona,quę non ſit bona oratio
Ick late my des genſliken duyncken.
Pro certo habeo, Cypri,epl'.iij. Pro certo habeant contra tales clauſam

ſtare eccleſiam domini. Voir wair holden vnde gheloyuen
Supuacuum habeo, Plyñ, li. xxvij, ca. xij. Phyteuma qualis ſit deſcri-
bere ſuperuacuum habeo, Thyſſ der rede nicht wert
Religioſum habeo, Ply, li, xxviij, ca. iiij. Neuos in facie tõdere religioſuz
hñt etiam nunc multi. Voir eyne loyflike wÿſe holden
Certũ habeo, Quinti, li. ij. Nã tumidos et corruptos et tinnulos ꝛ quo-
cunqꝫ alio cacozelię genere peccãtes certũ habeo, nõ virium, ſed infirmi-
tatis vicio laborare, Jck holde genſzliken.
Solẽne habeo, Plyñ, li: xxviij, ca. ix. Certę nouę nuptę intrãtes etiam-
num ſolẽne habent poſtes eo attingere. Voir eyne eerlyke wÿſe,
ſedde, wonheit holden
Spem habeo, Hiero, in Eſa. li, xviij, ca, lxv. Quod ſpem habeat adhuc
maius et ad maturitatem ſolitam peruenire. Hoppen.
Libentius habeo, Hiero, in Amos li, iij, ca. vij. Maritus enim libentius
habet vxorem interfici q̃ꝫ pollui. Liever hebben.
Non habet fidẽ. Sine ſuppoſito caſuali, Quintil'. in declam̃. de veneno
cęci iuuenis. Nõ habet fidẽ: ei credere parricidium, quem ſcias prodi-
tuꝝ niſi impetraueris: Then ſteit nicht togloyuen.
Jn animo habere, Cicero iiij. verr. Circumſcribere habetis in animo genꝰ
hoc aratoꝝ. Jm ſynne hebben.
Parum habere Lactan. li, v, ca. ix. Parumqꝫ hñt interficere quos oderũt,
niſi etiam crudelitas corporibus illudat. Dat ys em eyne kleyne ſa-
ke. Dat achtet he gerynge
Jn poteſtate habere, Lact. li. v. ca. xiij. Cum habeant in poteſtate ſuppli-
cia vitare, cruciari tñ et mori malunt. Et ſteit yn myner macht

CAPUT, XXX.

Jtem de varijs orationibus Cum Jnfinitiuo

.§. J. JN PRAESENTJSSJMJS r̃medijs habetur,
vel hñtur. Jn tertijs pſonis vtriuſqꝫ numeri, Plyñ. in natu. hiſt. Ab-
ſtinere a cibo nimio aut potu, alias vino tm̃ aut carne, alias balneis, cuꝫ
quid coꝝ poſtulet valetudo, in preſentiſſimis remedijs habentur.
Thÿſſz een koiſtel arſedije. Thÿſſ een wiſſe waraftige arſedije.
Eximium habetur, Ply. li. xxi, ca. xx. Caligines oculoꝝ ſucco cum melle
inungi: eximium habetur. Thÿſſz koiſtel gut vnde geſunt
Religioſum habetur. Cum datiuo. Eraſmus Roteroda. in Adagijs
Quibus religioſum habitum eſt menſas inanes tollere: Een eerly-
ke wonheit ſyn
Fas habetur: Ply. li. xvi. ca. vi. Ligno eius nec ad ſacrificia vti fas habetꝰ,
Thÿſſz georloft. Thÿſſz billick, them̃lick: behoirlick
Nefas habetur, Plyñ: libro iij, ca. v. Cuius nomen alterum dicere arca-
nis ceremoniarum nefas habetur, Thÿſſz vngeorloft; vnbillick,

vnthem̄lick,vnbehoirlick.

Illud dubitatur,ˈPlyn̄:li,xxvij,ca,xiij. Ne illud quidem dubitatur,om-
nium radicum vim effectuſq; minui:ſi fructus prius matureſcant
Dar ys twiuel an

Mentem ſubit,ˈPlyn̄.li.xiiij,ca.xi. Inter hęc ſubit mentem cum ſint ge-
nera nobilia quę proprie vini intelligi poſſint octogīta fere in toto orbe:
duas partes ex hoc nūero italię eſſe. Et velt my nu yn. Ick werdes
(nu denckē.

Cura ſerpit,ˈPlyn̄,li,xiiij,ca,xi. Deinde alti⁹ cura ſerpit,nō
a primordio hanc grām fuiſſe, Beſorgen

Iracunde fero,ˈPlyn̄,li:xi,ca,xxxvi. Diligentius ſpectari eos iracunde fe-
rebat. Nicht lijden mogen

Iniq̄ animo fero, Quintil',li.xi. Nunq; decebit ſic aduerſus tales agere
perſonas,quomodo contra nos agi ab hominibus conditionis eiuſdem
iniquo animo tuliſſemus. Voir oyuel nemmen:

Moleſte fero,ˈPly,iun̄.epl'vij,li,vij. Te negocijs diſtineri ob hoc mole-
ſte fero,q̄d deſeruire ſtudijs nō potes. Et geyt my na.

Aequo aīo fero,ˈPly.iun̄.epl'a xi.li.vij. Supeſt vt coherędes ęquo anīo
ferant ſepatim me vēdidiſſe, q̄d mihi licuit om̄ino vendere. Similiter
Lactā,li.iij:ca.i. Magh ick wail lijden. Deſſij ick to,vreden

Magni ęſtimo, Suet.in Veſp. Hunc quoq; q̄uis relegatum primo,
deinde interfici iuſſum,magni ęſtimauit ſeruare quoquomodo,ˈPly.iu.
epl'a xxiij,li.vi. Quē magni ęſtimo in ijſdē iudicijs.ex ijſdem etiā ptib⁹
cōſpici,audiri. Sil'iter ˈPly.epl'a ij.li,iij,itē epl'.xxviij,li,iiij. Groit
(achten

In mentē venit,Cic.p Sex:ˈRoſcio Amer̄. Vnde iſtud vo-
bis ſuſpicari in mentem venit? Gedancken ynuallen

Excidit mihi, Quintil',lib,ij. Non excidit mihi ſcripſiſſe me in libro pri-
ore ꝛc̄. Vergetten, Nicht beholden

Subit indignatio ˈPlynius iuni.epiſt.x,lib.vi. Subit indignatio cum
miſeratione poſt decimū mortis ānum reliquias neglectumq; cinerem
ſine noīe iacere, Et doit my we,ſo vaken als ickes dencke

Subit recordatio.ˈPlyn̄.iun̄,epl'a xxiiij, Subit recordatio,egiſſe me iu-
uenem ęque in quadruplici. Ick werdes dencken

Memoria repeto, Fabius li,i. Memoria repeto conuictos a me qui rep̄-
henderant. ¶ Conuictos:ſubaudi, eſſe

Memoria teneo, Cicero iij.ver. Sic meipſum egiſſe memoria tenetis
Indechtich weſen. Dat dencket my wail

Capio conſiliū, Cice.iiij.verr. Capit conſilium ex amicoꝝ et propinquorū
ſnia non adeſſe ad iudicium. Sick beraden myt ꝛc̄.

Memorię ac l'ris proditum,mundum olim cœpiſſe,ex Cice, iij,verr̄.
wij vynden beſchreuen:

Ad memoriaz poſteris tradit eccl'ia mater, reſurrectuꝝ eſſe genus huma-
num,ex Lactā:li,vij:ca,xv. Scriftelyken ynſetten

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Sancte lr̄e conteſtantur Chriſtum ex Maria virgine natum eſſe, wy̆ vynden yn der hilligen ſcrift,

Pudore deterreor, Cice, ij, verr. Nefarias eius libidines cōmemorare pudore deterreor:

Computant quidam ꝓ voluptate in cōtinuis ⁊ mordacibus curis miſerā vitā degere: ex Lact, li, vi, ca. xx. Voir enen luſſte to holden

Computari Lactā, li, v, ca. xviij. Cuꝫ pro amicitia et fide mori ſumma gloria computetur, Beholden vnde geachtet werden

Crimini dare, Cum dtō, Lactā, li: v, ca, xviij. Qui nobis crimini dāt mori velle pro deo. Boiſlyken ynt argſte keren

Palam dictitat imperator labaſcere fidem exercitus, Ex Cic. ij. verr, Apenbaer luden laten.

Palam loquit̃ princes, ſeſe obſeſſuꝫ eſſe vrbem, ex Cice, v. verr, Apenbair ſeggen.

Rn̄ſum tuli, Cic. iij, verr. Rn̄ſum tulerunt eiuſmodi q̄rimonias que ad legatum populi romani pertinerent, non ad pretorem, ſed Romam deferri oportere. Jck kreyg ein antwort.

In ſuſpitionē venire, Sueto, in Ceſ. Ante paucos dies q̄ꝫ edilitatem iniret, venit in ſuſpitionē cōſpiraſſe cum Marco Craſſo, Silr Cice, v. verr. Bedacht werden

Rumor percrebuit. Q. Curtius li. v. Itaq̄ꝫ rumor ocioſi militis viritim ſine auctore percrebruit, regem contentum rebus quas geſſiſſet, in macedoniam protinus redire ſtatuiſſe. Thy̆s een geruycht. Silr Cicero, vi, nerr. Fama tota vrbe percrebruit ⁊c̃.

Fama vulgauit, Q. Curtius li, v. Poſteaquaꝫ Philotam torqueri fama vulgauerat, Thy̆s een ludbar gheruycht

Fama perfert, Q. Curtius li, vi. Inter hec ad macedones regem cecidiſſe fama perlata eſt, Dar gheit een geruycht

Rumore cognoſco: Hiero, ad Demet. Rumore cognoui in quibuſdam adhuc viuere et pullulare venenata plantaria, Uth dem gemeynen geruycht wat to erkennen kry̆gen

Rumor diſſeminat de ioanne, Hiero, in vita Hilar̄. Diſſeminauerat em̄ hoc de eo rumor diu eum in eodem loco manere non poſſe Dar gheit een gheruycht. Men ſecht apenbarliken

Stat mihi ſn̄a, Titus Liuius li, xxi. Poſtq̄ꝫ ipſi ſn̄a ſtetit ꝑgere ire. atq̄ꝫ Italiam petere, Thy̆s my heil vnde all bedacht.

Venit ad aures meas, Cicero pro Marcello, Sepe em̄ venit ad aures meas te idem iſtud nimis crebro dicere, ſatis te tibi vixiſſe. Jck hebbe gehoirt

In aurem dicere ioāni Plyn̄, li, xxviij: ca. x. Siquis aſino in aurem dixerit, percuſſum ſe a ſcorpione. ¶ Subaudi, eſſe. Int or runcken.

Impetro p̄cibus, Hiero, in Amos li. iij, ca. vij. Ut quem cepiſſe iaꝫ vi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

derat, ceſſare precibus impetraret. Myt bidden verkrügen.

Experimento cognoſcitur, Ply. in Paneg. Ut experimento cognoſceretur, et ante nos gratos, ſed miſeros fuiſſe. Tor kãtniſſe ieniges dynges to komen myt vnderfynden

Diſco experimento, Plyñ. in Paneg. Diſcimus experimento fidiſſimaz eſſe cuſtodiã, principis ipſius innocentiã. Underfyndẽ: beſoyken

Non magnop̄e curat ioãnes damnum ſe feciſſe pecunię, ex Hieroñ. in Dañ. ca. ix. Seer wenich an mercken

Ibit in ſęcula, Ply. in Paneg. Ibit in ſęcula, fuiſſe principem, cui florenti et incolumi nunq̃z niſi modici honores, ſępius nulli decernerentur, Men ſall dar ouer hundert iaren affſeggen

Fidem facere, Sueto. in Tybe, Deinde vera plane certaqz eſſe ipſe fecit fidem. In den wercken bewüſen

Relinquo ſuſpitionẽ, Cum dtõ, Sueto. in Cęſ. Suſpitionẽ Cęſar quibuſdã ſuoꝝ reliquit, neqz voluiſſe ſe diutius viuere neqz curaſſe Begüſſet werden.

Animus exarſit: Hila. li. i, de trini. Hoꝝ igit̃ furori rñdere anim⁹ exarſit Enen fuyrigen willen hebben

Hoc procul eximat̃ animo, Quinti, li: xij. Hoc certe procul eximat̃ anio, reꝝ pulcherrimã eloq̃ntiam cũ vitijs mentis poſſe miſceri.
Late õs ſo nicht dencken, vth den hertẽ verdryuẽ, edder ſlaen

Indicio comperi, latrones inſidias moliri tranſeuntibus. Ex Sabel. lib: viij. Enñ. x. verſpeidt werden, angebracht werden, vernemmen

Exitu comperit petrus, Quintil', li. ri. Fuiſſe tamẽ gratos erga ſe exitu cõperit, Int alderleſt befynden

Fama tenet obſeſſuz iri coloniã, ex Sabel, li: iiij. En. v. Thüs een ſegen

Grauiter increpo, Ply, li, xvij, ca. i. Grauiter increpuit tanti cenſorem habitare. Veruecrliken doirnemmen

Ad me pertinet, Cice. de reſpon. har. Putant em̃ nõnulli ad me p̄tinere armamentarium telluris aperire, Et behoirt my,

Planum tibi faciã multis teſtibus expoliaſſe te phanum, ex Cice. ij, verr. item Pro Sex. Roſc. Amer̃. Klarliken bewüſen

Vertit̃ mihi vitio, Budęus li, iiij. de aſſe ꝛc̃. Ne id pręteriſſe vitio mihi vertatur, Et werdt my verkeert,

Laudi d̃ri. Budę⁹ li, iiij, de aſ. ꝛc̃. Haud ſcio an laudi id d̃ri debeat, viruz natura bilioſuz et irę intemperantem, nunq̃z tamen irę ad uindictam vſqz obſecutũ eſſe, Bepryſet vnde ghelauet werdẽ voir gudt holdẽ

Tribuitur ioãni, Plyñ. li. vij. ca: xxv. Ut iuſtius Pompeio magno tribuatur, octingentas quadraginta ſex naues piratis ademiſſe.
Men gift em to. Et wert em to gheuen

Extat in monumentis etiã medicoꝝ, et quibus talia conſectari curę fuit, vno abortu duo puerperia egeſta, Hęc Ply, li: vij, ca, xi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Et ſteit gheſchreeuen
Coniectatio exiſtit, Ply. li. ij, ca, cij. Uera coniectatio exiſtit haud fruſtra ſpm̄ ſydus lunę exiſtimari, Et wert gegiſſet

CAPUT, XXXI.

¶ De aduerbijs Sępe, Sępicule, Crebro, Frequenter: et ſilibus, cum verbis frequentatiuę formę

.§. I. Frequentatiuis verbis latine et elegāter adiungi pn̄t aduerbia Sępe, Crebro, et ſimilia, licet duplicari videatur ſenſus
Ply, li, ij, ca. lv. Et an̄ eum a Numa ſępius hoc factitatum,
Idem li, xviij: ca, v. Eum tn̄ qui bene habitet, ſępius ventitare in agrum, frontemqꝫ dn̄i plus prodeſſe q̄ꝫ occipitium non mentiuntur

¶ De aduerbio, Rurſus, cum verbis a Re compoſitis

.§. II. Rurſus: nō inelegāter adhibetur verbis, quę cum, re, cōponuntur, q̄ꝫuis vnus idemqꝫ ſenſus videatur bifariam inculcari, ac perinde gratiam ſuccinctę orationis amittere.
Quintil', li, xij. Appolonio moloni quē rome quoqꝫ audierat, rhodi rurſus reformādū ac veluti recoquendū dedit. ¶ Loquit᷑ de Cice.
Ply, li, ix, ca, l. Mīꝫqꝫ ſemeſtri vita reſoluunt᷑ in limū nullo cernente: et rurſus vernis aquis renaſcuntur quę fuere natę
Idem li, xi, ca, xxxvi. Aliqui tunc decidere eum, rurſumqꝫ decreſcere facilē decuſſu,

¶ De quoqꝫ

§. III. Quoqꝫ, cōiunctio copulatiua licite ac ſine vitio ſuperfluitatis ⁊ redundantię poni in oratione poteſt: etiam vbi Et eiuſdem poteſtatis coniunctio adhibetur
Ply, li, xij, ca, xxv. Et ſarmenta quoqꝫ in merce ſunt
Quintil', li. i. Quō et ipſum et Uirgiliū q̄qꝫ ſcripſiſſe manꝰ eoꝝ docent.
Hila, in pſal. cxliij, Et huic quoqꝫ pſalmo addendam ſeptuaginta ſuperſcriptionem putauerunt
Ply, li: xiij, ca, iiij. Sunt et cędue palmaꝝ quoqꝫ ſylue

¶ De ſynonymis ſcitu digna obſeruatio

.§. IIII. Moris eſt pręclaris auctoribus, q̄tiens aut vim maiorē aut clariorem intelligentiā ſcriptis locutioni ve dare nituntur, vti ſynonymis, idqꝫ fere cōtingit intercedēte copulatiua cōiunctiōe, tanq̄ꝫ ſi diuerſa eſſent, q̄ tn̄ interdū vel paꝝ vel nihil inter ſe dn̄t. ¶ Notent᷑ exēpla
Ply, li, viij, ca, xxxviij. Nouere hoc ſciuntqꝫ lynces, et inuidentes vrinam terra operiunt.
Quintil', li. i. Utiliꝰ ne ſit domi atqꝫ ītra priuatos parietes ſtudentē continere, an freq̄ntię ſcholaꝝ et velut publicis pręceptoribus tradere
Sueto, in Ner. Ut ſtipendia quoqꝫ militum ⁊ cōmoda veteranoꝝ protrahi ac differri neceſſe eſſet
Hila. in pſal. cxviij. Legimus et in euāgelio in agro huberi atqꝫ fœcundo

repertum theſaurum,

Ply.li,ij,ca.lxx. Exuſta flammis et cremata

Idem li,ix,ca,viij. Quãuis occultus atqꝫ abditus ex imo aduolabat.

Idem li:xi:ca.v. Mella contrahunt ſuccumqꝫ dulciſſimum

Idem li,x,ca,xxxviij. Anates ſolę,queqꝫ ſunt eiuſdem generis, in ſublime protinus ſeſe tollunt,atqꝫ eueſtigio cœlum petunt

Hila.in pſal,cxviij. Opem atqꝫ auxilium misericordię dei precatur

Suetonius deniqꝫ in Nero.ponit vno in loco ſimul, remittere laxareqꝫ ſtudium.et in Galba:permiſit et tradidit

¶ Ne aũt copia magna exemploꝝ legẽtibus pariat faſtidium, omiſſis auctoritatibus et expreſſis dũtaxat auctoꝝ nominibus et libris vbi inueniri queant: vocabula quędam ſynonymis nõ incongrue conferenda iugatim annotabimus,quę differenter accipi ab auctoribus nunc manifeſto nunc.ſub obſcure videntur

¶ Vocabula,q̃ differenter apud auctores poſita eſſe videri pñt.

Flammã et Ignis.item Stridor et fragor, Ply.li,ij, ca,li.

Sepultus et Humatus, Ply,li,vij.ca, liiij

Agere in terra,et Agere in terram. Ply.li.viij,ca, xxv,

Sole coqui,et Sole ſiccari, Plyñ,li.xij,ca,xxvij.

Codicilli,et Epiſtola, Plyñ.li,xiij,ca,xiij

Somnus,et Sopor, Ply,li:xxi, ca, xviij

Merces,et premium,Cice,v,verr,

Oportet:et Neceſſe eſt,Cic.v. et vi, verr

Mulier,et Uirgo,Hiero,in Oſee li: i.ca, ij,

Pudor et verecundia, Ibidem

Pauor et Formido, Hiero.in Oſe: li,iij,ca. xi.

Soſpes:et Integer. Hiero, in Jonam ca, ij.

Poena,et Cruciatus, Hiero:in Naum ca:i.

Hamus, Rete,et Sagena, Hiero,in Abba,li.i.ca. i.

Lucere,et Fulgere, Hiero,in Zach,li,i:ca, iiij,

Pecudes,et Jumenta, Hiero,in Eſa.li,v,ca. xv,

Ociosum eſſe,et Nihil agere, Ply.iu,epl'a ix,li, i.

Polite,et Ornate, Ply.iu.epl'a,xvi:li,i.

Frigidum,et Gelidum, Ply.iuñ,epl'a vi, li. v.

Aſpernari,et Reſpuere,item, Aura:et Uentus. Ibidem.

Fulgor,et claritas. Ply,epiſt,xvi,li,vi.

Norma et Regula. Ply,iuñ.epiſt.xxviij,li. viij

Simul,et Pariter,item Paruus,et exilis.item: Soſpes,et incolumis Plyñ.iuñ, in Paneg.

Clam,et Occulte, Plyñ.li,xxxvi.ca:ij,

Uentus et Flatus, Plyñ.li,ij.ca.xlv. ⁊ xlvij

Culpare:et Coarguere, Ply.li.iij,in pręfat

Accipere:et Recipere, Plyñ,li,iiij. ca, viij.
Nomen trahere,et nomen dare, Ply.li,v.ca: ix, et x.
Purus,et Liquidus, Ply.li,xi,ca, xij.
Saxum,et Lapis, Plyñ.li,xxxvi:ca.xviij.et xxij.
Memoria,et Recordatio: Hila.in pſal,cxvi. item Hierony, in Eſaiā li. xviij, ca, lxv.
Aīa,et Anim⁹, Lact.de Opif. Qd aīa morte ſopiatur,animus ſomno
Colere,et Venerari: Lactan,li.i.ca.xv.
Excolere,et Exornare.itē. Tueri:et Defendere, Lact.li,ij:ca.iiij.et vij,
Copioſus,et Huber: Lactā,li:ij,ca, xi.
Ferire,et Verberare, Lactā,li,v,ca.ix.
Donum,in ꝑpetuum. Sacrificium,ad tempus, Lactā,li,vi,ca,xxv.
Pecudes,et Beſtię, Lactā,li, vij,ca, xij.
Cognoſcere,et Recognoſcere, Cice. ij. ver.
Migrare,et Emigrare, Cice,iiij, verr.
Strepitus,et Fremitus, Cice.de reſpon.haruſp.
Par,et Similis, Quintil,li.x.vbi Titum liuium et Saluſti.compat.
Suauitas, ⁊ Dulcedo, Plyñ.iuñ.ep'la viij,li,v.
Fama,et Rumor, Plyñ:iuñ.in Paneg.
Sequi,et Imitari, Lactā,de Ira dei. Romani gręcos ſecuti et imitati, Quintil,li.x. Eos iuuenum ad optima tendentiuꝫ imitatur ac ſequitur induſtria, Plyñ.iuñ.ep'la xxx,li,vij. Quā ſane cum cōponerem, illos habui in manibus,nō vt ęmularer,improbum enim ac pene furioſum ſed tamen imitarer et ſequerer ⁊c̄.

¶ De verbis neutralibus,quę virtute tranſſumptę ſignificationis accō iunguntur,plura exempla.

.S:V. Stillo,are,ꝓ guttatim emittere,cum proprie ſit,inſtar ſtillę decidere defluereqꝫ: Plyñ.li:xij,ca,xxiij. Africa hammoniaci lachrymam ſtillat in harenis ſuis.
Emano pe,pro,are. Pro fundendo emittere:cum proprie ſit effluere. Ply.li.xxxvij.ca.xiij. In attritu ſudorem purpureum emanat
Fragro are, Pro rei alicui⁹ odorē ſpargere,cū ꝓprie ſit,odorifeꝛ eſſe: Solinus in Collect. Idem ſi aquę mixtus cōterat̄ fragrat vinum.
Sudo,are, Pro humoris aliquid eiectare,cū ꝓprie ſit,ſudore madeſcere, Solinus, Vt iā nobis latiſſimi colles ſudent balſama,
Sitio ire, Pro auide et ardenter expetere, cum ꝓprie ſit ſitim concipere, Lactā,li,iij,ca,xxvi. Pateant mō aures et pectus ſapientiā ſitiat
Olere, Pro repſentare vel odorē de ſe iacere,cū ꝓprie ſit, bonum vel malum odorem habere, Quintil,li.viij. Quare ſi fieri pt̄,et ꝟba omnia et vox:hui⁹ alumnū vrbis oleant:vt oratio romana plane videatur,nō ciuitate donata, Ply.lib.xxxv.ca,vi. Et dum fumat,odorem maris olet
Inundo are, Pro abluere: Iteꝫqꝫ ꝓ late omniqꝫ ex parte operire atqꝫ cō-

plere, cū proprie ſit, excreſcere et extra alueū fferri. Quintus Curtius li. viij. Jāq; eſtus totos circa flumen cāpos inundauerat

Idem li. iiij. Multitudo inundauerat campos, Plyn. ſenior. Agros et ſata omnia inundauit

CAPUT. XXXII.

De aduerbijs quibuſdā Cum gtis, Plura exempla,

§. I. USPIAM gētium, Apuleius in floridis. Neq; formoſiorē vſpiam gentium inuenire poſſe. In ienigen landen

Undiq; gētium, Solinus. Ad quas cōmercia Arabes vndiq; gentium ſubuehunt. Idē, Ad quem plurimi, licet vndiq; gētium pperent, nullus admittitur. Uth allen landen heer.

Quoquo terrarum, Tacit⁹. Iturā quoquo terrarum. Ergenſwarhen

Eo loci, Hermol', Bar. li. v. caſti. Plyn. A congregatis eo loci grecis Upp der ſulffter ſtede

Ibi loci. Sabell. li. exem. ix. ca. iij. Qui ad fœdiſſimum vſum ibi loci alebantur. Upp der ſulffter ſtede.

Quocunq; gentium. Solinus. Propterea iactus ex ea quocunq; gentium puluis arcet angues. In allen landen

Ubiq; itineris. Apul'. Que vbiq; itineris nos comitatur. Alderwegen.

Longe gentium, Cicero ad Atticum, Tu āt abes longe gentium. In veeren landen. Veer van hyr.

Ubicunq; loci: Sabell'. li. viij. Enn. ix. Uerum vbicunq; loci res geſta eſt etc: Et ſy wor dat et ſy,

Alibi gentium. et Alibi ciuitatū. ponit Apulei⁹, teſte Lancil. li. viij.

De Tantum. Intantum. Quantum, et Inquātum

§. II. Intantum. et Inquātum, pro eatenus et quatenus, ſiue pro tam vehementer, et q; vehemēter, ſibi inuicem elegāter reſpondent, vt altero primā clauſule partem occupante, alterum ſecunda locetur. Idem iudicij Tantum et Quātum merentur. Interdum elegātie et breuitatis gratia Intantum omittitur. Quin et Intantum pro adeo acceptum, fere poſt ſe Ut poſtulat.

Ply. iun. in Paneg. Si deniq; intantum diligo optimum principem, in quantum inuiſus peſſimo fui.

Quintil'. li. v. Sed intātum euocare eum, quātum ſumere ex vno ſatis eſt

Plyn. in Paneg. Amamus quidem te, in quātum mereris

Idem ibidem, Sed vt in tua poteſtate eſt an gaudeamus, ita inquātum nec in noſtra

Idē ibidē. Ingredientēq; pedibus maritū, in quātum patitur ſexus imitetur.

Plyni⁹ li. xx. ca. ix. Cruſte ſi occupent intus vaſa omnia in quibus aque feruent, intantum vt nō ſit eas auellere, ſi braſſica in ijs decoquatur abſcedunt

Idem li. xvi. ca. xiij. Ea quidem que fit in Ida troadis, intātum cedro ſi-

milis:vt ementes fallat cortice ablato

¶ De prepoſitionibus quibuſdã cum aduerbijs

.§. III. Ad pridie, Pro inuicem. et ſimiles orationes Laurentius valla vir omnium ſeculorum memoria dignus reprehendit ac velut barbaras explodit. Nos vero quia precipuis latine lingue cultoribus vſu recepte ſunt, ſepoſita paulisper tam eruditi caſtigatoris opinione, latinas defendimus

Ad pridie, Plyñ, li. viij, ca. xlv. Ad pridie nonas Januarij

Pro inuicẽ, Aug. li. iiij cõfeſſ. Qui vellent pro inuicem vel ſimul mori

A pridie, Plyñ. li. xi, ca: xvi. Signitur id maxime arcturi exortu a pridie idus ſeptembris

Vſqʒ hodie: Hiero in Eſa. li. xviij: ca, lxv. Que vſqʒ hodie ad ſatietatem nauſeamqʒ venerunt. Silr idem li. iij. in Mattheum

Ab inuicem, Aug. li, iiij. confeſ. Docere aliquid inuicem, aut diſcere aliqd ab inuicem ¶ Ad inuicem, alicubi latine legimus

¶ De ablatiuis quibuſdam abſolute poſitis.

.§. IIII. Dño incolumi, Saluo capite. Te inqlino, Te dño: Me cõſule. In his ꝛ ſilibus orõibus diximus in theſauro latine cõſtructionis, abltõs abſolute poni, ac ſubaudiri abltm̃ ab Ens vel Exiſtẽs: idqʒ pregnãti et vera cauſa, tuʒ quia eiuſmodi ablti nequaqʒ reguntur, tum quia cõſequentiã rerꝫ adeo dilucide ſenſus ipſe demõſtrat, vt mirꝫ valde ſit, eã traditionem a neotericis quibuſdã quorꝫ noĩa cõſulto preterimꝰ impugnari, cui accedere potius diberent, ſi rem ipãm vti eſt intime vereqʒ noſſent. Oſtam igitur ijs ſequentes damus auctoritates

Adoleſcẽtibus nobis, Plyñ: li. xxx. ca. ij. Cum adoleſcentibus nobis viſus Appion grãmatice artis ꝑdiderit ꝛc. ¶ Hic aperte ſubaudiendũ eſt, exiſtentibus: nec poſſunt ijdem caſus dici ab viſus regi neqʒ a prodiderit. Id aũt ꝓbat etatis ſignificatio et apta reſolutio, que in ablatiuis abſolute poſitis inueniri ſolet, vt ſit, adoleſcentibus nobis, periñ ac ſi diceret, dum nos adoleſcentes eramus. Porro conſequentiã reruʒ adnecti qui non videt, cecus eſt.

Puero ioue, Lactã, li, i. ca. xxij. Fieri poteſt: vt vel ante vel adhuc puero ioue deos colere inſtituerit.

Paſtore ſollicito. Hierony. in Eſa. li. vi. cap. xiiij. Paſtore ſollicito, ipſi agent fiducialiter.

Se puero cenſor caſtigatorqʒ minorum. Inquit Horat. de arte poetica

¶ De hoc abltõ Natione

.§. V. Natione Dauentriẽſis. Hec oratio et ſiles nõ tm̃ de hoibus intelligunt, verꝫetiã de rebus oibus q̃ alicubi nature bñficio ꝓueniunt:

Plyñ. li. xxxv, ca. x. Ipſe macedo natione ſed primus in pictura.

Item li, xxxiiij. ca, viij. Poſſidonius, qui ꝛ argentuʒ coelauit nobiliter natione ephesius

Idem li,xxvi,c.viij. Laudatur natione colophonium, myſium, prienne-
ſe, ¶ Loquitur hic Plynius de Scamonio, id eſt, ſucco, cuiuſdã her-
bę ab radice ramoſę, pinguibus folijs &c.
Idem li,xxix,ca:ij. Laudatiſſima oĩs e collo, natione vero gallatica, ta-
rentina: attica: mileſia. ¶ Loquitur de lana ſuccida:

¶ De Facio: elegans obſeruatio

.§. VI. Verbum facio, eleganter vicem obtinet alterius verbi: quod iã
ſemel poſitum, rurſus repetendum foret: vt cuz dicimus. Viue vt ego
facio, pro eo quod eſt: viue vt ego viuo
Cicero in Piſonem. Si vnq̃ vobis mala p̄carer, quod ſępe feci
Plyij.iuñ.epl'a xij.li.iiij. Tu lauda Marcellinum, vt ego ſtatim feci.
Lactan.li:v.ca.xx. Teſtimonijs confirment ſicut nos facimus
Plyñ:iuñ.epl'.viij.li.viij. Licebit rurſus iraſci ſi meruerit, quod exorat⁹
excuſatius facies
¶ Notandum obiter, verbum, facio, aliquando ſemel duntaxat venuſta-
tis cauſa proferri, vbi bis poni ſenſu exigente deberet, Ply.iuñ.epiſto.
xv.li.iiij. Si quid omnino, hoc certe iudicio facio, quod Aſiniuz Ru-
fum ſingulariter amo. ¶ Hoc idem & in alijs verbis apud hunc diſer-
tiſſimum auctorem diligens lector inueniet, cuiuſmõi ſunt, Opto, Cu-
pio, Deſydero &c.

¶ Maiuſculus a um, et ſimilia adiectiua
quomodo latine conſtruantur.

.§. VII. Adiectiua a cõparatiuis neutralibus formata, cum iuxta na-
turam proprię ſignificationis accipiuntur, fere cum diſcretiua coniun-
ctione q̃ conſtruuntut, vt Petrus eſt maiuſculus q̃ Paulus. Id eſt
paulo maior. Eyn wenich groiter
Plyñ.li.xxvi.ca.vi. Folia ſunt maiuſcula q̃ hederę,

¶ De plus et Amplius elegans obſeruatio

.§. VIII. Plus et Amplius ab eruditis auctoribus ſępe in oratiõe cõ-
ſtruuntur, quę ſignificationem aut menſurę aut numeri aut temporis
prefert, coniunctione diſcretiua q̃. pro auriuz exacto iudicio vl' omiſſa
vel adhibita. Quę tamen ſemper omittitur, quotiens Plus gtm̃ ſibi
aſciſcit. ¶ Notentur exempla diligenter
Plyñ.li.xiij.ca.xi. Decem non amplius cubitoꝝ longitudine.
Idez li.xiiij.ca,x. Nulli ex ijs plus q̃ anno vſus
Idem li,x:ca.xij. Itaq̃ paruis in vicis non plus bina cõiugia ſunt.
Sueto.in Cali. Eliſi per eum tumultum viginti amplius equites. Id ē
amplius q̃ viginti equites.
Plyñ.li.xx.ca.xxij. Pedali non amplius altitudine.
Cicero Pro Sex. Roſc. Amerino. Qui romã multis ãnis non venit,
neq̃ vnq̃ plus triduo fuit
Ply.li.xxvij:ca.iij. Folia habz cyclamini aut cucumeris nõ pl'a quatuor.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Lact.lib.iiij,ca.xxvij. Non amplius q̄z biduo apud inferos fuit

Plyn̄.li.ij.ca, xlviij. Uiginti et amplius auctores greci veteres: prodidere de his obſeruationes

Idem li,xxxiij:ca,iiij. Ne plus quinqz hoīm in opere publicani haberent

¶ Quō Plurimū, Minimū, Multum, conſtruantur cum his particulis Ut et Cum

§.IX. Cumplurimum ⁊ Utplurimum in vno eodemqz ſenſu accipi,ſimiliter Cum minimū ⁊ Ut minimū,illuſtrium ſcriptoꝝ vſus probat In quo genere locutionis: videre eſt,et poſitionis elegantiā et breuitatis gratiam commendari legentibus

Plyn̄.li.xvi.ca.xij. Aperitur picea e parte ſolari, non plaga, ſed vulnere ablati corticis,cum plurimuz bipedali hiatu, vt a terra cubito, cum minimum abſit

Cicero iiij,verr. In publicanoꝝ cauſis vt plurimum ętatis meę verſor.

Plyn̄.li,xviij,ca,xvi. Id ſeries euenit ꝑ annos,cum minimum quater

Martialis in Apophoretis. Grādia ne viola paruo chryſendeta mulſo. Ut minimum libras debet habere duas

Ut multum. Pro vtplurimū vel ad ſummū, Hiero.in Eſa,li.iij,ca,vij. Ita vt ſi voluerimus ſedecim annos Achach et ſeptem Ozee ponere,efficiantur anni vigintitres aut vt multum xxiiij.

Cum plurimum, Ut plurimum, Ut multum, Up dat allerhoigeſte
Cum minimum, Ut minimum. Thon alder mynſten

¶ De hac oratione viginti vna virgines.

§.X. Unus.a:um, quotiens integre numeralibus cardinalibus adiungitur,frequentiſſime cum adhibito ſubſtantiuo congruit in genere et caſu,non autem in numero, vt Triginta vnus viri, Triginta vnꝰ virorum,et ita de reliquis deinceps caſibus.

Plyn̄.li.xxx,ca.x. Fuere et qui viginti vnam muſcas ruffas et quidem emortuas in potu darent

Hiero. Joſue xij.ca. Omnes reges triginta et vnius.

¶ De gerundijs in paſſiua ſignificatione

§.XI. Gerundia paſſiuam quoqz gerere ſignificationem nō tm̄ actiuā, elegās vſus illuſtrium auctoꝝ declarat, quod quia olim cunctatius et obſcurius traditum a nobis eſt,hic apertius explicabitur..

Frangendo, Ply,li.xij,ca,ij. Melior quo breuior et craſſior,lentus in frāgendo. Id eſt,dum frangitur..

Fricando, Ply.li,xij,ca,xxv. Lachrymę ꝓbatio,vt ſit pinguis,tenuis,ac modice ruffa,et in fricando odorata. Id eſt,dum fricatur.

Diluendo, Ply.li,xxxiiij ca,xij. Color eſt cęruleus perqz ſpectabili nitore: vitrumqz eſſe creditur. Diluendo fit atramentum tinguendis corijs - Id eſt, qn̄ diluitur. ¶ Loquitur de Chalcāto in Hiſpania

Coquendo, Ply.li,xiij:ca.i. Huius proprietas, vt ventiletur in coquen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

do, donec deſinat olere. Id eſt, dum coquitur

Tundendo, Ply. li. xxxiiij: ca. xiiij. Ferrum accenſum igni, niſi durek icti-
bus, corrumpitur. Rubens non eſt abile tundendo, neq; anteq̃ albeſ-
cere incipiat. Id eſt, vt tundatur

¶ Vehendi, Sueto. in Claud. Cui lectica per vrbem vehendi, ſpectacu-
laq; publice edendi ius tribuit. ¶ Hic, Vehendi, paſſiue accipitur, e-
dendi actiue

Paſcendi, Lact. de Opif. Paſcendi tñ facultatem dentes adimerent, id
vt paſcerentur. ¶ Loquitur de elephãtis.

¶ Puniendum, Hiero, in Eſa. li, vi, ca, xiij. Legi in cuiuſdam cõmenta-
rijs iram dei poſſe intelligi contrariam fortitudinem cui tradimur ad
puniendum: id eſt, vt puniamur.

¶ De nõnullis prępõnibus pulchra quędã obſeruatio

.§. XII. Tria ſunt apud idoneos ſcriptores de eleganti et latino prępo-
ſitionum vſu diligenter obſeruãda, ſcz, breuitatis gr̃a, ſignificandi ꝓpri
etas, et venuſtas collocãdi

Cice. iij. ver. Flebat vterq; nõ de ſuo ſupplicio, ſed pr̃ de filij morte, de pa-
tris filius. ¶ Vide hic breuitatis gratia. De non habere caſuz ſibi debi
tum: ſed repetere ex pręcedentibus per ſubauditionem

Ply. iu. in Paneg. Quod ex matris ad liberos, ex liberoꝝ bonis perue-
niſſet ad mr̃em. Idem ibidem. Quemadmodum in pr̃is filius, ſic in
hęreditate filij pater eſſet immunis

Lactan. de ira Dei. Homo igne vtik ad vſum calefaciendi et luminis, ad
decoquendoꝝ ciboꝝ, ferriq; fabricandi, vtitur fontibus ad potum.

¶ Hactenus de breuitatis gr̃a

¶ De proprietate ſignificantię

Ply. iu. epl. vij, li. iiij. Eſt eñ tam ineptus, vt riſuz mihi poſſit exprime-
re, magis quã gemitum. Credas non de puero ſcriptum, ſed a puero.
¶ Loquitur de libro quem Regulus ediderat de vita filij Vide le-
ctor differentem ſignificantię proprietatem inter de et a prępoſitiones,
quę intelligi magis quam deſcribi aut tradi queat

Lactan, li, v. ca. ix. Non eñ de noſtro, ſed ex illoꝝ numero ſemper exiſtũt,
qui vias obſideant, armati maria prędenk: ¶ Et hic quoq; ſubolet mihi
neſcio quid latentis drñę et elegãtis ſignificantię, quã cõiectura conſe-
qui vtcunq; datur, exprimere non datur.

¶ De venuſtate collocandi

Hiero. in Oſee li, i. in pręfa. Ante annos circiter viginti duos. Idem in
Eſa. li. iij, ca, vi. Ante annos circiter triginta. ¶ Vide qua venuſtate
diſiunxerit. Ante et Circiter, cum prorſus ineptum et inuenuſtum fu-
erat futurum, ſi Circiter ante, vel Ante circiter dixiſſet, auctor eloquen-
tiſſimus,

¶ De hac oratione Dominus ioannes

.§.XIIJ. Nicolaus Perottus Sypontinus antiſtes, vir exquiſitiſſime eruditionis non vult latine dici Dn̄s Joānes, Dn̄s petrus, Dominus Nicolaus, ſed quia maior et dignior auctoritas eiuſcemodi loquendi genere libere vtitur, eam etiam libere ſequemur.

Hiero. in Micheam lib, i. ca. i, Mala operati ſunt contra dn̄m ieſum.

Hilarius li, ij. contra Conſtant. Dum euitamus de domino Chriſto ea credere, quę de ſe docuit credenda

¶ Finis ſecundi Collectaneorum operis Jacobi Montani Spirenſis..

¶ Dauētrie in ędibus Alberti Pafradi: Anno virginei partus viceſimo p̄mo ſupra ſeſquimilleſimum Menſe Januario.

…e Maria gratia plena dominus tecum benedicta tu in mulieribus et benedictus fructus ventris
…i Jesus Christus amen Sancta Maria mater dei ora pro nobis peccatoribus Amen

Fr Johannes ort

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 3